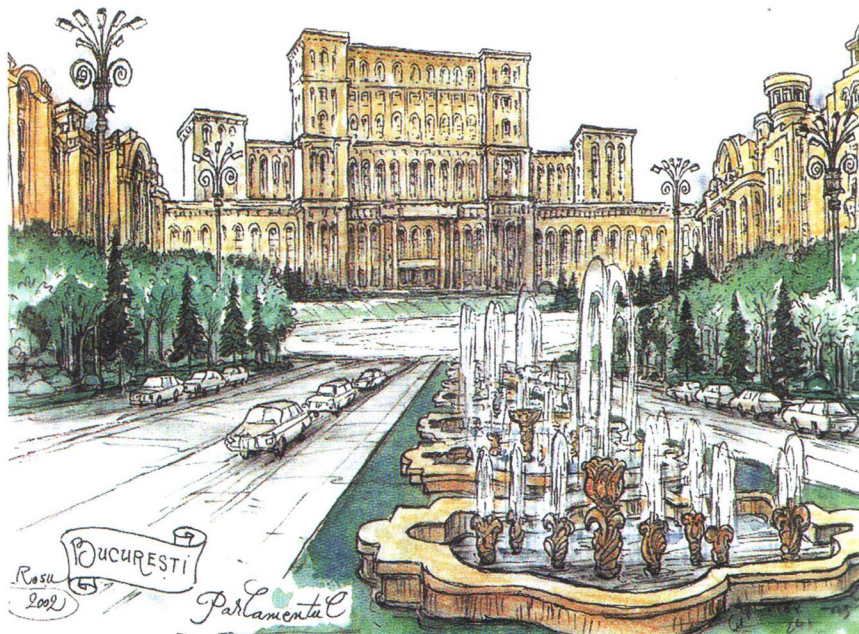

PERISCOP

Anul V • Numarul 3 (19) Iulie - Sept. 2012

PUBLIȚAȚIE EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CADRELOR MILITARE
ÎN REZERVĂ ȘI ÎN RETRAGERE
DIN SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora și nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe.

“Cu siguranță, cel mai important eveniment al vremii noastre a fost căderea comunismului. Care însă nu este sinonimă cu instaurarea democrației. Democrația înseamnă mai mult decât votul majorității. Înseamnă domnia legii și a dreptății asigurate de o justiție independentă și un parlament liber ales care să conceapă legile. Mai înseamnă crearea unei economii de piață pentru ca oamenii să hotărască liber ce vor să producă și ce vor să cumpere. Și proprietate privată”.

Margareth Thatcher, fost prim-ministru al Marii Britanii, 1995

PERISCOP

Anul V · Nr. 3/19 · iulie - septembrie 2012

**Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul de Informații Externe**

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC :

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU

Academician Dinu C. GIURESCU

Prof. univ.dr. ing. Ștefan IANCU

Prof. univ. dr. Mihai MIRON

Prof. univ. dr. Viorel ROMAN

– Universitatea Bremen, Germania

Prof. univ. dr. Emilian STANCU

REDAȚIA :

Redactor - șef :

Ioan Popa

Secretar general de redacție :

Dan Sulugiuc

Colegiul de redacție :

G. Bărbulescu , A. Botez,

I. Constantin, V. Dumitru,

D. Ionescu, M. Manea

P. Neghiu , I. Pavel

Grafica :

Dumitru Roșu

Tel/fax :021.210.99.36; www.acxie.ro

e-mail : office@acxie.ro

SUMAR

EDITORIAL

Lumea în criză multidimensională (II). În România, ce fel de societate construim?.....7

Foarte recent, câțiva distinși reprezentanți ai mass-media americane s-au grăbit să anunțe într-o faimoasă publicație de peste ocean cum că românii sunt nostalgici după vechiul regim comunist. O concluzie care ar rezulta, chipurile, din sondaje. Noi ne îndoim și ne distanțăm total de o asemenea concluzie, pe care o considerăm nu doar absolut falsă, dar și puțin tendențioasă. (Redactorul șef)

SERVICII SPECIALE

În căutarea cifrului perfect..... 10

Întrucât subiectul este extrem de vast și de fascinant, având o istorie milenară, ne vom rezuma în acest eseu doar la problema preocupării criptografilor de a crea sisteme de cifrare rezistente și la încercările criptanalizatorilor de a le sparge. Lupta permanentă dintre criptografii specializați în elaborarea cifrurilor și criptanalizatorii concentrați pe decriptarea lor, constituie motorul perpetuum mobile al perfecționării sistemelor criptologice. (Vasile Maierian, Ioan Gatea)

Trădătorul din serviciile secrete sovietice 18

Dintre cei care au trădat serviciile secrete ale KGB în ultimul deceniu al secolului XX, colonelul Oleg Gordievski a fost cea mai odioasă figură. Relatarea ce o propunem în acest număr prezintă unele amănunte, mai puțin cunoscute, despre defectarea lui Oleg Gordievski și „meritul” acestuia de a fi descoperit „din fașă” un important lucrător englez din cadrul Military Intelligence-5, Michael Bettani, dispus să colaboreze cu serviciile secrete sovietice. (Leontina Radu)

Cazul Colonelului Penkovski.....24

Pe timpul crizei cubaneze a rachetelor, Penkovski a transmis administrației Kennedy detalii tehnice despre rachetele nucleare desfășurate în Cuba. Datorită lui Penkovski, Kennedy a știut din timp că rachetele sovietice vor fi funcționale, pentru a negocia cu Uniunea Sovietică o soluție diplomatică. Din această cauză, Penkovski este creditat a fi unul dintre puținii oameni care au prevenit un război nuclear și a imprimat un alt curs Războiului Rece. (Ion Românu)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

Similitudini politico-sociale profund dăunătoare României.....29

Într-un remarcabil articol intitulat "Piloții orbi", publicat în ziarul "Vremea", în anul 1937, marele cărturar și filosof Mircea Eliade face o pertinentă, dar și

dureroasă constatare cu privire la "Starea națiunii", la aproape două decenii de la realizarea supremului deziderat național al românilor, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. (Mircea Manea)

C.I.A. – cultura războiului rece.....35

KGB-ul a venit cu ofițeri și un grup de cominterniști pregătiți să preia puterea și a exterminat fără drept de apel cultura română neconformă cu stalinismul. Demascarea comuniștilor în Apus a devenit facilă mai ales după înăbușirea revoltei muncitorilor din Berlin – 1953, după Budapesta – 1956 și Praga – 1968, iar activitatea ofițerilor CIA și a colaboratorilor lor a devenit tot mai ușoară. În final, Războiul Rece sau al Treilea Război Mondial, după diplomatul sovietic Valentin Falin, s-a încheiat cu victoria Vestului. (Prof. dr. Viorel Roman)

Cominternul și dezmembrarea României.....37

Bolșevicii de la Moscova nu s-au mulțumit doar cu proteste și critici la adresa României, ci au plănuit dezintegrarea sa ca stat. Minoritarii din Partidul Comunist Român, înființat în 1921, ca și militanții altor "partide frățești" din țările vecine au devenit instrumentele unei vaste mașinării, organizată pe baze conspirative și dirijată pentru destrămarea statului român. (Redactia)

ANALIZE POLITICO –STRATEGICE

Arhiva „Periscopului” - Față în față: pozițiile URSS și SUA în chestiunea basarabeană 41

Revista noastră inaugurează o nouă rubrică prin care își propune să aducă în atenția cititorilor și colaboratorilor săi o serie de documente declassificate în ultimii ani, care pun într-o lumină nouă evenimente, întâmplări, decizii și hotărâri care au marcat profund și pe termen lung istoria națională a românilor sau evoluții geopolitice la scară regională și mondială.

Orientul mijlociu de astăzi și noua ordine mondială de mâine.....56

Orientul Mijlociu se transformă, tot mai mult, într-un vulcan care acumulează potențial eruptiv îngrijorător. Se va ajunge la o asemenea finalitate? Probabil că numai în măsura în care Washingtonul și Moscova vor conveni concesiilor reciproce pentru evitarea unei asemenea alternative pe cât de păguboasă, pe atât de periculoasă pentru ambele părți. Competiția pentru acapararea Orientului Mijlociu dovedește fără tăgadă că faza care va succeda actualelor etape de tranziție va fi una a crizelor și a gestionării acestora pe o durată de timp dificil de întrevăzut.

(Ambasador prof. Dumitru Chican)

Republica Federală Germania și Uniunea Europeană.....63

Sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial consemna destrămarea înțelegerilor dintre S.U.A., U.R.S.S. și Anglia, concomitent cu apariția vechilor suspiciuni. Relațiile dintre U.R.S.S. și Occident au devenit treptat foarte tensionate. Europa

intra astfel ,într-o nouă etapă, denumită sugestiv „războiul rece”, o perioadă care a durat 43 de ani .(Ion Dridea)

Conferința de la Sonnenberg : „Război. Pace. Uniunea Europeană – Prezent și viitor”..... 67

Documentul de bază distribuit spre studiu participanților a fost o ediție revăzută, actualizată/consolidată a „Tratatului Uniunii Europene și a Tratatului asupra modului de lucru în cadrul Uniunii Europene”. Această ediție include și prevederile Tratatului de la Lisabona, intrat în vigoare la data de 01.12.2009, precum și 65 de declarații ale diverșilor șefi de state care au semnat tratatul.(Petre Repcaru)

Rusia sub lupa Stratfor.....77

Stratfor – companie privată înființată în anul 1996, cu sediul în orașul american Austin – Texas, care furnizează contra cost informații, analize și previziuni geopolitice unor clienți formați din persoane fizice, companii private, organizații și instituții de stat, precum și mass-media, în special din SUA, dar și din întreaga lume. Activitatea acesteia se bazează pe o rețea globală de surse umane și exploatarea informațiilor disponibile pe Internet. A fost denumită de prestigiosul săptămânal american Barron's - „CIA din umbră”.(A. Botez)

Un pericol încă ignorat: neorevizionismul maghiar.....84

În ultimii ani, asistăm la recrudescența unui fenomen care, în mod normal, ar fi trebuit să-l mai găsim citat doar în cărțile de istorie: neorevizionismul maghiar, cu toată cohorta lui de provocări și amenințări ce aparțineau, definitiv credeam noi, trecutului pentru că, revendicările teritoriale, ura interetnică, separatismul și segregarea nu au nimic comun cu respectul diversității culturale și al valorilor democratice specifice noilor organizații europene și euroatlantice. (Balcanii)

Criza Uniunii Europene și extinderea în Balcani.....88

In prezent, în Balcani, există două gândiri, una care apelează la sentimentele naționaliste și argumente istorice pentru justificarea greșelilor socio-politice din trecut, iar cealaltă dorește o construcție socială , ruptă de trecut, bazată pe cooperare europeană.Tendințele geopolitice, geoeconomice și geostrategice specifice zonei balcanice arată complexitatea “ tabloului” acestei regiuni care dorește să fie integrată în UE, dar care nu a găsit încă modelul viabil de dezvoltare. (Ambasador dr. Vasile Leca)

Evoluții pe continentul sud-american.....93

Președintele columbian, Santos, a confirmat oficial și inițierea unor negocieri „exploratorii” cu FARC, în scopul soluționării pașnice a sângerosului conflict intern și a precizat că a fost elaborată „foaia de parcurs” a negocierilor care, în esență, stipulează următoarele: negocierile viitoare se vor desfășura în 3 etape, Oslo, Havana și, în final, în Columbia. (Virgiliu Faur)

MEMORIALISTICĂ – CONSEMĂRI

Interviu cu domnul col.(r) Radu Victor – partea a II-a.....98

Am avut trei profesii în viață, una de ajutor mecanic în timpul războiului, în fabrică la Timpuri Noi, de altfel acolo am lucrat trei frați, iar în timpul războiului și o soră. A doua profesie a fost "lucrător de cadre", în activitatea de Partid și ca ofițer, 17 ani, iar a treia cea de ofițer de informații externe. Repet, nici una din aceste profesii n-am dorit-o, eu doream să ajung învățător la țară, să-mi fac gospodărie, familie. Fusesem 7 ani șef de clasă, în anii războiului rămăsese o singură învățătoare la 7 clase de elevi, eu eram un fel de ajutor de învățător, îndrăgisem această meserie. Până la urmă și pe celelalte trei le-am îndrăgit și nu-mi pare rău.(Petru Neghiu)

Ștefan Andrei își amintește: Câteva palme usturătoare pentru trădătorul Pacepa.....114

Cam de mult nu s-a mai auzit nimic de generalul dezertor și trădător de țară Ion Mihai Pacepa. Mulți spun că ar fi murit. Tot ce se poate. Cu ani în urmă, circula un zvon conform căruia un anume doctor Felix Adamescu trimisese o scrisoare mai multor ziare, prin care anunța decesul trădătorului. Unele ziare au scris câte ceva pe această temă, altele însă, considerând știrea neverosimilă, au așteptat eventuale confirmări din alte surse.(Vasile Dumitru Fulger)

MOZAIC CULTURAL

Jurnalism de investigații . . . după ureche !.....119

Volumul al doilea al cărții "Puterea din umbră" a lui Eduard Ovidiu Ohanesian, având drept subtitlu o sintagmă binecunoscută – "raport din spatele ușilor închise" (ed. Junimea, Iași, 2011) îl învederează pe caporalul-autor, cum însuși s-a definit, drept un jurnalist de investigații, care, în mai multe cazuri sau evenimente descrise, analizează cu pertință subiectele și desprinde concluzii logice în care "veți găsi ... câte pușin adevăr".(Petinu Tregheu Ahonesian)

Promoția 1968.....124

Salvarea aurului polonez.....126

Tevegripa puilor. Fals tratat de teveologie. Foileton(Mihai Miron).....127

Față în față cu cititorii.....128

Vitrina cu cărți : Pro și contra Titulescu de George G. Potra ; România între scutul European și Katiușa rusescă. Timp și destin de Gheorghe Dragomir; Notă informativă bătută la mașină de Ileana Vulpescu ; Eseuri și alte povestiri de Eliza Roha.....129

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR-SIE.....135

LUMEA ÎN CRIZĂ MULTIDIMENSIONALĂ (II)

În România, ce fel de societate construim?

„Doar acela merită libertatea și viața, care, în fiecare zi, trebuie să le recucerească” (Goethe).

Foarte recent, câțiva distinși reprezentanți ai mass-media americane s-au grăbit să anunțe într-o faimoasă publicație de peste ocean cum că *românii sunt nostalgici după vechiul regim comunist*. O concluzie care ar rezulta, chipurile, din sondaje. Noi ne îndoim și ne distanțăm total de o asemenea concluzie, pe care o considerăm nu doar absolut falsă, dar și puțin tendențioasă. Poate chiar puțin mai mult. Desigur, nu ne-am amăgit nicio clipă că repudierea și chiar condamnarea, fie și morală, a fostului regim printr-un simplu *raport*, ar conduce în mod automat la ruperea definitivă cu un trecut totalitar la care s-a lucrat temeinic aproape o jumătate de veac. Nu! Desprinderea de mentalitățile și practicile totalitare implică un efort de mai multe decenii, iar rezultatul firesc și palapabil este implicit, nu declarat, în funcție de soliditatea și validitatea eforturilor de reconstrucție democratică. O reconstrucție nu doar economică, ci deopotrivă politică, socială și morală, o redefinire a reperelor de parcurs și a țintelor de atins. Altfel spus, o strategie de reconstrucție a unei societăți libere și democratice, aptă să se protejeze, să se regenereze și să supraviețuiască într-o lume intrată într-o criză profundă și de durată.

Dar noi, aici, în România, ce fel de societate construim? Românii au rupt cu trecutul totalitar pentru totdeauna și într-o manieră care nu este la îndemâna multor popoare. Ei au dovedit că prețuiesc libertatea și democrația mai mult decât orice pe lume, iar pentru asta au plătit cu numeroase jertfe de-a lungul existenței lor multimilenare. Aderarea la Uniunea Europeană și NATO, cel mai remarcabil succes al României din ultimele două decenii, nu rezolvă de la sine problemele țării. Iar atunci când în vocabularul cotidian revin referiri sau comparații cu unele lucruri din perioada comunistă sau chiar din altele anterioare, aceasta se întâmplă pentru simplul motiv că impresia multor oameni este aceea că anumite lucruri se făceau mai bine atunci decât astăzi. Asta nu este echivalentul nostalgiei și nici nu ar trebui să fie neapărat considerată o rușine pentru cei care administrează și gestionează azi destinele țării. Condamnabilă este atitudinea celor care se iluzionează că lumea începe cu ei și refuză ostentativ orice apel la înțelepciunea celor de dinainte. Iar cei care nu-și recunosc rădăcinile din trecut, ignoră cu bună știință valorile și tradițiile predecesorilor noștri se condamnă singuri și ne împing spre un eșec programat.

Lecția înaintașilor. Din multitudinea de exemple aflate la îndemână, vom apela deocamdată la unul singur. În 1917-1918, România trecea prin momente dramatice pentru supraviețuirea sa ca stat. Mulți români și-au jertfit viața pe

câmpurile de bătălie. Alții au găsit alte modalități de a-și servi țara. De pildă, scriind cărți și argumentând drepturile noastre sacre asupra provinciilor istorice – Transilvania, Basarabia, Bucovina... Traducând aceste cărți în limbi de circulație internațională și stimulând în străinătate un amplu curent de opinie favorabil reîntregirii Statului român și apărării intereselor sale fundamentale. Privind retrospectiv, constatăm că unele acțiuni de acest gen s-au soldat cu rezultate remarcabile. În 1918, la Paris vedeau lumina tiparului mai multe lucrări purtând semnătura lui Dumitru Drăghicescu, senator român, sociolog și diplomat, apreciat de Nicolae Titulescu. Una dintre lucrări era dedicată argumentării drepturilor românești asupra Transilvaniei. Iată cum era întâmpinat demersul senatorului român de un ilustru membru al Academiei Franceze, care semna prefața la volumul respectiv:

„Dragul meu Senator,

Transilvania, dumneavoastră o arătați într-un mod de necontestat, a fost și este leagănul națiunii române, ea a fost trunchiul pe care au crescut cele două Principate, Moldova și Valahia. Pe de altă parte, dezvoltarea Austro-Ungariei, așa cum este, așa cum va rămâne dacă imperiile centrale sunt victorioase, este germanizarea cu înverșunare a unei jumătăți a Monarhiei și maghiarizarea celeilalte. Deci a lăsa Transilvania Austro-Ungariei înseamnă a sorti unei maghiarizări complete însuși trunchiul și rădăcinile națiunii române, înseamnă a amenința cu moartea însăși sufletul României.

Fără îndoială, vom răspunde noi, principiul naționalităților trebuie să fie interpretat într-o manieră filosofică și practică, Orice mulțime de oameni vorbind aceeași limbă sau având aceleași tradiții sau obiceiuri de a trăi împreună nu este, doar prin aceasta, o națiune, în sensul politic al cuvântului. Independența, suveranitatea, dreptul de a dispune de destinele sale și de a acționa de la egal la egal cu alte națiuni suverane nu pot fi atribuite decât națiunilor cu adevărat dotate cu personalitate, cu o conștiință și o demnitate națională și totodată capabile, între altele, de a lupta cu rezultate pozitive pentru a apăra aceste titluri superioare. Subscriem fără rezerve la maxima lui Goethe:

„Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben

Der täglich sie erobern muss”.

(„Doar acela merită libertatea și viața, /care, în fiecare zi, trebuie să le recucerească”)

Dar, cine ar nega faptul că românii au dovedit din abundență că ei posedă o personalitate și o conștiință națională, și că sunt capabili de orice eforturi pentru a cuceri și recuceri, fără încetare, independența la care au dreptul? Ei s-au luptat eroic, ei rămân și vor rămâne gata să reînceapă.

Naționalitatea română prezintă, în maniera cea mai strălucitoare, toate caracterele și toate condițiile unei naționalități demne să trăiască în completă

libertate și independență. Transilvania este rezervorul de unde se alimentează această naționalitate. Mai trebuie ceva adăugat pentru a răspunde la întrebarea de a ști dacă România trebuie să trăiască precum o națiune independentă și dacă ea trebuie să-și redobândească Transilvania?

Primiți vă rog, scumpe Senator, asigurarea sentimentelor mele profunde de respectuoasă admirație pentru patria dumneavoastră și de afectuoasă devoțiune pentru persoana dumneavoastră”.

Scrisoarea, datată Paris, 25 mai 1918, era semnată de **Emile Boutroux**, de la Academia Franceză. Pe atunci, România, care se lupta din răzputeri pentru reîntregire și recunoaștere internațională, nu avea europarlamentari. Dar mulți dintre oficialii români din epocă – președinți de guvern, miniștri, deputați și senatori, academicieni și profesori, diplomați și jurnaliști – găseau mijloacele necesare pentru a-și servi țara. Câți dintre iluștrii noștri contemporani mai primesc astfel de scrisori din partea liderilor străini? Astăzi, cei mai mulți nu scriu nici cărți, nici studii și nici articole. Nu este obligatoriu și nici nu reprezintă o nenorocire. Poate fac alte lucruri mai bune. Aflăm că unii dintre ei totuși *scriu*. Și se adresează tot străinătății, dar nu pentru a apăra drepturile țării, ci pentru a o ponegri și a defăima poporul față de străini. Nu este de închipuit o rușine mai mare. Sărmană țară, biet popor! Cât pot să mai suporte!

Redactorul șef

ÎN CĂUTAREA CIFRULUI PERFECT

În anul 1959 avea loc premiera unui film mai puțin obișnuit pentru peisajul cultural al epocii. Se intitulează „Secretul cifrului”, are un scenariu scris după romanul lui Theodor Constantin, „La miezul nopții va cădea o stea” și a fost regizat de maestrul Lucian Bratu. Filmul descrie acțiunile unui ofițer sub acoperire (cpt. Ulea), aparținând serviciului de contraspionaj românesc, pentru capturarea unui spion german (Tălambu) infiltrat într-o unitate de transmisioniști, aflată pe linia frontului antihitlerist, având ca misiune sustragerea unui dispozitiv de cifrare al armatei române. Filmul își păstrează prospețimea artistică și astăzi datorită scenariului și interpretării excelente a unor actori memorabili precum Emanoil Petruț, Mihai Mereuță, Olga Tudorache și Benedict Dabija. Totodată, a rămas de actualitate și tematica: războiul permanent pentru titlul de stăpân absolut al “secretului cifrului”.

Întrucât subiectul este extrem de vast și de fascinant, având o istorie milenară, ne vom rezuma în acest eseu doar la problema preocupării criptografilor de a crea sisteme de cifrare rezistente și la încercările criptanalizatorilor de a le sparge. Lupta permanentă dintre criptografii specializați în elaborarea cifrurilor și criptanalizatorii concentrați pe decriptarea lor, constituie motorul perpetuum mobile al perfecționării sistemelor criptologice.

Învățații care s-au aplecat asupra chestiunilor criptografice și-au dat seama că în orice limbă literele au o anumită frecvență. Filologii, cercetători specializați în analiza structurii limbajelor naturale, au constatat că literele, bigramele, cuvintele și unele expresii au frecvențe relativ stabile în limbă. Sistemele criptografice clasice, bazate în general pe substituirea acestor elemente, nu au putut ascunde în totalitate aceste frecvențe, oferind astfel criptanalizatorilor un punct de sprijin. Nume prestigioase ale istoriei criptologiei, precum Alberti, Trimethius, Vigenere, Cardano, Babbage, Kerckhoff - pentru a cita doar câteva dintre ele - au marcat momente importante în dezvoltarea criptologiei, elaborând mereu cifruri tot mai complexe.

S-a ajuns astfel la sistemele de cifru cu chei aleatoare, considerate indecriptabile, atât din punct de vedere teoretic, cât și practic. Cheile întrebuițate nu au nici o regulă de obținere.

Cel mai sofisticat sistem de acest tip este “sistemul cu cheie aleatoare de unică folosință”, creat în 1917, cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de “ONE-TIME PAD”(OTP). În cadrul acestui sistem textul clar al mesajului este

criptat cu un cifru de substituție, supracifrat cu o cheie aleatoare ("pad") la fel de lungă ca și lungimea mesajului, rezultând un text cifrat aleator. În cazul în care algoritmul este cu certitudine aleator, are lungimea mesajului, nu este refolosit niciodată parțial sau în întregime și se asigură păstrarea lui într-un secret absolut, cifrul este imposibil de decriptat.

Fiind unicul criptosistem considerat perfect din punct de vedere teoretic din epoca pre-computerului, OTP-ul a fost folosit intens pentru realizarea comunicărilor secrete diplomatice, militare și de spionaj. Linia fierbinte dintre Moscova și Washington, stabilită în 1963, după criza cubaneză, a folosit teleimprimatoare protejate cu un sistem OTP. Este cunoscut că spionii KGB au folosit și încă mai folosesc OTP-ul. Exemplele includ pe colonelul Rudolf Abel, care a fost arestat și condamnat la începutul anilor 1950 la New York, și Morris și Lona Cohen, care au fost arestați și condamnați pentru spionaj în Marea Britanie la începutul anilor 1960. În ambele cazuri s-au descoperit cifruri OTP în posesia lor.

Spargerea cifrurilor OTP s-a datorat fie nerespectării riguroase a regulilor de criptare, fie refolosirii aceluiași chei numerice la mesaje diferite sau neparafrării unor documente originale transmise prin cifru dar și pătrunderilor secrete efectuate de serviciile de informații adverse pentru a intra în posesia cheilor aleatoare. Astfel:

- În anii 1944-45, Serviciul de interceptare-decriptare al armatei americane a reușit să spargă un sistem OTP folosit de Ministerul de Externe german datorită aleatorismului incomplet, mașina de criptat generând algoritmi predictibili.

- În 1945, Statele Unite au descoperit că mesajele între Canberra și Moscova erau criptate folosind un OTP utilizat și pe altă linie de comunicații iar unele mesaje includeau documente oficiale.

- Începând cu anii 1940, americanii și britanicii au fost capabili să "spargă" unele telegrame, cifrate cu sistemul OTP, ale agenturii sovietice ce acționau pe teritoriile lor în urma unor erori comise în generarea și distribuția materialelor de cifru. O ipoteză este aceea că personalul Centralei din Moscova era atât de precipitat de prezența trupelor germane chiar la marginea Moscovei la finele anului 1941 și debutul anului 1942, încât produceau mai mult decât o copie a aceluiași material criptografic. Acest efort uriaș de criptanaliză, care a durat câteva decenii (până în 1980), codificat VENONA, a produs o considerabilă cantitate de informații, inclusiv despre "spionii atomici" sovietici. Chiar în aceste condiții, doar un mic procentaj din mesajele interceptate au fost decriptate parțial sau în întregime (câteva mii din mai multe sute de mii).

- Prin declasificarea unor documente secrete ale serviciilor de informații americane s-a aflat că în mod sistematic au avut loc, în toată perioada Războiului Rece, penetrări ale agenților FBI în birourile diplomaților sovietici din

Statele Unite, în cursul cărora s-au sustras materiale de cifru, care au fost puse apoi la dispoziția criptanaliștilor.

În paralel cu sistemul OTP, a cărui punere în practică implică eforturi complexe și costisitoare, de care în principiu sunt capabile numai structuri oficiale, s-au dezvoltat și alte sisteme criptografice solide, de mai largă posibilitate a folosirii.

Astfel, activitatea criptografică în care se întrebuițează aceeași cheie pentru criptare și decriptare intră în categoria “criptografiei simetrice” sau “criptografiei cu chei secrete”. Un astfel de sistem, folosit în epoca calculatoarelor, este cel denumit DES (Data Encryption Standard sau Standard de Criptare Date), un cifru bloc în care mesajul de criptat este divizat în blocuri de lungimi egale și fixe. Conform schemei DES, algoritmul folosit la criptare are 72.057.594.037.927.936 chei posibile. Deoarece DES, de-a lungul timpului, devenise vulnerabil din cauza lungimii prea mici a cheii, s-a trecut la utilizarea unui nou sistem intitulat 3DES, un algoritm care constă în esență în aplicarea de trei ori a DES.

Deși 3DES este un algoritm puternic, el s-a dovedit relativ lent în implementările software, motiv pentru care, următorul pas în această ultrarapidă evoluție, a fost adoptarea unui nou sistem propus, în anul 1997, de doi criptografi belgieni, Joan Daemen și Vincent Rijmen. Acesta a fost denumit de autorii săi Rijndael, și este cunoscut în lumea specialiștilor sub titulatura AES (Advanced Encryption Standard - în limba engleză, Standard Avansat de Criptare). Criteriile pe baza cărora sistemul AES a fost adjudecat pentru utilizare în cazul informațiilor clasificate, de către guvernul SUA, în iunie 2003, au fost: securitatea (rezistența la atacuri criptanalitice), costurile (eficiența computațională, complexitatea spațială, precum și licențierea liberă și gratuită) și particularitățile algoritmului (flexibilitatea, simplitatea și ușurința de realizare a implementărilor atât software cât și hardware).

Introducerea și dezvoltarea computerelor a fost însoțită și de un alt tip de criptografie, în care utilizatorii au o pereche de chei, una publică și una privată (secretă), denumit “criptografie asimetrică” sau “criptografie cu chei publice” (PKE). Cheia publică se folosește pentru criptarea unui mesaj care nu poate fi decriptat decât cu cheia pereche, cea privată. Matematic, cele două chei sunt legate, însă cheia privată nu poate fi obținută din cheia publică. O analogie a acestui proces o reprezintă folosirea cutiei poștale: oricine poate pune în cutia poștală un plic, dar la plic nu are acces decât posesorul cheii cutiei poștale. În anul 1978, trei cercetători de la Massachusetts Institute of Technology, Ron Rivest, Adi Shamir și Leonard Adleman, au conceput algoritmul R.S.A. (Rivest-Shamir-Adleman), devenit ulterior standard pentru criptografia cu chei publice.

Referitor la rolul criptografiei în lupta împotriva “fraudelor informatice”, matematicianul Adi Shamir de la Institutul Weizmann din Tel Aviv, remarcabil criptolog, afirma următoarele: *“Inconvenientul informaticii este că nici un*

ordinator nu este inviolabil. Pentru un specialist este doar o problemă de răbdare și de timp”.

În acest sens, criptologia este chemată să elaboreze sisteme criptografice capabile să garanteze securitatea datelor și informațiilor stocate sau transmise în rețelele de calculatoare, acțiune foarte dificilă. În acest sens, următorul episod este semnificativ:

În 1977, Ralph Merkel de la Universitatea Stanford a imaginat un astfel de sistem despre care afirma că “este atât de complicat, încât ar trebui cel puțin un milion de ani pentru ca cel mai puternic ordinator să-l decripteze”. El i-a cerut lui Adi Shamir să încerce să-l decripteze, spunându-i “*Pariez pe 100 de dolari că n-o să reușești*”. În 1982, Shamir i-a telefonat lui Merkel: “*Pregătește un cec de 100 de dolari. Copilul tău și-a dezvăluit secretul*”. Deci, au fost necesari numai cinci ani și nu un milion de ani.

Ca rezultat al algoritmilor foarte lungi folosiți la criptarea cu chei publice și a metodelor matematice tot mai complexe de care e nevoie pentru găsirea acestor chei, activitatea modernă din domeniu a trecut indubitabil din zona amatorismului, exclusiv în cea a specialiștilor. Cu atât mai justificat, rămâne o sfidare continuă posibilitatea ispititoare ca în blindajul sistemelor de criptare care folosesc factorizarea numerelor mari, să existe o fisură, o cale mai simplă.

Chiar în momentul redactării acestui material, agențiile de presă informează că un expert german a demonstrat cât de vulnerabile sunt măsurile de securitate care protejează sistemul de comunicații mobile (GSM), utilizat în întreaga lume, reușind să spargă un important algoritm de criptare a convorbirilor pe telefonul mobil. Codul de securitate spart de expertul german este utilizat de peste trei miliarde de oameni din 212 țări.

După 11 septembrie 2001, NSA (Agenția de Securitate Națională din SUA) a devenit beneficiara unor bugete de zeci de miliarde de dolari, care s-a hotărât să fie investite în colectarea și analiza computerizată a tuturor(!) datelor pe care le pot obține. Pentru colectarea acestui volum imens de date, NSA a creat programul “Stellar Wind”, care constă în amplasarea de aparatură de înregistrare și transmisie în toate nodurile de comunicare ale companiilor americane de telecomunicații.

În aceste condiții, ultima linie de apărare a utilizatorilor împotriva curiozității NSA este, deocamdată, tehnica de criptare AES, majoritatea programelor de e-mail și a browserelor utilizând-o pentru protejarea datelor sensibile. Așa că, specialiștii NSA și-au concentrat forțele pe învingerea acestui sistem de criptare care, teoretic, până în prezent nu a putut fi spart. Conform publicației americane “Wired”, timpul necesar pentru încercarea tuturor combinațiilor posibile este mai lung decât vârsta Universului. Ca urmare, NSA a proiectat un nou supercomputer, care va fi construit până în 2018. Amplasat în centrul său din Oak Ridge, în două hale care vor ocupa 2,4 hectare, acesta va fi

capabil să efectueze un quintilion (10 la puterea 30) de operații pe secundă și va folosi, la capacitatea maximă, 200 megawați - energie suficientă pentru un oraș cu 200.000 locuitori. Cu ajutorul său, NSA speră să spargă și actualele standarde de criptare - devenind, astfel, stăpânii absoluți ai informațiilor.

Dar, ca în toate domeniile în care mintea omului construiește, și în criptografie apare mereu speranța posibilității ridicării unor noi ultime frontiere. Există cercetări și aplicații care demonstrează că principiile teoriei haosului și legile fizicii cuantice pot fi folosite în criptografie cu rezultate care întrec orice închipuire.

În ultimii ani, idei noi și radicale au fost dezvoltate pentru elaborarea unei specii complet noi de criptare, în mod real impenetrabilă, criptografia cuantică, în care securitatea metodei se bazează pe legile pure ale fizicii.

În 2007, o echipă de specialiști ai mai multor institute de cercetări europene, sub coordonarea profesorilor Ursula Gerber și A.Zeilinger de la Universitatea din Viena, a reușit să teleporteze date la o distanță de 144 de kilometri, ceea ce constituie o premisă uluitoare, atât pentru teleportarea cuantică (de tip STAR TREK), cât și pentru criptografie. Reușita experimentului s-a datorat unor proprietăți ale materiei în "lumea" mecanicii cuantice (la nivelul atomilor), în care particulele au un comportament ce sfidează fizica clasică, newtoniană. Albert Einstein, îndoindu-se de existența efectelor cuantice, le-a numit „acțiuni supranaturale la distanță” („Paradoxul EPR” – Einstein, Podolsky, Rosen, 1935).

Existența reală a fenomenului a fost evidențiată pentru prima oară în 1982, de fizicianul francez Alain Aspect de la Universitatea din Orsay. Acesta, împreună cu colaboratorii săi, au demonstrat că există particule care sunt perechi inseparabile, anumite proprietăți ale lor (energia, impulsul etc.) conservându-se, indiferent de distanța la care se găesc una față de alta. Astfel, acțiunile exercitate asupra uneia dintre aceste particule au efect instantaneu asupra perechii sale. Potrivit demonstrației, *„proprietățile oricărei particule pot fi transferate către o altă particulă, chiar dacă cele două părți se află în colțuri opuse ale galaxiei”*.

Criptarea cuantică se realizează în conformitate cu cerințele „principiului incertitudinii” al lui Heisenberg, potrivit căruia nu poți măsura o informație cuantică fără să o perturb. Orice intenție de a spiona comunicația dintre doi utilizatori produce un “zgomot” ușor de sesizat de către aceștia. Acest principiu este aplicat prin utilizarea de particule cuantice – fotonii. Prin transmiterea succesivă a unor fluxuri de fotoni, cuantificarea lor și procesarea datelor rezultate în urma acestui proces rezultă cheia criptografică. Deci, *„informația transmisă prin teleportare cuantică nu poate fi interceptată sau copiată”* (fizicianul Ignacio Ciriac, de la Max Planck Institute of Quantum Optics).

La începutul lunii octombrie 2008, a fost pusă în funcțiune prima rețea comercială de comunicații securizată prin metoda criptografiei cuantice. Această

premieră mondială este rezultatul proiectului european SECOQC (Secure Communication based on Quantum Cryptography), în cadrul căruia, începând din anul 2004, 41 de cercetători din 12 state europene au reușit să construiască în Austria o rețea de calculatoare ce înglobează o infrastructură care constă în 200 de kilometri de cabluri de fibră optică, cele opt legături intermediare existente folosind șase tehnologii de criptografiere prin metode cuantice.

Se pare însă că deja s-a descoperit o breșă în criptografia cuantică, o echipă de cercetători suedezi găsind o vulnerabilitate care contrazice teza că această metodă ar garanta 100% siguranța comunicării electronice. Ei au demonstrat că, teoretic, există posibilitatea ca o persoană neautorizată să extragă cheia de criptare, fără să fie detectată.

Criptografia cuantică ar fi putut reprezenta un relativ sfârșit al îndelungatei confruntări dintre criptografi și criptanalști, dacă, între timp, nu s-ar fi inventat noi mijloace exotice de generare a mesajelor secrete. De exemplu, la sfârșitul lui 2005, un grup de cercetători europeni au descoperit că unele din principiile „teoriei haosului” ar putea fi folosite pentru secretizarea comunicațiilor. Ideea de bază este că un mesaj poate fi “îngropat” în interiorul unui semnal haotic – un zgomot de origine solară, meteorologică ș.a. – ca paravan care face mesajul inaccesibil celor care nu pot descompune haosul în elemente componente.

Putem conchide că în epoca actuală domeniul criptologiei se află, în bună măsură, în mâinile fizicienilor și al matematicienilor dar, cea mai mare parte din ceea ce se întâmplă are loc, fără îndoială, ca întotdeauna, în spatele ușilor închise. Agențiile guvernamentale păstrează informațiile despre spargerea de coduri și despre criptografie sub control strict, ceea ce face extrem de dificilă predicția dezvoltărilor viitoare din domeniu.

În contextul expansiunii ofensive a cercetărilor în domeniu, David Kahn, fost președinte al Asociației Criptologilor Americani și al Societății de Cifru din New York, profesor la Universitatea Yale, specialist în tehnici de spionaj militar, a emis următoarea opinie: „*condiția ca o țară să poată fi privită ca o superputere este ca ea să dețină propriile tehnologii nucleare și spațiale și propriul sistem de criptografiere*”.

În condițiile existenței unei lumi paralele cu cea în care omenirea evoluează de mii de ani, respectiv lumea calculatoarelor, lume virtuală indestructibilă, descentralizată, proprietate a tuturor, criptografia a devenit o armă cu două tăișuri. Ea servește la garantarea confidențialității și permite atribuirea cu certitudine a unei

informații, unei anumite persoane, la un moment dat. Nu mai este rezervată exclusiv militarilor, ci este la dispoziția întregii societăți. De aici rezultă însă și realitatea crudă a fețelor întunecate ale posibilităților nelimitate de aplicare a cunoștințelor criptografice.

Sinistra sectă japoneză AUM, care în 1995 a atacat metrourile din Tokyo împrăștiind un gaz mortal, își stoca, codificate cu algoritmul RSA, toate fișierele din computere. Polițiștii care au decriptat conținutul acestora au putut cunoaște planurile secrete ale sectei de acțiune și pe teritoriul american. De asemenea, autorii atentatului de la World Trade Center, din New York, în 1994, și din metrourile orașului, în anul următor, dispuneau de PC-uri portabile și de date codificate.

În consecință, lupta se dă și în planul reglementărilor legale ale domeniului.

În SUA, efortul de legiferare a limitelor activităților pe care statul sau persoanele particulare le pot desfășura în domeniul criptologiei a avut de la început ca argumentație oficială faptul că „*este nevoie de acces la comunicațiile cifrate pentru a zădărnici activitățile celor Patru Cavaleri ai Apocalipsei Internetului: crima organizată, traficanții de droguri, pedofilia și terorismul*” (David J. Lounday). Obiectivul FBI, al CIA, al NSA și al tuturor organismelor care au rolul de a reprima criminalitatea în SUA și în alte țări este de a monitoriza utilizarea instrumentelor de codificare a informațiilor care circulă prin toate rețelele de comunicații existente.

În cadrul unei audieri, la data de 09 iulie 1997, în fața Senatului, Louis Freeh, fost director al FBI, declara că tehnologia criptării și folosirea ei necontrolată reprezintă un mare pericol pentru siguranța națională. În acest context, sublinia și necesitatea includerii în legislația aferentă a prevederii obligatorii pentru producătorii din domeniu, de a introduce în structura departamentelor tehnice de criptare anumite caracteristici care să permită organelor de aplicare a legii decriptarea unor mesaje codificate, în baza unei autorizații emise de organele judiciare.

Pentru mulți oameni, faptul că autoritățile ar dori să aibă acces la cheile de criptare reprezintă un motiv de îngrijorare. Ei consideră, și pe bună dreptate, că monitorizarea guvernamentală strictă asupra criptografiei ar putea reprezenta un pericol pentru libertățile civile și protecția vieții private, dacă este reglementată în așa fel încât autoritățile să aibă acces la toate datele personale ale oricui, la fișele medicale, la mesajele transmise prin e-mail etc.

Într-un astfel de context, evoluția prin câștig accelerat este singura constantă a domeniului. Ca atare, cel mai bun lucru pe care îl putem face este să privim înapoi în istoria criptologiei și să medităm la ce a rămas din cifrurile considerate anterior „impenetrabile”. În cadrul luptei nesfârșite dintre criptografi și criptanalști, barierele ridicate de unii au fost, până la urmă, întotdeauna depășite de ceilalți.

Poate că într-o bună zi complexitatea factorizării numerelor foarte mari, fizica cuantică și teoria haosului vor părea la fel de simple viitorilor spărgători de coduri, precum ne pare nouă astăzi permutarea lui Cezar.

Date fiind toate cele de mai sus, merită să ne punem întrebarea: au fost atinse limitele ingeniozității umane în domeniul păstrării secretelor? Singurul răspuns de bun-simț este că nu. Câtă vreme vor exista oameni care au secrete de păstrat și alți oameni care vor să le cunoască, vor fi la mare preț acei specialiști remarcabili care prin definiție sunt condamnați să lucreze în anonimatul binecuvântat al profesiei, criptologiei.

Cursa “înarmărilor criptologice”, care se întinde de-a lungul mileniilor și care ne-a dus de la cifrurile simple la paradoxurile fizicii moderne, nu dă semne că ar avea sfârșit.

**Vasile Maierean
Ioan Gatea**

TRĂDĂTORUL DIN SERVICIILE SECRETE SOVIETICE

Nici un fel de convingeri, ci numai bani.

„Dintre cei care au trădat serviciile secrete ale KGB în ultimul deceniu al secolului XX, colonelul Oleg Gordievski a fost cea mai odioasă figură” –mărturisirea ziaristul și scriitorul Igor Atamanenko, un excelent cunoscător al activității serviciilor secrete sovietice. El însuși ofițer de contrainformații, actualmente locotenent-colonelul în rezervă, I. Atamanenko a lucrat în serviciile secrete din Uniunea Sovietică în perioada anilor 1972-1990. Grație profesionalismului său, ca și cunoștințelor de limbi străine – engleză, italiană, spaniolă, – el a lucrat în țări din Africa, Asia și Europa Occidentală. A scris mai multe cărți, devenite best-seller în țara natală și în străinătate, a publicat mai multe articole despre întâmplări și fapte din perioada URSS, acum desecretizate. Relatarea ce o propunem în acest număr prezintă unele amănunte, mai puțin cunoscute, despre defectarea lui Oleg Gordievski și „meritul” acestuia de a fi descoperit „din fașă” un important lucrător englez din cadrul Military Intelligence-5, Michael Bettani, dispus să colaboreze cu serviciile secrete sovietice.

Experții KGB au analizat toate circumstanțele defectării lui Oleg Gordievski, din cele peste o mie de pagini ale dosarului său, și au ajuns la concluzia că începutul carierei de trădător a acestuia ar putea data din timpul primei sale misiuni în Danemarca. După toate probabilitățile, el a intrat în vizorul contraspionajului danez din momentul în care a început să frecventeze cu asiduitate locurile răufaminate din Capitala daneză. Era un amănunt care nu putea fi ignorat de serviciile secrete. În anii '70, diplomatul sovietic O.Gordievski lucra, sub acoperire, ca secretar doi al ambasadei URSS la Copenhaga.

În acei ani, scria Igor Atamanenko, cea mai puternică și eficientă modalitate de a acționa asupra persoanelor care lucrau la reprezentanțele sovietice din străinătate consta în diferite amenințări, directe sau voalate, și se ajungea, în unele cazuri, până la expulzarea din țara-gazdă. Cel mai probabil, apreciază autorul articolului, diplomatul Gordievski, pe atunci, spion-începător, a fost pus în fața dilemei: or părăsește țara-gazdă (ceea ce însemna distrugerea carierei sale profesionale), or acceptă o *colaborare*. Ministrul justiției din Danemarca, care este și șeful direct al serviciilor secrete, a recunoscut, după mai mulți ani, că Gordievski, aflat pe calea trădării, „a scos castanele din foc” pentru danezi și numai după aceea i s-a făcut legătura cu englezii.

Reacția trădătorului a fost promptă. În mass-media occidentală, a apărut imediat declarația sa de răspuns cum că, în afară de englezi, nu ar fi propus nimănui serviciile sale. Acum, nici nu mai are prea mare importanță dacă trădarea

acestuia a avut loc în etape sau legătura cu Military Intelligence-5 s-a făcut fără ca danezii să fi cunoscut acest lucru.

Mai important este faptul că, până la fuga sa în Anglia, trădătorul a jucat un *joc dublu* circa zece ani. Conducerea KGB consideră că prejudiciul cauzat KGB-ului de Gordievski nu a fost atât de mare pe cât ar fi putut fi, dacă se are în vedere îndelungata perioadă în care acesta a furnizat informații serviciilor secrete străine. În luna mai a anului 1985, Gordievski a fost chemat în centrala MAE sub un pretext plauzibil. El a înțeles că zilele lui în libertate sunt, probabil, numărate. A reușit să ia legătura cu rezidentul SIS din Moscova, aflat sub acoperire la ambasada engleză din capitala sovietică. În conformitate cu planul elaborat anterior de *păpușarul* din SIS, Gordievski începea fiecare dimineață cu o partidă de alergat pe jos pe prospectul Lenin din Moscova. El a remarcat, chiar de a doua zi, că mai mulți tineri, veseli și gălăgioși, veneau în urma lui pe patinele cu roțile. „*Cu siguranță, o codiță*” – a intuit el. După trei zile patinatorii au dispărut, dar au apărut niște săraci care cerșeau cu mâna întinsă chiar pe traseul pe care se deplasa Gordievski. Dacă tinerii patinatori erau în mișcare, aceștia din urmă erau amplasați la posturi fixe de observație. Prima bilă albă pentru Gordievski: era mult mai ușor să scapi din vizorul unor posturi fixe. *Fortuna* i-a dat o șansă trădătorului și el s-a decis să o folosească imediat.

În dimineața zilei de 19 iulie 1985, Gordievski își făcea, ca de obicei, antrenamentul de dimineață. La un moment dat, a cotit în mare viteză pe o stradă laterală, unde se găsea, pentru a treia zi consecutiv, un camion destul de ponosit. Deși Gordievski era în ținută sportivă, s-a repezit spre camion, a urcat și... dus a fost! După câteva ore, fugarul trecea frontiera sovieto-finlandeză, ascuns în portbagajul unui autoturism cu numere aparținând ambasadei engleze la Moscova. Igor Atamanenko recunoaște însă că aceasta este „*varianta Gordievski*” relatată în cartea publicată în Anglia, la scurtă vreme după fuga sa.

Care sunt actele sale de trădare? Să reamintim că, în urma denunțului său, treizeci și doi de lucrători ai ambasadei sovietice în Marea Britanie au fost declarați *persona non grata* și expulzați. Dintre aceștia, o treime erau spioni. Restul, însă, erau *diplomați puri*, după cum îi caracterizează autorul. Dovedind exces de zel, Gordievski s-a străduit să umfle cât s-a putut acest număr! Cum se procedează, de regulă, în asemenea situații, 32 de membri ai ambasadei engleze la Moscova au fost expulzați din URSS.

Cei de la MI-5 erau hotărâți să nu se oprească aici: au pregătit o nouă listă cu încă vreo zece diplomați sovietici ce urmau să fie expluzați. Margaret Thatcher, prim-ministru la acea vreme, a înțeles că lucrurile vor ajunge prea departe, și atunci, se spune, că ar fi cerut serviciilor secrete engleze să înceteze ceea ce ea numea „*caruselul*” expulzărilor.

Din relatarea lui Igor Atamanenko rezultă însă că cel mai mare serviciu făcut de Gordievski în favoarea noilor săi stăpâni englezi l-a reprezentat informația că Michael Bettani, de la MI-5, intenționa să lucreze în favoarea URSS, ceea ce ar fi adus mari prejudicii securității naționale a Marii Britanii.

CIOARA ALBĂ DE LA OXFORD

Michael Bettani, era al unsprezecelea copil dintr-o familie muncitorească. Era un băiețel timid și sfios față de necunoscuți. S-a închis și mai mult în sine după ce părinții s-au despărțit. El a fost singurul copil rămas în grija tatălui său, sub influența căruia s-a aflat în permanență. Ronald Bettani, tatăl său, era un om fermecător, lipsit de griji, considerat de vecinii și prietenii săi drept o persoană cu înclinații spre aventură, care visa să devină celebru și să se îmbogățească peste noapte, nu se știe cum. Numai că toate gândurile sale despre glorie și înavuțire rămăneau doar în închipuirea sa. Cam în același spirit și-a educat fiul. Pe când avea 17 ani și cei de vârsta lui intraseră la colegii și universități prestigioase sau înregistraseră deja primele succese în domeniul business-ului, Michael citise enorm de multe cărți împrumutate de la biblioteca Muzeului Britanic. Nu mică a fost mirarea tatălui și vecinilor săi atunci când el a intrat la Colegiul Oxford.

În anii de studiu, atât profesorii, cât și colegii de curs au remarcat cunoștințele profunde ale lui Bettani în domenii din cele mai neașteptate științe. Pe când era în anul doi, el a început să învețe singur limba germană atât de temeinic, încât, după jumătate de an, citea pe Schiller și Goethe în original. Nu trecuse neobservat nici faptul că Michael nu participa niciodată la gălăgioasele reuniuni studentești care, de regulă, se terminau cu adevărate orgii în masă cu prostituate și chiar perversiuni homosexuale. El, însă, prefera singurătatea fie în biblioteca colegiului, fie în parc. Colegii de curs l-au poreclit *Cioara albă*. Nimeni nu bănuia că în sufletul acestui tânăr taciturn dădeau în clocot vanitatea, dorința de a săvârși un gest, o faptă care să-l facă vestit și să-l ajute să strângă cât mai mulți bani.

Iată câteva fapte care ar fi trebuit să dea de gândit.

Era într-o toamnă însorită, lucru destul de rar în Albionul mereu în ceață. Bettani se afla, ca de obicei, în parc, încercând să pătrundă sensurile operei lui Goethe. Radiotehnicianul Colegiului, a trecut pe lângă el și l-a salutat scoțându-și șapca. Aprofundat în lectură, Michael abia a răspuns printr-un dat anemic din cap. Deodată, el a observat că în momentul în care tehnicianul și-a scos batista din buzunar, o cheie a căzut pe jos. Bettani se pregătea să-i atragă atenția, dar chiar în clipa aceea i-a venit o idee atât de năstrușnică încât cu greu și-a stăpânit dorința de a striga din răspuțeri: „*Iată șansa de a mă acoperi de glorie. Le voi arăta de ce este în stare Cioara albă!*”

După câteva minute, la Centrul Colegiului de Radiotransmisiuni, Bettani anunța, imitând glasul crainicului BBC: „*Armada de tancuri rusești, după ce au suferit mari pierderi, au străpuns apărarea trupelor regale și se deplasează spre*

Londra. Sute de avioane le vin în sprijin. Toți studenții și cadrele didactice din Colegiu să se ascundă deîndată în adăpost!"

Imediat au început să se audă uși trântite și voci precipitate. Era o panică inimaginabilă, o îmbulzeală de nedescris. Toți studenții și cadrele didactice s-au repezit spre adăpost. Clădirea Colegiului a rămas pustie. Dar... ce să vezi! Pe ușa de la intrare trona un imens lacăt. Două-trei lovituri și accesul în adăpostul subteran era liber. În acest timp, Bettani ștergea cu batista microfonul și celelalte obiecte atinse de el, după care o porni agale spre parc, undeva, departe de lumea timorată, dezlănțuită. S-a așezat pe o bancă și a continuat liniștit lectura cărții lui Goethe.

Lucrătorii de Skotland Yard, sosiți după o jumătate de oră, au supus unui interogatoriu obositor pe toți studenții și cadrele didactice din Colegiu. Când Bettani a fost întrebat ce cunoaște despre recentul incident, el a răspuns modest, lăsând privirea în jos, că nu știe nimic întrucât el studia lucrările lui Goethe în parc. Polițistul conștiincios a cerut să arate acel loc în parc unde Michael a stat, s-au dus până acolo, după care omul legii a mormăit ca pentru sine: „Mda, de aici nici explozia unei bombe atomice nu ați fi avut cum să o auziți, sir!” Acesta a fost verdictul polițistului. Tehnicianul a fost concediat fără preaviz, iar ușile de la adăpost și Centrul de transmisiuni radio au fost asigurate cu un sistem electronic de închidere.

Abia după absolvirea Colegiului, Bettani a relatat unor persoane apropiate și de mare încredere, că el a stârnit panica numită de el: „Salvați-vă, vin rușii!”

Pe la mijlocul anilor '90, când în mediul studentesc din Anglia încă era la modă formația *Beatles* și mișcarea *hippy*, Michael a dat casetofonul la maximum și a început să mărșăluiească în pasul prusac de paradă prin curticica Colegiului în ritmul unor cântece naziste, demonstrând prin întreaga sa înfățișare că-i ignoră și pe fanii *Beatles* și pe cei *hippy*. Prin această ieșire a sa, Michael dorea să dovedească colegilor de curs că el nu este nici *Cioară albă* și nici *șoarece de bibliotecă*. Ceea ce el își dorea cu ardoare era gloria și, în fine, părea că șansa îi va surâde. Încă mai studia la Colegiu pe când Bettani a încercat să intre la *Foreing Office*, numai că soarta avea să orânduiească în alt fel.

O societate profund democratică cum este cea din Marea Britanie face ca nici un fel de punct de vedere sau nicio ieșire extravagantă, asemenea celor pe care le făcuse taciturnul Bettani, să nu constituie un impediment în cariera viitoare. Mai mult chiar, tocmai prin atitudinea lui ultracorectă, se prea poate să fi plăcut lucrătorilor din departamentul de resurse umane din SIS. Întâlnirea cu unul dintre ei a avut pentru Michael valoare de destin. La scurtă vreme, el a fost încadrat pe statele de plată ale MI-5 și trimis să lucreze în Irlanda de Nord cu sarcina de a obține un compromis cu teroriștii locali. M.Bettani s-a apucat să lucreze temeinic pentru a descoperi și lămuri capii Armatei Republicane Irlandeze să colaboreze cu

el. Făcea acest lucru în mod conștient, considerând comportamentul și ideologia celor de stânga demoralizatoare și periculoase.

Bombardând conducerea de la Londra cu informații și propuneri profund argumentate, Michael a urcat repede pe scara profesională, ba chiar a primit și o înaltă distincție a Marii Britanii. În ascensiunea sa pe scara profesională și socială nu au fost un impediment nici scandalurile făcute la beție din cauza cărora mai nimerea la secția de poliție. Nici pe departe! Mai mult, el a fost avansat, a fost numit la secția „K”, cea care urmărea diplomații sovietici acreditați în Anglia suspecți de a avea legături cu KGB.

Reîntors la Londra, Bettani s-a căsătorit și după o vreme pe lume au apărut nu doi, ci trei bebeluși. Pentru el, viața s-a transformat într-o rutină: serviciu – casă – serviciu. Soția sa, Sally, era suferindă, gemenii trebuiau hrăniți, trebuiau plătite studiile! Bani nu mai ajungeau. Atunci setea de bani și de glorie a reapărut. Se prea poate să fi jucat un oarecare rol și moștenirea genetică a tatălui său de visător și aventurier.

În una din nopțile anului 1983, Michael Bettani a lăsat un bilețel în cutia poștală a lui Arkadi Guk, rezident KGB, care acționa sub acoperirea de prim-secretar al ambasadei URSS la Londra. În bilețel se prezenta o propunere succintă de colaborare secretă. Bettani se limita să facă doar precizarea că este un ofițer din cadrul MI-5. În caz de accept, el propunea ca în publicația ziarului *Sunday Times* să apară un anunț de vânzare a unui imobil la adresa indicată de Bettani. Urma să se precizeze ora la care casa imaginată poate fi vizitată.

Citind bilețelul, Guk presupunea că nu poate fi vorba decât de o *momeală* întinsă rezidenței din capitala engleză ce lucra sub acoperire diplomatică cu scopul de a o compromite. După părerea sa, era mijlocul clasic, pentru a nu spune *variantea neroadă*, ce aducea mult cu clasicul exemplu dat în „*Îndreptarul tânărului cekist*”. Îndoilele lui Guk erau susținute de adjunctul său, Oleg Gordievski, care lucra deja ca agent pentru englezi și care primea de la ei un al doilea salariu.

– „*De ce oare, Arkadi Ivanovici, să înghițim această momeală facilă? Ce, suntem ultimii oameni?!*” – replica plin de emfază Gordievski.

Fără să mai aștepte apariția anunțului în publicația de duminică, Michael se hotărăște să facă un pas și mai riscant. Pentru a-l convinge pe rezidentul sovietic că este gata să lucreze în favoarea URSS, pentru a demonstra că are un acces nelimitat la informații confidențiale, Bettani lasă în cutia poștală a lui Arkadi Guk un plic cu xerocopii după documente strict-secrete referitoare la situația din Irlanda de Nord, precum și observațiile și concluziile contraspionajului englez cu privire la activitatea rezidenților sovietici. În final, numește câțiva englezi care îndeplinesc rolul de „*oameni de legătură*”, prin care SIS transmitea dezinformări rezidenților sovietici.

Guk pune pe masă poșta primită și-i spune lui Gordievski:

– „Măi, descurcă-te singur cu această maculatură, pentru că eu intru de mâine în concediu și plec la Moscova!” Oleg Gordievski s-a descurcat. După ce și-a condus șeful la aeroport, el l-a sunat de la un telefon public pe păpușarul din SIS. S-a întâlnit cu acesta, i-a predat plicul cu xerocopiile transmise de Bettani, după ce întocmise în prealabil un proces-verbal de ardere a documentelor „care nu prezentau valoare operativă”.

Când păpușarul lui Gordievski a văzut documentele xeroxate, a reacționat rapid: „Te felicit, dragă Oleg! O căsuță cu etaj într-o zonă rezidențială din Londra îți aparține. Acest nemernic care era hotărât să submineze capacitatea de apărare a Angliei și a NATO va fi chiar astăzi concediat, iar de mâine va da declarații din închisoare. Este ceea ce îți promite un ofițer al Majestății Sale Regina Marii Britanii. Îți mulțumesc pentru serviciu!”

OMUL CARE SE TEME DE PROPRIA-I UMBRĂ

La sfârșitul anilor '90 ai secolului trecut, pe una dintre stăzile din comitatul Hertfordshif, putea fi zărit, o dată la două zile, un om pricăjit, cu ochelari de culoare închisă și cu o sacoșă în mână. Privind temător în jur, el se grăbea să ajungă la micul magazin din apropiere, unde, după ce-și lua pachetul cu provizii, se întorcea grăbit spre casă. Zărindu-l, băiețandrii de pe stradă, strigau în cor în urma lui: „Tiri-tiri-tiri-bomba, Spay rus. N-ai ce căuta pe-aici!” El grăbea pasul și cum intra în casă închidea ușa cu zăvorul și încuia de două ori cu cheia. Verifica geamurile, trăgea storurile și lăsa jaluzelele. Abia după aceea respira ușurat pentru că, în sfârșit, se putea bucura de liniște și singurătate! Paisprezece ani a așteptat până când și-a ispășit pedeapsa în închisoarea pentru cei mai periculoși infractori de stat. Petrecând după gratii 14 ani din cei 23 ce-i fuseseră dați de instanță, Michael Bettani, în vârstă de 48 de ani, deținutul numărul B – 67313, și-a părăsit familia și s-a retras în comitatul Hertfordshif, într-o cocioabă care cu greu poate fi numită casă, unde, judecând după rapoartele prezentate de poliștii ce-l supravegheau în permanență, el își scria memoriile.

Leontina Radu

*După articolul lui Igor Atamanenko din „Nezavisimaia gazeta” 1 iunie 2012

50 de ani de la criza rachetelor din Cuba

CAZUL COLONELULUI OLEG PENKOVSKI

Sau împlinit 50 de ani de la unul din cele mai tensionate momente ale Războiului Rece - Criza rachetelor din Cuba, prima amenințare cu adevărat a unui posibil holocaust nuclear.

Într-o după-amiază de octombrie a anului 1962, pe o stradă din Moscova, un bărbat era arestat prin surprindere de KGB. Era urmărit pentru suspiciunea de trădare. Astfel s-a încheiat cariera de spionaj în favoarea Statelor Unite și Marii Britanii a lui Oleg Penkovski, considerat unul din cei mai buni agenți din istoria CIA.

Penkovski - spionul

Penkovski, un colonel în GRU - spionajul militar sovietic -, a fost ofițerul sovietic cu cel mai mare grad care a spionat pentru Statele Unite și Marea Britanie în anii '60.

Născut în anul 1919 ca fiu al unui ofițer al Armatei Albe, decedat în războiul împotriva bolșevicilor, Penkovski a pășit pe urmele tatălui său și a intrat în armată, absolvind Academia de artilerie din Kiev în anul 1939 cu gradul de locotenent. A participat la războiul împotriva Finlandei și la cel de-al Doilea Război Mondial, ajungând la gradul de locotenent-colonel. După război a absolvit Academia Militară Frunze și a intrat în GRU, unde a fost instruit pentru activitatea în intelligence. Penkovski a fost trimis în străinătate sub acoperirea de atașat militar la ambasada Rusiei din Turcia pentru a spiona instalațiile militare turcești și americane iar mai târziu s-a specializat în domeniul rachetelor.

Problemele cu superiorii săi, aparent datorate trecutului tatălui său, care i-au blocat perspectiva promovării, au fost probabil între cauzele deziluziei în sistemul sovietic și aversiunea lui față de politica lui Nikita Hrușciiov. Dorind să ajute la prevenirea unui război nuclear între superputeri, el s-a angajat *în mod voluntar* să spioneze pentru Statele Unite și Marea Britanie.

În aprilie 1961, Penkovski l-a contactat pe Greville Wynne, un om de afaceri britanic, iar câteva zile mai târziu, pe timpul unei călătorii la Londra, pentru a pune bazele unei rețele de spionaj sovietice, s-a întâlnit cu doi ofițeri de informații american și britanic furnizând date importante despre Uniunea Sovietică. Devenit agentul cu numele de cod Hero și Yoga, Penkovski a călătorit frecvent în Marea Britanie și Franța ca reprezentant al delegației sovietice de cercetări științifice și a

continuat să-i întâlnească acolo pe ofițerii săi de contact din CIA și MI6 pentru discuții amănunțite, iar la Moscova preda materialele prin contactele cu diplomați de la ambasada britanică.

Pe timpul cât Penkovski a furnizat informații Statelor Unite și Marii Britanii, el a a predat numeroase role de film și-a prezentat fotografiile ale unui număr semnificativ de documente secrete

Discuțiile cu reprezentanții CIA și MI 6 s-au materializat în documente cuprinzând 1.200 de pagini de transcrieri, la care au lucrat 30 de traducători și analiști. Informațiile colonelului au fost de o valoare imensă, ajutând la înlăturarea îngrijorărilor americane despre superioritatea strategică a sovieticilor, arătând că Statele Unite dispuneau de avantaj în sistemele de rachete.

Prevenirea războiului nuclear

În vara anului 1962, Uniunea Sovietică era pe cale să desfășoare rachete nucleare în Cuba. Sovieticii credeau că Statele Unite nu vor detecta rachetele înainte de a le instala. Penkovski a fost cel care a prezentat planurile detaliate cu descrierea locurilor de instalare a platformelor de rachete în Cuba.

Pe timpul crizei cubaneze a rachetelor, Penkovski a transmis administrației Kennedy detalii tehnice despre rachetele nucleare desfășurate în Cuba. Datorită lui Penkovski, Kennedy a știut din timp că rachetele sovietice vor fi funcționale, pentru a negocia cu Uniunea Sovietică o soluție diplomatică. Din această cauză, Penkovski este creditat a fi unul dintre pușinii oameni care au prevenit un război nuclear și a imprimat un alt curs Războiului Rece.

Pe lângă informațiile despre locurile cu instalațiile de lansare a rachetelor din Cuba, Penkovski a predat CIA și MI6 informații despre planurile sovietice în privința Berlinului, informații de mare utilitate analiștilor acestor servicii de informații.

Arestarea, procesul și execuția

În anul 1962, KGB-ul devenise conștient de existența unei cârțițe în comunitatea sovietică de informații. Și astăzi este neclar cine a fost cel implicat în divulgarea lui Penkovski. Unii credeau că George Blake a fost cel care a informat KGB-ul despre faptul că Penkovski lucrează pentru americani și britanici. Alții susțin că un curier NSA, Jack Dunlap, ar fi fost cel care l-ar fi divulgat sovieticilor.

În cele din urmă cercul suspiecțiilor s-a restrâns ajungându-se la Penkovski. Din acel moment KGB-ul a început să-l supravegheze îndeaproape pe Penkovski. Filajul KGB-ului era instalat în apartamentele de deasupra și din jurul locuinței sale. După o perioadă lungă de supraveghere, KGB-ul l-a arestat și l-a trimis în judecată, acuzat fiind de trădare și spionaj. Era pe 22 octombrie 1962, cu câteva ore înainte ca președintele Kennedy să se adreseze națiunii în legătură cu rachetele sovieticilor din Cuba.

După un proces public, în mai 1963 Penkovski a fost condamnat la moarte, fiind executat în binecunoscuta închisoare Lubianka din Moscova pe 16 mai 1963. Se spune că cenușa sa ar fi fost aruncată într-o groapă comună din cimitirul mănăstirii Donskoi din Moscova.

*

Aceasta este versiunea oficială actuală a CIA de prezentare a cazului Oleg Penkovski, însă tot Agenția americană publică mai multe documente declassificate din care rezultă că Penkovski nu s-ar fi oferit în mod voluntar să spioneze pentru CIA și MI6, ci că a fost constrâns prin metoda clasică a șantajului, în urma unei operațiuni de racolare bine realizată.

Astfel, unul dintre noile documente declassificate despre cazul Penkovski reprezintă o analiză a sovieticilor din care rezultă cu claritate că el nu s-a oferit voluntar să spioneze din considerente politice, ci a fost atras și a căzut în așa-numita *capcană cu miere*.

În documentul sovietic se arată că în cursul anului 1958, pe când se afla la Viena, Penkovski s-a implicat într-o aventură amoroasă cu o femeie, Emilia Kohanek. O aventură pe care el a ascuns-o cu toată grija față de familie și colegii de serviciu. Era ceea ce el își dorea: o femeie fermecătoare, fără pretenții, discretă și – un fapt căruia nu i-a dat prea mare importanță - deosebit de inteligentă. Pe timpul relației cu Emilia, ofițerul sovietic nu-și ascundea admirația față de strălucitoarea viață din Viena cu magazinele sale elegante și restaurantele splendide, în general față de modul de viață occidental.

După ce a fost mutat cu serviciul din Austria în Germania de Est, Emilia a început să-i scrie. Nu a pierdut prilejul să-i trimită o felicitare de ziua lui, reamintindu-i de zilele fericite de odinioară pe care le petrecuseră împreună la Viena. Alături, scrisorile sale erau triste, exprimându-și dorința de a se reîntâlni pentru a-și aminti de vremurile de altă dată și a retrăi clipele fericite.

Se pare că toate acestea l-au convins pe Penkovski să accepte o întâlnire secretă cu ea. S-a stabilit ca Emilia să vină în Berlinul Occidental iar Penkovski să-și aranjeze o deplasare de serviciu în capitala RDG.

După ce a sosit la Berlin și s-a îmbrăcat cu haine civile, Penkovski a trecut în sectorul occidental al Berlinului pentru a-și întâlni iubia. Emilia Kohanek nu a apărut însă la întâlnirea din locul stabilit. În schimb, s-au prezentat doi agenți ai poliției militare care l-au arestat pe Penkovski. Ce au făcut aceștia cu el este de înțeles, întrucât el a revenit în Berlinul de Est ca agentul american "Max".

Ce s-a întâmplat după ce a fost arestat de poliția militară americană aflăm din interogatoriile KGB-ului care au urmat după ce a fost arestat. În timpul acestora, Penkovski alias "Max" a relatat următoarele:

"În ziua stabilită, am sosit în detașare temporară în Berlinul de Est, de unde m-am dus în partea occidentală a orașului, fără a avea aprobarea

comandantului meu. La întâlnirea cu Emilia Kohanek, în locul acesteia s-au prezentat doi bărbați necunoscuți în haine civile care s-au legitimat ca fiind de la poliție. După ce m-au întrebat ce caut în acel loc, m-au invitat să merg cu ei. Mi-am pierdut capul și m-am urcat în mașina lor, după câteva minute ajungând la sediul poliției militare americane.

Pe timpul interogatoriului, care a durat 6 ore, americanii mi-au spus că fusesem prins săvârșind o infracțiune, fiind spion sovietic, și mi-au cerut să cooperez cu ei. În caz contrar, m-au avertizat că deoarece am trecut frontiera zonală fără aprobarea comandantului, ei ar putea declara presei că am fugit din URSS sau că voi fi returnat autorităților sovietice ca o persoană care a solicitat americanilor azil politic. Oricum, familia mea ar fi avut de suferit. Neavând de ales, am acceptat propunerea de a deveni agentul lor".

Ofițerul de informații american i-a spus lui Penkovski că sarcina lui va fi să adune informații secrete despre forțele aeriene sovietice, pe care să le predea ofițerilor CIA și MI6 cu prilejul deplasărilor sale în Occident și printr-un sistem de legătură cu diplomați ai ambasadei britanice din Moscova. A fost dotat cu materiale de scriere secretă, un cod introdus într-o ascunzătoare și instruit în privința modului de comunicare fără a intra în atenția contraspionajului sovietic.

Iată cum se realiza legătura: Un diplomat al ambasadei americane la Moscova, Russell Lenzhelli, tatăl a trei copii, ducea o viață obișnuită, mergând dimineața la serviciu iar seara ieșind cu familia în orașul pe care-l cunoștea deja destul de bine. Nimic nu părea să indice că ar avea și alte preocupări față de cele cu care era acreditat. Însă câteva acțiuni ale sale observate de contraspionajul sovietic au convins că, sub acoperirea sa oficială, era de fapt un cadrul de informații al CIA.

Într-o împrejurare, pe timpul unei inocente plimbări cu familia, s-a descoperit un mic container conținând instrucțiuni și bani pentru un agent necunoscut, pe care Lenzhelli îl plasase sub balustrada unei scări ce cobora de pe colinele Lenin către râul Moscova.

În acest fel, familia inocentului diplomat a intrat în urmărirea îndeaproape a filajului. Ca urmare, s-a observat că el mai făcea și dese plimbări în timpul programului, fiind frecvent însoțit de soția sa. Aceasta indica faptul că soția sa avea rolul de observator, întregul ei comportament indicând acest lucru.

Odată, oprind mașina, Lenzhelli și soția sa s-au urcat în metrou deplasându-se pe un traseu complicat, fără un scop precis. Un asemenea comportament ar putea părea ciudat unui neinițiat dar pentru profesioniști nu mai exista nicio îndoială. Lenzhelli căuta să vadă dacă este urmărit de filaj. După ce, în cele din urmă, a ieșit din metrou s-a apropiat de o stație de autobuz și s-a oprit lângă Penkovski care aștepta acolo. Pentru o clipă mâinile lor s-au atins pentru a-i trece un mic pachet lui Lenzhelli.

Dar aceasta nu era suficient. Era necesar ca legătura celor doi să fie surprinsă în flagrant. Cunoscându-se indignarea ce-o exprimă de obicei ofițerii de informații sub acoperire diplomatică atunci când sunt descoperiți și acuzați de activități ilegale, erau necesare dovezi incontestabile. Și acestea s-au obținut rapid.

Ca de obicei, la ora 8 dimineața Lenzhelli mergea către stația de autobuz pentru a merge la serviciu. Penkovski îl aștepta în stație. S-au urcat împreună în autobuzul în care s-a urcat și un filor. În momentul în care Lenzhelli s-a îndreptat spre ieșire trecând pe lângă Penkovski cei doi au schimbat rapid două mici pachetele. Filorul și-a anunțat camarazii care așteptau în stația următoare. La coborârea din autobuz Lenzhelli, care avea asupra lui pachetul primit de la Penkovski, a fost poftit în mașina filajului. Două stații mai departe Penkovski a fost și el arestat având asupra sa materialele primite de la diplomatul american.

Sovieticii au realizat și un film documentar cu imagini de la întâlnirile dintre Penkovski și Lenzhelli pentru a dovedi cu certitudine că ofițerul sovietic era un trădător care preda date și informații secrete statului american, realizând legătura cu acesta după metodele și cu mijloacele specifice activității de spionaj.

Astfel s-a încheiat scurta dar rodnică colaborare a colonelului Oleg Penkovski cu spionajul american. La 50 de ani de la consumarea acestui caz de spionaj, pentru americani Oleg Penkovski este un erou, în vreme ce rușii îl consider, în continuare, un trădător ce și-a meritat soarta.

Ioan Românu

SIMILITUDINI POLITICO-SOCIALE PROFUND DĂUNĂTOARE ROMÂNIEI

Într-un remarcabil articol intitulat "*Piloșii orbi*", publicat în ziarul "Vremea", în anul 1937, marele cărturar și filosof Mircea Eliade face o pertinentă, dar și dureroasă constatare cu privire la "Starea națiunii", la aproape două decenii de la realizarea supremului deziderat național al românilor, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Analiza filosofului Mircea Eliade incită la constatarea similitudinii de esență între starea de lucruri din România interbelică și cea de astăzi, la un interval de timp apropiat, din România postdecembristă.

Pentru a ilustra această situație – care atestă prin forța lucrurilor o păguboasă politică românească, parcă devine un blestem ciclic – reproducem aproape integral, textul articolului marelui filosof și patriot român Mircea Eliade.

***

Imoralitatea clasei conducătoare românești, care deține "puterea" politică de la 1918 încoace, nu este cea mai gravă crimă a ei. Că s-a furat ca în codru, că s-a distrus burghezia națională în folosul elementelor alogene, că s-a năpăstuit țărănimea, că s-a introdus politicianismul în administrație și învățământ, că s-au deznaționalizat profesiunile libere – toate aceste crime împotriva siguranței statului și toate aceste atentate contra ființei neamului nostru ar putea – după marea victorie finală – să fie iertate. Memoria generațiilor viitoare va păstra, cum se cuvine, eforturile și eroismul anilor cumpliți 1916-1918 – lăsând să se aștearnă uitarea asupra întunecatei epoci care a urmat unirii tuturor românilor.

Dar cred că este o crimă care nu va putea fi niciodată uitată: acești aproape douăzeci de ani care s-au scurs de la unire. Ani pe care nu numai că i-am pierdut (și când vom mai avea înaintea noastră o epocă sigură de pace atât de îndelungată ?!) – dar i-am folosit cu statornică voluptate la surparea lentă a statului românesc modern. Clasa noastră conducătoare, care a avut frânele destinului românesc de la întregire încoace, s-a făcut vinovată de cea mai gravă trădare care poate înșiera o elită politică în fața contemporanilor și în fața istoriei: pierderea instinctului statal, totala incapacitate politică. Nu e vorba de o simplă găinărie politicianistă, de un milion sau o sută de milioane furate, de corupție, bacșișuri, demagogie și șantaje. Este ceva înfinit mai grav, care poate primejdui însăși existența istorică a neamului românesc: oamenii care ne-au condus și ne conduc nu mai văd.

Într-una din cele mai tragice, mai furtunoase și mai primejdioase epoci pe care le-a cunoscut mult încercata Europă – luntrea statului nostru este condusă de niște piloți orbi. Acum, când se pregătește marea luptă după care se va ști cine merită să supraviețuiască și cine își merită soarta de rob – elita noastră conducătoare își continuă micile sau marile afaceri, micile sau marile bătălii electorale, micile sau marile reforme moarte.

Nici nu mai găsești cuvinte de revoltă. Critica, insulta, amenințarea – toate acestea sunt zadarnice. Oamenii aceștia sunt invalizi: nu mai văd, nu mai aud, nu mai simt. Instinctul de căpetenie al elitelor politice, instinctul statal, s-a stins.

Istoria cunoaște unele exemple tragice de state înfloritoare și puternice care au pierit în mai puțin de o sută de ani fără ca nimeni să înțeleagă de ce. Oamenii erau tot atât de cumsecade, soldații tot atât de viteji, femeile tot atât de roditoare, holdele tot atât de bogate. Nu s-a întâmplat niciun cataclism între timp. Și deodată, statele acestea pier, dispar din istorie. În câteva sute de ani după aceea, cetățenii fostelor state glorioase își pierd limba, credințele, obiceiurile – și sunt înghișiți de popoare vecine.

*Luntrea condusă de piloții orbi se lovise de stânca finală. Nimeni n-a înțeles ce se întâmplă, dregătorii făceau politică, neguțătorii își vedeau de afaceri, tinerii de dragoste și țăranii de ogorul lor. Numai istoria știa că nu va mai duce multă vreme povara acestui stârv în descompunere, neamul acesta care are toate însușirile în afară de cea capitală: **instinctul statal**.*

Crima elitelor conducătoare românești constă în pierderea acestui instinct și în înșiorătoarea lor inconștientă, în încăpățânarea cu care își apără "puterea". Au fost elite românești care s-au sacrificat de bună voie, și-au semnat cu mâna lor actul de deces numai pentru a nu se împotrivi istoriei, numai pentru a nu se pune în calea destinului acestui neam. Clasa conducătorilor noștri politici, departe de a dovedi această resemnare, într-un ceas atât de tragic pentru istoria lumii – face tot ce-i stă în putință ca să-și prelungească puterea. Ei nu gândesc la altceva decât la milioanele pe care le mai pot agonisi, la ambițiile pe care și le mai pot satisface, la orgiile pe care le mai pot repeta. Și nu în aceste câteva miliarde risipite și câteva mii de conștiințe ucise stă marea lor crimă, ci în faptul că măcar acum, când încă mai este timp, nu înțeleg să se resemneze (...)

Cred că suntem singura țară din lume care respectă tratatele minorităților, încurajând orice cucerire de-a lor, preamărindu-le cultura și ajutându-le să-și creeze un stat în stat. Și asta nu numai din bunătate sau prostie. Ci pur și simplu pentru că pătura conducătoare nu mai știe ce înseamnă un stat, nu mai vede.

Tristețea și spaima mea își au izvorul în altă parte. Piloții orbi!

Sunt unii, buni "patrioți", care se bat cu pumnul în piept și-ți amintesc că românul în veci nu piere, că au trecut pe aici neamuri barbare etc. Nu mai vorbești, deci, de cele șapte inimi în pieptul de aramă al românului. Sărmanul român luptă ca să-și păstreze măcar o inimă obosită care bate tot mai rar și tot mai stins. Adevărul e acesta: neamul românesc nu mai are rezistența sa legendară de acum câteva veacuri.

... Dar piloții orbi stau surâzători la cârmă, ca și când nimic nu s-ar întâmpla. Și acești oameni, conducători ai unui popor glorios, sunt oameni cumsecade, sunt uneori oameni de bună credință, și cu bunăvoință; numai că, așa orbi cum sunt, lipsiți de singurul instinct care contează în ceasul de față – instinctul statal.

Că piloții orbi s-au făcut sau nu unelte în mâna străinilor – puțin interesează deocamdată. Singurul lucru care interesează este faptul că niciun om politic român, de la 1918 încoace, n-a știut și nu știe ce înseamnă un stat. Și asta e destul ca să începi să plângi.

***

O analiză fie și succintă a perioadei postdecembriste scoate în evidență cu pregnanță o similitudine greu de justificat. În ambele perioade reper de după consemnarea marilor evenimente derulate în aceeași predestinată lună - Decembrie, evoluția societății românești a fost și este departe de a îndreptăți speranțele legitime ale națiunii privind demnitatea, prestigiul, dezvoltarea și progresul țării.

Referirile la clasa politică și la conducători, mai ales în condițiile marii crize mondiale din anii 1929-1933 se aseamănă până la suprapunere cu aprecierea românilor la adresa politicienilor și a conducătorilor postdecembriști în etapa actuală de recidivări a crizei internaționale economico-financiare din 2008 și în prezent, cu incertitudinile care o însoțesc: durata, amplitudinea, domeniile și formele de manifestare din Europa în particular.

Chiar sintagma "Piloții orbi" își găsește acum corespondenți în formule similare. Nici dictatura carlistă nu este prea departe de tendințele și metehnele comportamentale ale unor lideri politici din deceniile noastre postdecembriste. Ignorarea voită sau din necunoaștere profundă a Constituției în special și a legislației în general, demagogia și populismul, intoleranța, ura și înverșunarea, incompetența sau diletantismul, aroganța și cinismul, parvenitismul și ipocrizia, chiar mercenariatul politic, corupția atotcuprinzătoare, goana după putere nu în folosul țării și al poporului român ci a căpătuielii personale și de grup, vulnerabilitățile dovedite pe scară tot mai largă la tentații și foloase obținute facil, îndeosebi în detrimentul societății românești, mergându-se până la satisfacerea unor

interese străine, ușurința pretării la acte profund defăimătoare, inclusiv de trădare a patriei, conturându-se tot mai evident opinia persistentă că *"în România totul e de vânzare"*, că noi, românii, nu suntem buni de nimic altceva decât de înșelăciuni, furturi, distrugerii, haos și infracțiuni de tot felul.

Cu reală îndreptățire, susținută de experiența sa politică la nivel înalt de 64 de ani și cea de viață, la peste nouă decenii, Winston Churchill, referindu-se la politică și la politicieni, spunea:

"Principala calificare pentru o funcție publică este capacitatea de a prevedea ce o să se întâmple mâine, săptămâna viitoare, luna viitoare și anul viitor. Și a explica apoi de ce (eventual) nu s-a întâmplat."

Politicienii se ridică prin trudă, nu prin luptă. Se așteaptă să și cadă. Nădăjduiesc să se ridice din nou".

La rândul său Platon aprecia: *"Puterea trebuie să fie întotdeauna încredințată celor ce nu sunt avizi de ea"*.

Astăzi asistăm cu întristare și cu îndreptățită dorință de a afla și, mai ales, de a primi asigurări ferme, prin acțiuni și măsuri concrete de diminuare drastică a fenomenelor de corupție, evaziune fiscală de întindere națională și transfrontalieră, exportul de prostituție și carne vie, tranzitarea tot mai activă și chiar producerea și depozitarea pe teritoriul național de substanțe radioactive, arme și droguri felurite, pătrunderea activă în mediul românesc a consumului alarmant de stupefiante în rândul copiilor și tineretului. Lipsa unei perspective reale pentru o activitate social-economică în țară, remunerată corespunzător, sărăcirea perpetuă a tot mai multor români și abandonul școlar în continuă creștere, slăbirea preocupărilor școlii pentru procesul instructiv-educativ etc. Fenomene ce afectează grav securitatea națională, securitatea sanitară, securitatea demografică și cea democratică, securitatea economică și cea ecologică, siguranța personală și a proprietății private, securitatea educațională. Acest cumul îngrijorător de realități și amenințări, absența unei reacții statale ferme, sistematice și continue sporește pericolul disoluției României ca stat și identitate națională, pradă ușoară în mâinile unor interese străine gata să ne subjuge total până la dispariție.

Evenimentele din decembrie 1989, indiferent cum le calificăm, ne-au deschis drumul spre un nou destin făurit înainte de toate prin forțe proprii, dar și cu sprijinul "lumii democratice", care ne-a instigat anterior timp îndelungat și persistent să alegem altă cale de dezvoltare și progres. Optând pentru schimbări radicale care să producă evoluții pozitive, de substanță în viața țării și a poporului român, am constatat relativ repede, că am obținut binefaceri minore cu costuri politice și social-economice împovărătoare pe termen mediu și lung, România plasându-se astfel în categoria țărilor cu cele mai slabe performanțe în Europa și în lume.

Absența unor specialiști formați în economia de piață și subtilitățile specifice raporturilor în domeniu și o experiență redusă în sfera relațiilor economico-financiare internaționale, ca și superficialitatea ori acțiunile unor politicieni avizi de parvenire rapidă, timorarea și lipsa de fermitate a instituțiilor de stat, nerăbdarea pentru acumularea pe orice cale de averi, inexistența legislației adecvate noii situații și fisurile apărute în reglementările Puterii postdecembriste, au constituit un teren deosebit de fertil pentru activități antiromânești cu grave consecințe pentru statutul noii Români.

Radiografia țării românești arată astăzi "ca după un război". Auviția poporului, cea națională a fost spoliată de tot ce constituie coloana vertebrală a economiei. Căzuți stupid în capcana – condiție a privatizărilor accelerate, în absența capitalului autohton capabil să participe substanțial la această acțiune, ca și lipsa de documentare solidă și de experiență, o legislație schimbată de peste zece ori în domeniu, numirea unor demnitari incompetenți și vulnerabili la diverse presiuni, interese și tentații etc., s-a ajuns la înstrăinarea cvasitotală a principalelor ramuri și subramuri ale economiei naționale, bogății ale solului și subsolului (petrol și gaze – urmează aurul și cuprul?, energia, agricultura și zootehnia, industria grea și ușoară, comunicațiile, în special telefonice, transporturile navale și fluviale – cu o flotă consistentă, dispărută în neant – urmează calea ferată și aviația civilă, sistemul bancar ș.a.), au fost înstrăinate păgubos. Ca o consecință logică, astăzi nu mai putem vorbi de existența unei reale economii naționale, statul român ajungând la cheremul și bunul plac al capitalului străin, pierzându-și de facto un element fundamental al independenței și suveranității României.

Statul român a progresat în perioada postdecembristă numai pe planul securității sale exterioare prin aderarea la NATO și organizațional economico-social prin aderarea la Uniunea Europeană (până la o integrare deplină mai avem mult de așteptat și făcut).

Binefacerile acestor realizări sunt minime față de necesitățile presante ale dezvoltării societății românești. În loc de evoluție am cules "roadele" unui regres programat sau la care ne-au expus conducătorii politici români din varii cauze. Am obținut prea puține rezultate pozitive. În schimb, pe lângă cele arătate succint, sunt vizibile și se resimt puternic urmările: România a devenit un important exportator de forță de muncă pregătită cu costuri mari de societatea românească și oferită acum gratuit să lucreze în folosul statelor dezvoltate care devin astfel tot mai dezvoltate, iar România tot mai în suferință. Consecințe: lipsa tot mai acută de personal calificat în sănătate, industrie și cercetare, în învățământ și cultură, inclusiv cultura și educația fizică (sportul). Clasarea țării noastre în topul statelor cu cea mai mare rată a mortalității – locul 3-4 pe plan mondial la decesele cauzate de maladiile cardiovasculare – și pe plan european, inclusiv cu privire la nivelul de trai, abandon școlar și analfabetism, la km de autostrăzi și șosele naționale, corupție în toate

domeniile, număr de accidente rutiere etc. În același timp a scăzut continuu rata natalității și a locurilor de muncă și, implicit, a crescut exodul forței de muncă. Dacă în perioada interbelică pământul agricol era lucrat în totalitate în condițiile tracțiunii animale, astăzi, când există o gamă foarte largă de mecanizare a lucrărilor, rămân an de an sute de mii, chiar și milioane de hectare nefolosite, adevărate pârloage. Iar România din exportator important de produse agro-alimentare își asigură, paradoxal, necesitățile prin importuri împovărătoare (80%), transformându-se într-un stat-debușeu pentru produsele străinilor, în special din Occident.

Astfel că, până și terenurile agricole nu sunt protejate și valorificate în beneficiul poporului, mai ales în perspectiva iminentei crize alimentare mondiale. Statul român, nu numai că nu apără acest sector fundamental, ci a permis și permite încă intrarea unor uriașe suprafețe de teren – pe căi cel puțin dubioase, dacă nu chiar ilegale – circa 800 de mii de hectare, în proprietatea reală sau deghizată a unor persoane fizice și juridice din alte state care le exploatează în diferite scopuri, inclusiv imobiliare.

Dacă Mircea Eliade ar trăi astăzi ar fi de-a dreptul siderat de starea de lucruri din România. Față de starea națiunii văzută de el în 1937, situația de acum este mult mai grea și complexă, iar perspectiva de redresare mai incertă ca niciodată.

Potrivit uneia din legile lui Murphy, care parcă s-ar fi inspirat din realitatea românească, *"Când trebuie să-ți îndrepti atenția asupra unui anumit lucru, este imposibil să nu apară altul care să-ți distragă atenția"*.

Pentru țara noastră, este de o incontestabilă actualitate avertismentul marelui diplomat Nicolae Titulescu, lansat în împrejurări politice dramatice (1939-1940) pentru România: *"Problema care se pune azi României e înfricoșătoare, dar simplă: sau România pricepe datoria pe care i-au creat-o evenimentele în curs, și atunci, istoria ei abia începe, iar viitorul ei va fi o războiare prelungită și măreață a umilințelor ei seculare; sau România, mioapă la tot ce e <mâine>, cu ochii mari deschiși la tot ce e azi nu pricepe, și înlemnită stă pe loc, și atunci istoria ei va înfățișa pentru veci exemplul unic și mizerabil, al unei sinucideri viețuite"*.

Soluția cea mai bună, credem noi, o reprezintă acum truda pentru realizarea reconcilierii și concordiei naționale în interesul unic al României și al poporului român.

Sper să avem înțelepciunea necesară!

Mircea Manea

C.I.A. – CULTURA RĂZBOIULUI RECE

- Lichidarea elitelor în România de către cominterniști -

Hitler spera în buncăr, în ultimele sale zile, ca la întâlnirea dintre rasa superioară anglo-saxonă, capitalistă, apuseană cu cea inferioară, asiatică, slavo-bolșevică, lupta nu va înceta. Și, spre surprinderea mai ales a anglo-americanilor, chiar așa s-a și întâmplat, dar nu chiar așa cum vroia Hitler.

Stalinismul, idealurile solidarității, fraternității, egalității erau populare în Europa devastată. Inițiativa în lupta culturală dintre Est și Vest era la început de partea marxiștilor. Așa că Stalin, ajuns la Berlin, a început imediat propaganda, munca de lămurire a germanilor, italienilor, francezilor, grecilor etc. și din sfera de ocupație anglo-americană.

La scurt timp, însă, Truman s-a dezmeticit, începe refacerea țărilor la vest de Cortina de Fier cu Planul Marshall și ripostează slavilor cu aceeași monedă. Adică demască sclavia și duplicitatea din lagărul bolșevic. Banii pentru acest mare proiect secret al C.I.A. au fost luați din Planul Marshall. Și dacă slavii nu aveau niciun scrupul față de dușmanul de clasă, Radio Europa Liberă, Libertatea, sute de publicații, simpozioane și congrese, sub patronajul C.I.A., pledau pentru economia de piață, libertatea și democrația de tip nordamerican. Strategia înfruntării secrete cultural-ideologice a anglo-saxonilor cu slavii este analizată de Frances Stonor Saunders în *Who paid the piper (Cine plătește?) The CIA and the cultural Cold War*, Londra 1999, 540 p.

Demascarea comuniștilor în Apus a devenit facilă mai ales după înăbușirea revoltei muncitorilor din Berlin – 1953, după Budapesta – 1956 și Praga – 1968, iar activitatea ofițerilor CIA și a colaboratorilor lor a devenit tot mai ușoară. În final, Războiul Rece sau al Treilea Război Mondial, după diplomatul sovietic Valentin Falin, s-a încheiat cu victoria Vestului. Federația Rusă are azi numai 5% din puterea economică a Vestului, iar la mesajul eliberator marxist-leninist a renunțat de bună voie, chiar Moscova.

Cam același lucru s-a întâmplat și în România. KGB-ul a venit cu ofițeri și un grup de cominterniști pregătiți să preia puterea și, cu sprijinul Armatei Roșii, care a rămas în țară în perioada 1944-1958, a exterminat fără drept de apel cultura română neconformă cu stalinismul.

Mihai Ungheanu, cel mai clarvăzător și curajos analist al generației sale, descrie degradarea în *Holocaustul culturii românești, 1944-1989*, ed. D.B.H. 470 p. Mai mult decât atât, continuarea procesului și după 1989.

Dacă C.I.A. se folosea de bani, organizații și actori sub acoperire, KGB-ul la București nu avea niciun motiv de a nu acționa pe față și cu toată brutalitatea, cu Morți civile și moartea de la Sighet, cu Echipele de epurare etc. Titlurile capitolelor sunt edificatoare: Execuții rituale; Triumfători sub protecția katiușelor; Extinderea etichetelor prohibitive; Reprimarea exilului; Interzicerea lui Eminescu; Condamnări post-mortem – Titu Maiorescu; Metoda șapilor ispășitori; Inocența vinovaților; Eliminarea indezirabililor; Ocuparea instituțiilor; Inocența comisarilor; Lichidarea lui Mihail Manoilescu; Relansarea modelului execuțiilor rituale; Scenariul maniheic și sacrificiile rituale...

Titlul cărții *Holocaustul ...* este o preluare de la Stephan Fischer-Galați și reprezintă o slăbiciune editorială. Meritorie este reproducerea textelor celor care s-au pus în slujba rușilor și au devenit nolens-volens exterminatorii și după 1989: Silviu Brucan - *Amănuntele unei capturi senzaționale* (1947); Paul Cornea - *Tendențe în opera de artă* (1947); Leonte Răutu - *Împotriva Cosmopolitismului* (1948); Mihail Roller - *Să învățăm limba lui Lenin și Stalin* (1948); Zigu Ornea - *Caracterul reacționar și diversionist al semănătorismului* (1961) ș.a.

La români, o deosebire de trecutul celui de-al Treilea Război Mondial este greu sesizabilă. Totuși, după lectura cărților lui Sauders și Ungheanu, avem conștiința depășirii unei epoci istorice. Din păcate, mai mult în Vest. În Est, Armata a 14-a a Rusiei pe Nistru și una mai puțin vizibilă la București reconstruiesc cu aceleași metode și agenți cultura orientală, care deja în forma ei marxist-leninistă sau laică, liber cugetătoare, este analizată exhaustiv și competent. Globalizarea face ca lupta dintre Est și Vest să nu mai fie sinucigașă ca sub Hitler, nici secretă ca în timpul Războiului Rece și al Cortinei de fier, ci constructivistă. Adică, acum se construiește o situație haotică sau complexă, care duce cu necesitate la rezultatul dorit ca într-un Război Civil Regizat? (*Redefinirea revoluției*, de Mihai Ungheanu, ed. Romcartex, 1997, 471).

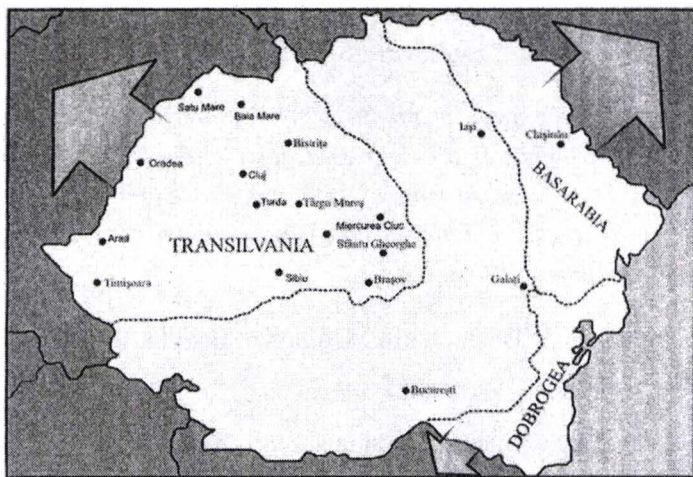
Așadar, experiența culturală a Războiului Rece, cu tot arsenalul secret și actorii binecunoscuți, redevine actuală.

Prof. dr. Viorel Roman,
consilier academic la Universitatea din Bremen, Germania

COMINTERNUL ȘI DEZMEMBRAREA ROMÂNIEI

În 1919, când a luat ființă, Internaționala (a III-a) Comunistă urma să devină "Statul Major" al revoluției mondiale, prin care Lenin și grupul lui de bolșevici urmăreau să impună regimul sovietelor la scară planetară. Format din agenți comuniști din diferite state, Cominternul a fost, de fapt, de la început și până după desființarea sa oficială, în 1943, o anexă a Partidului Comunist (bolșevic) – mai întâi din Rusia, apoi, din 1922, al Uniunii Sovietice. Pentru a fi mai eficientă și, totodată, controlată total de Moscova, organizația Cominternului a fost concepută din start ca o structură specială a Direcției externe a poliției politice secrete sovietice – GPU, OGPU, NKVD, MGB...

Planurile Comintern pentru România, 1924-1939

Un document calificat "strict confidențial", aflat în arhiva Cominternului, dezvăluie "Regulile de conspirativitate ale partidului", reprezentând un veritabil manual al muncii clandestine, cu reguli și sancțiuni severe, similare structurilor de securitate și spionaj sovietice. Una din regulile de bază ale acestei munci era aceea a verificării militanților comuniști în practica luptei politice. Până la proba contrarie, oricine era considerat *nesigur*. "Simpla lipsă a unor date compromițătoare nu trebuie considerată ca o dovadă că se poate avea încredere în cineva", stipula una din prevederile "manualului". Se înțelege că, pornind de la astfel de principii, delafiușurile și rivalitățile interne erau încurajate de sus, devenind

o practică de masă ce a viciat profund și definitiv fauna reprezentată de luptătorii pentru "cea mai dreaptă societate din lume". Asupra acestor aspecte vom reveni în numerele viitoare ale revistei.

Deocamdată, să consemnăm că, după preluarea puterii de către bolșevici în Rusia, în octombrie 1917, așa-zisa revoluție comunistă din Ungaria, din 1919, a reprezentat primul test serios al forței și capacității de acțiune a Cominternului. "Revoluția" ungară a fost înfrântă ca urmare a intervenției în forță a armatei române, în pofida unei largi opoziții internaționale. Bolșevicii de la Moscova nu s-au mulțumit doar cu proteste și critici la adresa României, ci au plănuit dezintegrarea sa ca stat. Minoritarii din Partidul Comunist Român, înființat în 1921, ca și militanții altor "partide frățești" din țările vecine au devenit instrumentele unei vaste mașinării, organizată pe baze conspirative și dirijată pentru destrămarea statului român. O demonstrează și informațiile cuprinse în fragmentele de mai jos, extrase din lucrarea istoricului american Larry Wats (Ferește-mă, Doamne, de prieteni. Războiul clandestin al Blocului sovietic cu România, p. 113-117), apărută la Editura RAO în 2011, despre care revista noastră a mai scris în numerele anterioare. Subtitlurile aparțin redacției.

Ironia istoriei a făcut ca, în timpul Marii Terori, când Stalin își pierduse total încrederea în internaționalistul Bela Kun, fostul lider al revoluției bolșevice maghiare, acesta să fie acuzat de spionaj în favoarea Germaniei, României (?!), Ungariei și Angliei, de troțkism și plămuirea de atacuri teroriste. Arestat de NKVD în 1937, a fost împușcat un an mai târziu.

Înfrângerea revoluției bolșevice din Ungaria provoacă furie împotriva României

„Domenia sovietică asupra comunismului basarabean și dobrogean și directul control maghiar asupra stângii radicale din Transilvania s-au transformat într-o schemă complexă și unică de control asupra PCR care s-a menținut din 1918 până mult după venirea la putere a comuniștilor, după al Doilea Război Mondial. Situația s-a complicat din cauza antagonismului adesea deschis dintre „basarabeni” și „transilvăneni”, pe de o parte, și comuniștii din Vechiul Regat, pe de altă parte. Conducerea Cominternului, deja iritată că singura revoluție victorioasă dintr-o altă țară fusese înfrântă de armata română, era „furioasă” că românii nu numai că nu duseseră la îndeplinire ordinele specifice „de a-l ajuta pe Kun și de a sabota acțiunile guvernului român”, ci îi averizaseră public pe comuniștii unguri asupra dreptului de a decide asupra destinului țării. După cum subliniau socialiștii români în ziarul lor, în martie 1917, erau avizi să-și câștige „libertatea de a fi stăpânii propriului destin”, pe care conducerea comuniștilor maghiari încerca să le-o nege.

Ulterior, comuniștilor români li s-a atribuit un statut inferior în mișcarea comunistă, nu mult diferit de marginalizarea șovinistă a etnicilor români din perioada imperiilor. Una din primele întrebări adresate românilor atunci când au solicitat afilierea la Comintern, în noiembrie 1921, a fost: „Ce au făcut în sprijinul Republicii Sovietice Ungare?” „Aripa transilvăneană”, încă ramură a Partidului Comunist Ungar, a refuzat cu ostentație să negocieze afilierea pentru nou-înființatul Partid Comunist Român (PCR), în timp ce partidul bulgar și cel maghiar s-au angajat „într-o campanie pe termen lung împotriva României și a clasei muncitoare, în interiorul Internaționalei”, acuzând PCR de „deviaționism social-patriotic”.

Agendele „basarabeană” și „transilvăneană” erau destul de clar reflectate în linia Cominternului pentru cesiunea de teritorii românești cu afilierea minoritară, mai degrabă decât majoritară la statele vecine. Introdusă oficial la ședința Federației Comuniste Balcanice din decembrie 1923 (la care au participat Rakovski, Dimitrov și Stepanov), anunțarea acestei linii a coincis cu crearea organizațiilor revoluționare dobrogene și basarabene „pentru a acționa ca unități iredentiste revoluționare”. În iulie 1924, al 5-lea congres al Cominternului a accentuat influența maghiară, considerând ca fiind „esențială intensificarea activității comuniste în rândul populației maghiare din teritoriile anexate la Cehoslovacia, România și Iugoslavia” și determinarea „partidelor comuniste din acele țări” să lanseze o campanie care „să cheme la autodeterminare și la secesiune de statele care le anexaseră”. Sloganuri similare au fost adoptate pentru separarea Basarabiei, a Bucovinei și Dobrogeii de România.

... În 1924, sub mâna conducătoare a Cominternului, PCR a ținut al 3-lea congres la Viena – pe atunci sediul central al operațiunilor de spionaj sovietice în Balcani – și l-a ales în frunte pe Elek Köblös, veteran al campaniei din Transilvania a Armatei Roșii ungare și membru recent al Partidului Comunist Ungar (PCU). Avertizându-i pe români că revoluția lor și „adevărata independență” necesitau mai presus de orice „ca eforturile minorităților subjugate să se sprijine pe principiul autodeterminării și până la secesiunea completă de statul existent”, congresul a exprimat totodată speranța „muncitorilor și țăranilor din Basarabia că revoluția lor națională îi va uni cu URSS”. Köblös a condus după aceea afacerile PCR de la sediul din Târgu Mureș, până când, în 1925, „anchetele asupra agitației revoluționare din Chișinău, Basarabia” l-au lăsat descoperit”.

Dezmembrarea țării mai presus de schimbarea regimului

„Pentru a se asigura că PCR va trece la considerarea dezmembrării statului român ca fiind prioritară celei schimbării de regim, la conducerea partidului au fost impuși, în următorii 20 de ani, cetățeni străini, începând cu 1924 și până la lovitura internă a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și a adeptilor lui în 1944. Deși mulți au contestat etnicitatea neromânească a conducătorilor PCR, în perioada 1924 – 1944, originea etnică era de fapt mult mai puțin importantă decât faptul că toți erau

reprezentanți ai intereselor de dezmembrare a României, fără a ține cont de vreun principiu umanitar sau etnic. Conducerea PCR a oscilat între aripa transilvăneană „Ungaria Mare” și fracțiunea anexaționistă bulgaro-basarabeană. În 1933, de exemplu, PCR avea 440 de membri maghiari, 380 de membri din aripa basarabeană (bulgari, ruși, ucrainieini și modoveni) și „numai” 375 erau români. Procentul era practic mult mai defavorabil, dat fiind că restul de 370 de membri din alte minorități ascundeau faptul că aceștia reprezentau în măsură copleșitoare agendele aripilor transilvăneană (maghiară) și basarabeană (sovietică)”.

Rusia Sovietică și Ungaria revizionistă – pe aceeași platformă împotriva României

„Chestiunea teritorială și revizionismul asociat acestora au aliniat Rusia sovietică și interesele maghiare vizavi de România, atât la nivel de partid, cât și de stat și s-au dovedit capabile să motiveze chiar și elitele extrem de conservatoare din Ungaria să coopereze cu comuniștii și să devină ei înșiși comuniști. Alinierea în această privință a programelor comuniste și naționaliste în perioada interbelică a facilitat nu numai un nivel de comunicare excepțională între cele două părți, dar și complicitate și coordonare cu diverse ocazii. Elek Köblös, de exemplu, a fost înlăturat de Moscova și de aripa basarabeană din funcția de conducător al PCR, la al 4-lea congres românesc de la Harkov, în 1928, pentru „încercarea de a servi interesele guvernului maghiar din Budapesta și nu pe cele ale Internaționalei”.

Înlocuitorul lui Köblös, ucraineanul basarabean Vitali Holostenko, un protejat al lui Rakovski din Partidul Comunist Ucrainean, a condus PCR din Ucraina, între 1928-1931. El a fost înlocuit de un membru al Partidului Comunist Polonez, ucraineanul polonez Alexander Daneluk-Stefanski, care a condus PCR de la sediul din Berlin, în perioada 1931-1936. Nepotul lui Rakovski, Boris Stefanov, un secesionist dobrogean, a deținut funcția de șef al PCR între 1936-1940, cu toate că diferiți membri ai aripii transilvănene (Béla Brainer, Jenő Iakobovicz și Miklos Golberger) au condus practic activitățile din România, în anii 1938-1940, când Stefanov a lucrat la Moscova. Transilvăneanul Ștefan Foriș, un alt veteran al Armatei Roșii maghiare, a preluat conducerea în 1940 până în aprilie 1944, când a fost eliminat prin forță”.

ARHIVA „PERISCOPULUI”

-Față în față: pozițiile URSS și SUA în chestiunea basarabeană -

Revista noastră inaugurează o nouă rubrică prin care își propune să aducă în atenția cititorilor și colaboratorilor săi o serie de documente declassificate în ultimii ani, care pun într-o lumină nouă evenimente, întâmplări, decizii și hotărâri care au marcat profund și pe termen lung istoria națională a românilor sau evoluții geopolitice la scară regională și mondială.

Pentru început, ne-am oprit asupra a două viziuni privind așa-numita chestiune basarabeană: (I) una a URSS, datând de la sfârșitul anilor 1970 (document preluat din revista „Destin românesc”, Chișinău, Nr. 3-4, 2010); (II) cealaltă aparținând SUA, exprimată în 1991, în preajma destrămării Uniunii Sovietice (documente preluate după revista „Magazin istoric”, nr. 5/mai 2012, cu acordul redacției acestei publicații).

Lăsăm cititorului posibilitatea să-și formuleze singur propriile opinii, puncte de vedere și concluzii în legătură cu aspectele relatate. (I.P.)

I

Strict secret

CC al PC al Moldovei nr. 322c, 3.XI. 1978

Conspectul

discuției cu șeful sectorului România al Secției CC al PCUS, tov. Potapov V.I.

La rugămintea CC al Partidului Comunist al Moldovei, la 26 octombrie a.c. la CC al PCUS a avut loc discuția cu șeful sectorului România al Secției CC, tov. Potapov V. I., care m-a informat despre vizita delegației PCUS în frunte cu membrul Biroului Politic al CC al PCUS, ministrul afacerilor externe al URSS, A. Gromîko, în RS România și tratativele duse cu delegația PCR.

Expunând poziția și schimbul de opinii ale ambelor părți pe un cerc larg de probleme discutate, tov. Potapov V.I. s-a oprit mai detaliat la acea parte a tratativelor care țin de problemele create artificial de români, la *problema basarabeană* rezolvată demult.

În conformitate cu înțelegerea dintre L.I. Brejnev și N. Ceaușescu privind întâlnirea bilaterală la nivelul membrilor Biroului Politic și secretarilor CC, în perioada **13-14 octombrie 1978** au avut loc la București tratativele dintre delegația PCUS și delegația PCR, precum și întâlnirea cu N. Ceaușescu.

Conducându-se de interese legate de dezvoltarea colaborării sovieto-române, întărirea unității prieteniei socialiste, CC al PCUS a considerat

oportun să discute sincer acele probleme, față de care conducerea PCR ocupă o poziție specifică. Delegația PCUS, expunând aprecierile noastre principiale asupra unui cerc larg de probleme ale relațiilor bilaterale, situației internaționale și mișcării comuniste mondiale a subliniat că atitudinea separată a României într-un șir de probleme importante aduce prejudicii intereselor țărilor socialiste frățești.

Partea sovietică a remarcat starea bună, în ansamblu, a legăturilor economice, tehnico-științifice și culturale dintre ambele țări, au fost tratate unele aspecte practice de dezvoltare ulterioară a acestora.

S-a menționat că este absolut necesar de îmbunătățit colaborarea în sfera politică, de sporit eficiența consultărilor în probleme de politică externă. În acest sens a fost subliniată, în mod deosebit, însemnătatea colaborării în cadrul Tratatului de la Varșovia. Delegația PCUS a supus criticii poziția română care adeseori nu face delimitări principiale între Tratatul de la Varșovia și NATO. S-a remarcat că participarea limitată a României la colaborarea militară din cadrul Organizației Tratatului de la Varșovia prejudiciază eforturile de apărare ale țărilor participante la Tratat în timp de pace și în timp de o posibilă agresiune.

Delegația PCUS a supus criticii politica duală a RSR față de SUA și aliații acesteia, demonstrându-le distanțarea sa evidentă de Uniunea Sovietică și de alte țări socialiste. România nu demască acțiunile periculoase ale țărilor imperialiste într-un șir de direcții foarte importante pentru politica internațională și pacea în lume.

Analizând unele probleme internaționale, atenția a fost concentrată, în primul rând, asupra faptului că PCR și RSR deviază deosebit de mult de la pozițiile coordonate ale țărilor socialiste. A fost arătat caracterul eronat al unor aprecieri române privind tendințele contemporane ale dezvoltării mondiale (*intensificarea luptei pentru sfere de influență, problema țărilor bogate și sărace, a marilor puteri, rezultatele întâlnirii de la Belgrad, ș.a.*). Delegația PCUS a remarcat momentele serioase negative ale poziției României în așa chestiuni internaționale ca încetarea cursei înarmării și dezarmarea, securitatea europeană, implementarea Actului Final al Conferinței privind securitatea și colaborarea în Europa, colaborarea balcanică, situația în Orientul Apropiat și în Africa, atitudinea față de mișcarea de nealinieră, revizuirea Statutului ONU.

Reprezentanții PCR au fost direct avertizați că suntem profund îngrijorați de caracterul relațiilor între România și China. Fiind adepții normalizării relațiilor cu RPC, noi, firește, nu avem nimic împotriva ca România să dezvolte legături cu această țară. Cu toate acestea, nu ne este indiferent pe ce bază se dezvoltă relațiile româno-chineze actuale. Dezvoltând relațiile sale cu România, Beijingul urmărește scopul de a crea *un front internațional unic* de luptă împotriva

URSS. Acest scop s-a conturat destul de clar în timpul vizitei lui Hua Guofeng în România. Nu înțelegem din ce cauză partea română nici nu s-a desolidarizat de slab camuflatele apariții antisovietice ale chinezilor, dar și-a declarat *solidaritatea de luptă* cu China. Ne îngrijorează deosebit de mult stabilirea colaborării militare dintre România și China.

S-a spus părții române că poziția ei față de conflictele vietnamezo-chinez și vietnamezo-cambodgian, încheierea Tratatului de prietenie cu Cambodgia înseamnă, în esență, susținerea politicii duse de conducerea chineză în această regiune a lumii și a aspirațiilor ei hegemonice.

Delegația PCUS a dat de înțeles că Uniunea Sovietică speră că partea română va lua în considerație părerile noastre și nu va acționa în relațiile sale cu China în detrimentul conținutului și spiritului Tratatului de prietenie sovieto-român, colaborării și ajutorului reciproc, precum și calității de membru în Organizația Tratatului de la Varșovia. A fost remarcat faptul că presa chineză ponegrește prin cele mai urâte metode rezultatele Conferinței de la Berlin a partidelor comuniste și muncitorești din Europa; totodată, presa din RSR nu dă nicio ripostă acestor opinii, nu demască amestecul Beijingului în afacerile interne ale altor partide și formarea diferitelor grupări maoiste.

În timpul schimbului de opinii privind situația din mișcarea comunistă și muncitorească internațională, a fost supusă criticii politica de lingușire a PCR față de diferitele curente care, într-un fel sau altul, sunt împotriva colaborării internaționaliste a partidelor frățești. A fost subliniat, în particular, că dreptul firesc al fiecărui partid la independență în elaborarea și dezvoltarea politicii sale nu trebuie opus intereselor de consolidare a unității mișcării comuniste mondiale.

A fost exprimat regretul că PCR a refuzat să adere în 1977 la proiectul comun al partidelor comuniste din Europa împotriva fabricării bombeii cu neutroni. Concomitent, delegația PCUS a constatat că presa românească tace atunci când unele partide comuniste analizează de pe poziții critice unele probleme din viața țărilor socialiste, experiența acumulată.

Partea română a fost atenționată că trebuie să dea o ripostă fermă încercărilor propagandei imperialiste de a se implica în discuțiile din cadrul mișcării comuniste în chestiunile întăririi colaborării internaționaliste a partidelor marxist-leniniste. Ar trebui mai activ și perseverent să ducă lupta împotriva campaniilor anticomuniste, antisocialiste și antisovietice.

S-a atenționat că partea română trebuie să aibă o atitudine principială față de documentele comune. În legătură cu aceasta delegația PCUS și-a exprimat nedumerirea față de faptul că în presa română comunicatul comun al

ședinței de la Budapesta a secretarilor CC ale partidelor comuniste ale țărilor socialiste a fost publicat cu mari prescurtări.

La tratative s-a vorbit și despre comportarea reprezentanților români în organizațiile internaționale democratice. S-a spus că poziția română, în unele cazuri, creează multe greutăți la efectuarea unor pași comuni, cum s-a întâmplat în special la cel de-al XI-lea Festival Mondial al tineretului și studenților de la Havana.

*

Delegația română, de la bun început, a declarat că, *asupra celor mai mari probleme ale contemporaneității, partidele noastre fie că au puncte de vedere comune, fie că părerile corespund*, iar divergențele dintre țările socialiste reprezintă un fenomen destul de normal.

Partea română a subliniat de mai multe ori că dezvoltarea colaborării multilaterale, a relațiilor de prietenie și bună vecinătate cu Uniunea Sovietică și alte țări socialiste, a fost și rămâne obiectul unei griji permanente a PCR.

Cât privește colaborarea în cadrul Tratatului de la Varșovia, N. Ceaușescu a repetat de mai multe ori că România a îndeplinit și va îndeplini îndatoririle sale *până la desființarea acestuia*. Delegația PCR a negat că, în principiu, România pune pe aceeași tablă (tratează în mod egal, n.n.) Tratatul de la Varșovia și NATO. În legătură cu manevrele militare, partea română a declarat că deplasarea armatelor străine pe teritoriul RSR se face doar cu aprobarea Marii Adunări Naționale, că în fiecare caz separat această chestiune trebuie să devină obiectul unor tratative separate. În general, manevrele sunt inutile pentru instruirea armatei și este importantă doar interacțiunea dintre statele-majore. România insistă asupra faptului că *dreptul de a conduce forțele armate pe timp de pace și pe timp de război este un atribut distinct al suveranității fiecărui stat*.

Vorbind despre colaborarea din cadrul CAER, partea română a declarat că în măsura posibilităților sale economice participă la acele activități comune, în care este interesată. În esență, după părerea părții române, procesul de nivelare economică a țărilor membre ale CAER nu se produce, astfel că România se află în cea mai rea situație în comparație cu alte țări și rămâne slab dezvoltată. Delegația română neagă faptul că legăturile separate ale RSR cu *Piața Comună* aduc prejudicii intereselor comune ale țărilor membre ale CAER.

Delegația PCR a afirmat că vizita lui Hua Guofeng în România le-a dat posibilitatea românilor să-l *influențeze politic* pe liderul chinez, iar Hua Guofeng, chipurile, este adeptul normalizării relațiilor cu Uniunea Sovietică și, pentru aceasta, este nevoie doar de *mici eforturi din partea ambelor părți*.

În ceea ce privește Orientul Apropiat, partea română încearcă prin orice căi să justifice activitatea lui Sadat, îndeamnă URSS să susțină Egiptul și tratativele pe care le duce această țară.

În problema dezarmării, delegația română se pronunță pentru consultări mai largi și poziții coordonate ale țărilor socialiste. În esență, delegația română vrea ca propunerile noastre în forurile internaționale să fie coordonate cu România. Delegația PCUS, desigur, nu a promis că va lua în considerație poziția României, cu toate că, în linii generale, s-a pronunțat pentru consultări.

Reprezentanții PCR au încercat prin toate metodele să sublinieze faptul că RSR are relații bune cu toate țările socialiste și au remarcat doar că dezvoltarea relațiilor cu Ungaria este periclitată, *din când în când, în mod artificial, de unele cercuri din această țară care ridică problema legată de situația populației maghiare din România.*

Vorbind despre problemele mișcării comuniste internaționale, delegația română a subliniat că eurocomunismul este doar o tendință de a căuta de sine stătător căile și formele de luptă pentru socialism în fiecare țară aparte. La fel, partea română nu este de acord că unele partide comuniste atacă experiența și politica țărilor socialiste, făcând în mod evident trimitere la China; românii au declarat că PCR, la fel ca înainte, nu va participa la acțiunile și declarațiile împotriva unor țări socialiste și partide frățești, făcute de organizațiile obștești internaționale. N.Ceaușescu s-a pronunțat pentru organizarea în timp rezonabil a unei noi conferințe a partidelor europene.

Delegația română s-a împotrivit cu fermitate să includă în Comunicatul comun despre vizita delegației PCUS ideea despre posibilele eforturi comune ale țărilor comunității socialiste în lupta pentru destindere și însemnătatea colaborării multilaterale, în special în cadrul Tratatului de la Varșovia. Doar după o discuție îndelungată s-a ajuns la înțelegerea de a include în textul comunicatului aceste principii.

Referitor la chestiunea africană, delegația PCR a declarat că aceasta trebuie *rezolvată de africani, fără niciun amestec din afară.* În legătură cu aceasta, delegația română s-a pronunțat din nou împotriva prezenței armatei cubaneze în Etiopia. Delegația PCUS a declarat că majoritatea țărilor africane sunt recunoscătoare Cubei pentru ajutorul acordat Angolei și Etiopiei, că acțiunile Cubei au menirea de a susține victimele agresiunii și corespund întru totul statutului ONU.

*

Delegația PCUS i-a atenționat în mod deosebit pe reprezentanții PCR asupra faptului că românii trebuie să-și îndeplinească angajamentele luate,

astfel încât în România să înceteze în cele din urmă să apară materiale care cultivă poporului român naționalismul și atitudinea dușmănoasă față de Uniunea Sovietică. Aceste materiale pot fi apreciate de fapt ca pretenții teritoriale față de țara noastră.

Analizând problemele care împiedică dezvoltarea relațiilor bilaterale, șeful delegației PCUS, **A. A. Gromîko**, a amintit despre răspândirea în RSR a materialelor legate de problema teritorială. El a remarcat că această chestiune aparent a fost rezolvată, ținând cont de declarațiile lui N. Ceaușescu din iunie 1976, potrivit cărora RSR nu are probleme de acest gen cu URSS. În ciuda acestei declarații ferme, suntem nevoiți iar și iar să atenționăm conducerea română că publicarea unor astfel de materiale continuă. Aceste acțiuni ale părții române își pun amprenta asupra relațiilor sovieto-române. Ar trebui să terminăm cu toate acestea. Oare nu putem să ne înțelegem odată pentru totdeauna?

Această temă a fost dezvoltată în continuare de **C. V. Rusakov** care a amintit cuvintele lui L. I. Brejnev adresate lui N. Ceaușescu: *Desigur, nu există expuneri frontale la această temă, dar permanent apar diferite raționamente privind legalitatea granițelor noastre.*

C. V. Rusakov a amintit că în luna mai 1976 secretarul CC al PCUS, C. F. Katushev, a vizitat Bucureștiul. În timpul unei discuții lungi cu N. Ceaușescu s-a stabilit că România va declara că nu are probleme cu Uniunea Sovietică, iar în publicațiile românești nu se vor folosi în viitor formulări care să contrazică o astfel de declarație. Cu regret, aceasta nu s-a întâmplat. Foarte curând în presa românească, literatura istorică, manualele pentru elevi și studenți, manualele pentru învățământul de partid și alte publicații a reapărut tema *apartenenței Basarabiei*. Așa continuă până azi.

La noi, în URSS, a subiniat C. V. Rusakov, în special în RSS Moldovenească, faptul că organizațiile și institutele voastre trimit fără nicio rugămintă un număr mare de ediții de acest gen provoacă o reacție negativă. La adresa CC al PCUS parvin o mulțime de scrisori în care oamenii sovietici își exprimă nedumerirea, dar și indignarea lor.

Dvs. declarați că este vorba despre cercetările istorice, dedicate exclusiv trecutului. Noi declarăm categoric, că este vorba despre o problemă politică principială, nu una istorică. Partea sovietică consideră că este inadmisibil de a preface o problemă rezolvată demult, cea teritorială, într-un obiect de discuții directe sau voalate. Abordarea permanentă a acestei teme în presa românească poate forma la cetățenii români doar sentimente dușmănoase față de URSS și poporul sovietic, să submineze bazele unei prietenii adevărate, frățești. Aceasta ne îngrijorează și ne neliniștește.

C. V. Rusakov a remarcat că CC al PCUS orientează strict presa noastră periodică și știința istorică să abordeze atent din punct de vedere politic momentele complicate ale relațiilor ruso-române și sovieto-române, să pună accentul pe dezvoltarea colaborării și interacțiunii dintre popoarele țărilor noastre în diferite etape ale istoriei, în lupta pentru scopuri progresiste. Noi nu avem și nici nu publicăm materiale dușmănoase la adresa poporului român. În RSS Moldovenească, savanții elaborează istoria republicii lor. Lucrările lor nu conțin pretenții teritoriale față de RSR nici directe, nici indirecte. Acestea nu conțin nicio teză dușmănoasă la adresa RSR, iar populația din Moldova românească este privită ca parte organică a națiunii române. Cercetările savanților sovietici legate de formarea și dezvoltarea națiunii moldovenești și a RSS Moldovenești confirmă fapte istorice incontestabile – formarea statalității moldovenești și a suveranității republicii socialiste în cadrul URSS.

Pentru a elimina momentele care complică relațiile noastre, C.V. Rusakov a propus în continuare delegației PCR să fie stopată publicarea în România a materialelor care cultivă cetățenilor RSR sentimente dușmănoase față de Uniunea Sovietică. Ar fi bine, a spus C. V. Rusakov, ca într-un timp rezonabil partea română încă o dată să declare că în relațiile sovieto-române nu există problema teritorială. El a remarcat că partea sovietică consideră că cercetările savanților privind problemele conexe relațiilor ruso-române și sovieto-române, manualele și alte publicații trebuie să aibă un caracter demn și prietenos. În acest scop, trebuie să fie utilizată mai productiv activitatea comisiei sovieto-române a istoricilor.

Șeful delegației PCR, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, **Paul Niculescu**, în luarea sa de cuvânt practic a recunoscut că publicațiile românești complică relațiile noastre bilaterale. Totodată, a încercat să evite aspectul politic al acestei probleme, să-l reducă la simple disensiuni dintre istoricii ambelor țări. Fără a aduce fapte concrete, acesta a afirmat că istoricii sovietici încalcă înțelegerea din 1976. Ignorând existența problemei teritoriale în RSR, P. Niculescu a afirmat că istoricii sovietici prezintă într-un mod denaturat momente deosebit de importante din istoria României, cum ar fi formarea limbii și a poporului român, neagă faptul că timp de veacuri românii au trăit pe teritoriul țării, precum și tendința istorică obiectivă de reunificare a principatelor românești în perioada formării statului român unitar centralizat.

În continuare P. Niculescu a remarcat că în publicațiile sovietice este prezentat într-un mod denaturat procesul de formare a statului român unitar, este diminuat rolul poporului român la cucerirea independenței de stat a României, precum și importanța revoltei antifasciste armate din 23 august 1944 și participarea poporului român la lupta antifascistă. Aceste materiale, publicate în URSS, a spus

P. Niculescu, stărnesc nedumerirea și reacția corespunzătoare a savanților români și a istoricilor. În ultimul timp, a spus P. Niculescu, într-un șir de articole ale autorilor sovietici se propagă cât se poate de deschis ideea că un șir de teritorii românești aparțin ilegal României. Sub pretextul criticării voievozilor români și a politicii duse de cercurile de conducere ale României în timpul Primului Război Mondial și, cu toate că se recunoaște că în afara României trăiau atunci 3 milioane de români, procesul de formare a statului național român unitar este prezentat ca acaparare a teritoriilor străine. Astfel, în manualul universitar editat recent la Leningrad, unirea Transilvaniei cu România este prezentată ca acaparare a teritoriilor străine sau ca răsplată a României din partea statelor imperialiste. P. Niculescu a întrebat imediat: *Ce sentimente față de poporul român pot educa la tineretul sovietic aceste afirmații?*

P. Niculescu s-a pronunțat pe marginea unui șir de momente care au dus pe parcursul istoriei la schimbarea granițelor româno-ruse. El a afirmat că înțelegerea din 1976 despre utilizarea formulărilor mai acceptabile privind anii 1812, 1918 și 1940 se referă nu doar la partea română. Același angajament a fost luat și de partea sovietică. Pentru a facilita tratarea acestei probleme în ambele țări, delegația PCR a propus să fie utilizate formulări concise, lipsite de orice comentarii: *În 1812 Basarabia a intrat în componența Rusiei; În 1918 Basarabia a intrat în componența României; În 1940 Basarabia a fost restituită Uniunii Sovietice.* P. Niculescu a afirmat că partea sovietică trebuie să accepte aceste formulări, ca să nu complice lucrurile. P. Niculescu a subliniat că V. I. Lenin scria în lucrarea *Caiete despre imperialism*, consacrată acaparărilor coloniale și războaielor duse de Rusia: *Rusia ia o parte din Basarabia și din Asia Mică.* Totuși, în URSS continuă să fie publicate materiale care subapreciază caracterul acaparator al politicii externe a Rusiei țariste.

În continuare, P. Niculescu a citat cuvintele lui N. Ceaușescu care a spus că România nu are probleme teritoriale cu Uniunea Sovietică. Noi știm că RSS Moldovenească există ca parte componentă a URSS, noi o recunoaștem și dorim să colaborăm cu ea în cadrul relațiilor noastre comune cu Uniunea Sovietică. Dar trebuie să existe o claritate deplină și în problema despre care a vorbit N. Ceaușescu cu C. F. Katuşev în mai 1976. Sub nicio formă nu vom admite ideea că românii și moldovenii sunt două națiuni diferite, că limba română și limba moldovenească sunt două limbi diferite. Aceste idei contrazic în mod revoltător adevărul istoric.

Suntem de acord, a spus șeful delegației PCR, să declarăm din nou că nu avem pretenții teritoriale față de URSS, dar să facem aceasta reciproc, să terminăm cu discuțiile publice. Istoricii trebuie să discute problemele nerezolvate pe baze științifice, în atmosferă prietenoasă. Susținem ideea că activitatea comisiei mixte sovieto-române a istoricilor trebuie activizată. Trebuie totodată să renunțăm

la publicarea materialelor necoordonate, iar în presă trebuie să reflectăm doar acele subiecte care ar contribui la consolidarea prieteniei dintre țările noastre.

În încheiere, A. Gromîko i-a spus lui P. Niculescu: *Ați afirmat că noi avem un șir de publicații pe care, însă, nu le-ați numit. Dacă cineva ar fi ieșit cu publicații despre anumite pretenții teritoriale față de România, despre nerezolvarea lor, acest autor ar fi avut probleme mari. La noi acest lucru este exclus. Problema respectivă se prezintă la noi ca un caz rezolvat, iar la voi, invers, ca o problemă nerezolvată.*

În discuția finală, C. V. Rusakov a subliniat că România trebuie să înceteze publicarea materialelor dușmănoase în privința acelor date și evenimente, care au devenit politice – 1918 și 1940. De asta depinde dispoziția oamenilor noștri. Noi declarăm categoric: noi nu avem probleme dușmănoase, teritoriale față de RSR.

*

Tov. Potapov V. I. a informat că partea română s-a referit din nou la problema extinderii legăturilor comerciale în zona de frontieră și a simplificării trecerii frontierei pe o distanță de 15 Km de graniță, amintind că această chestiune este rezolvată demult cu alte țări socialiste. Partea sovietică a răspuns că această chestiune se studiază, dar sunt puține șanse că va fi rezolvată pozitiv, deoarece URSS nu practică o asemenea modalitate de legături frontaliere cu alte țări socialiste și nu va fi corect să se facă excepție pentru o parte.

În concluzie, a spus la finalul discuției noastre tov. Potapov V. I., CC al PCUS consideră că tratativele au fost utile ca o formă de lucru cu conducerea PCR, schimbul de opinii ne-a ajutat să scoatem la iveală un șir de probleme care trebuie analizate în viitor. Totodată, tratativele au confirmat o dată în plus că există disensiuni în problemele importante ale relațiilor bilaterale și ale politicii mondiale. CC al PCUS speră că liderii români vor ține cont de propunerile delegației noastre.

Șeful Secției informații și relații internaționale

a CC al PC al Moldovei, **V. Andrușciak**

27 octombrie 1978

II

BASARABIA ȘI SENATUL S.U.A.

Sfârșitul anului 1991 aducea și sfârșitul U.R.S.S., unul dintre cei doi semnatari ai înțelegerii cunoscute în istorie sub numele de Pactul Ribbentrop-Molotov, după numele miniștrilor de Externe care îl semnaseră, la 23 august 1939. Pe parcursul anului, cele patru victime ale Pactului își declaraseră independența: Lituania la 4

februarie, Estonia la 20 august, Letonia la 21 august și Republica Moldova la 27 august. Există o diferență majoră: în vreme ce primele trei state își recâștigau independența pierdută în 1940, Republica Moldova apărea ca o creație nouă, pe cea mai mare parte a teritoriului impropriu numit Basarabia, anexat de la România de U.R.S.S., în iunie 1940. Bucovina de Nord și partea de sud se aflau acum în componența altui stat, și el născut din fosta U.R.S.S., Ucraina.

A existat dintotdeauna o diferență de abordare a puterilor occidentale față de cele două categorii de teritorii anexate în urma Pactului Ribbetrop-Molotov. Reunirea Basarabiei, prin voința Sfatului Țării, cu România, la 27 martie/9 aprilie 1918, fusese recunoscută prin tratatul încheiat la Paris, la 28 octombrie 1920, și semnat de marile puteri învingătoare în Primul Război Mondial: Franța, Marea Britanie, Italia și Japonia. Statele Unite ale Americii refuzaseră să semneze tratatul, pe motiv că Rusia nu fusese prezentă la Conferința de Pace. În fapt, tratatul nu a intrat niciodată în vigoare, pentru că Japonia, care spera un tratament preferențial din partea Rusiei sovietice în problema insulelor Kurile, a refuzat să ratifice documentul. Fără ratificarea de către toți semnatarii, el nu intra în vigoare. Așa cum cititorii vor vedea în continuare, și senatorul Jesse Helms sublinia în luarea sa de cuvânt din 27 iunie 1991 politica diferită a Guvernului S.U.A. față de aceste teritorii.

Totuși, în anul 1991, cu două luni înainte de puciul din 19-21 august de la Moscova contra lui Gorbaciov, Senatul american adoptă o primă rezoluție care restabilește adevărul istoric în privința soartei românilor dintre Prut și Nistru și a nedreptății comise împotriva lor în iunie 1940. La 27 iunie 1991, senatorii Larry Pressler și Jesse Helms introduceau în Senatul american **Rezoluția nr. 184 privind autodeterminarea poporului din Republica Moldova**. Aveau să revină, la 19 noiembrie același an, alături de senatorul Dennis DeConcini, cu o nouă **Rezoluție, nr. 222, privind libertatea și independența Moldovei**. Cele două rezoluții nu au avut urmări practice, ceea ce nu le scade cu nimic valoarea ca documente istorice și juridice. Dacă în 1991, mai ales în condițiile puciului eșuat de la Moscova, apoi ale dezmembrării U.R.S.S., se putea obține mai mult, constituie o temă de dispută, atâta vreme cât arhivele unde se află cea mai mare parte a răspunsurilor rămân închise. Sigur este că, fără curajul și inteligența oamenilor politici de la 1918, și Unirea de atunci putea fi ratată.

Reproducem în continuare textul Rezoluției nr. 184 a Senatului Statelor Unite ale Americii, marcând diferențele față de textul Rezoluției nr. 222. Valoarea acestor documente este subliniată de unul dintre inițiatori, senatorul Helms, a cărui intervenție în sprijinul Rezoluției nr. 184 o reproducem, de asemenea: „*Rezoluția dă justificare legală cererii românilor din Moldova la autodeterminare și recunoașterea teritoriului lor ca fiind unul ocupat de sovietici*“. Erau incluse în Actele Congresului, la cererea senatorului Larry Pressler, și Declarația celei de a doua Mari Adunări Naționale de la Chișinău, din 16 decembrie 1990, și Declarația

de independență a Republicii Moldova, 27 august 1991. Traducerea am făcut-o după Congressional Record 102nd Congress. 1991-1992 (Actele celui de al 102-lea Congres. 1991-1992).

Rezoluția Senatului nr. 184 privind autodeterminarea poporului din Republica Moldova (Senat – 27 iunie 1991).

[pagina S9009]

„Întrucât Principatul român al Moldovei a apărut ca un stat independent în secolul al XIV-lea;

Întrucât Moldova a fost invadată în 1806 de armata rusă și anexată de Imperiul Rus în 1812, ca urmare a tratatului ruso-turc de la București;

Întrucât la 15 noiembrie 1917 Guvernul sovietic a proclamat dreptul popoarelor din Imperiul Rus la autodeterminare și stabilirea unor state separate;

Întrucât la 2 decembrie 1917 Sfatul Țării, adunarea constituantă aleasă în mod democratic a Moldovei, a proclamat Moldova o republică independentă [în Rezoluția nr. 222 acest pasaj este reformulat corect: „Întrucât la 24 ianuarie 1918 Sfatul Țării, adunarea constituantă aleasă în mod democratic a Moldovei, a proclamat Moldova o republică independentă; de fapt, la 2 decembrie 1917, s-a proclamat Republica Populară (Democratică) Moldovenească Autonomă, ca parte componentă a unei federații de state democratice, ce urma să fie creată pe teritoriul fostului Imperiu Rus – n.trad.];

Întrucât la 9 aprilie [27 martie, pe stil vechi – n.trad.] 1918 Adunarea Constituantă a votat unirea Moldovei cu Regatul României;

Întrucât Statele Unite, Franța, Italia, Marea Britanie, Japonia și celelalte state aliante au sancționat în mod specific și au recunoscut reunirea Moldovei cu România prin Tratatul de Pace de la Paris, din 28 octombrie 1920;

Întrucât forțele armate ale Uniunii Sovietice au invadat Regatul României la 28 iunie 1940 și au ocupat Moldova de Est și Bucovina de Nord și Herța, contravenind Cartei Ligii Națiunilor; Tratatului de la Paris din 1920; Tratatului general de renunțare la război din 1928; Pactului mutual de asistență dintre România și U.R.S.S., din 1936; Convențiilor pentru definirea agresiunii din 1933; și principiilor general recunoscute ale legii internaționale;

Întrucât anexarea Moldovei, Bucovinei de Nord și Herței [în Rezoluția nr. 222 nu mai sunt menționate Bucovina de Nord și Herța – n.trad.] fusese agreată în perspectivă în anumite protocoale secrete ale unui tratat de neagresiune încheiat între Guvernul Uniunii Sovietice și Reichul german la 23 august 1939;

Întrucât între 1940 și 1953 sute de mii de români din Moldova și Bucovina au fost deportați de către U.R.S.S. în Asia Centrală și Siberia;

Întrucât Guvernul Statelor Unite a declarat în mod repetat că refuză să recunoască preluarea cu forța a teritoriilor în urma așa-numitului Pact Stalin-Hitler, inclusiv anexarea Estoniei, Letoniei și a Lituaniei;

Întrucât Guvernele Marii Britanii, Uniunii Sovietice și Statelor Unite sunt părți ale Cartei Atlanticului din 14 august 1941, prin care semnatarii au declarat „dorința lor de a nu se produce modificări teritoriale care nu ar fi în acord cu dorința liber exprimată a popoarelor interesate” și și-au afirmat dorința „de a vedea restaurate drepturile suverane și autoguvernarea celor care au fost lipsiți cu forța de ele” în timpul celui de Al Doilea Război Mondial [în Rezoluția nr. 222 lipsește acest paragraf – n.trad.];

Întrucât la 31 august 1989 Sovietul Suprem al Republicii Moldova [Parlamentul – n.trad.] a declarat româna limbă oficială a Republicii și a restabilit alfabetul latin, interzis de Guvernul sovietic în vremea ocupării Moldovei drept alfabet al românei scrise;

Întrucât în martie [în Rezoluția nr. 222 apare februarie; practic, alegerile au avut loc în februarie-martie 1991 – n.trad.] 1990 poporul român din Moldova a putut să voteze în alegeri libere și corecte pentru deputații Sovietului Suprem al Moldovei;

Întrucât la 27 aprilie 1990 Sovietul Suprem al Moldovei a restabilit drapelul României drept drapel oficial al republicii;

Întrucât la 23 iunie 1990, Sovietul Suprem al Moldovei a declarat Republica Moldova stat suveran;

Întrucât la 16 decembrie 1990 mai mult de 800.000 de români s-au adunat în cea de a doua Mare Adunare Națională în capitala moldoveană Chișinău pentru a declara independența națională a românilor din teritoriile ocupate;

Întrucât populația din Moldova a refuzat să participe la referendumul sovietic din 3 martie 1991, în ciuda eforturilor guvernului sovietic de a amenința și intimida poporul moldovean să accepte un nou tratat unional [în Rezoluția nr. 222 lipsește acest paragraf, dar apar următoarele, ce reflectă schimbările survenite după 27 iunie, data Rezoluției nr. 184: „Întrucât la 27 august 1991 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat declarația de independență a Republicii Moldova;

Întrucât Republica Moldova s-a angajat să adere la toate acordurile internaționale privind respectarea drepturilor omului și ale minorităților, inclusiv Actul Final de la Helsinki și Carta Națiunilor Unite – n.trad.];

Întrucât statele semnatare ale Actului Final de la Helsinki au acceptat principiul drepturilor egale ale popoarelor și dreptul lor la autodeterminare;

Întrucât în conformitate cu articolul 8 al Actului Final de la Helsinki „Toți oamenii au întotdeauna dreptul, în deplină libertate, să determine, atunci când și dacă doresc, statutul lor politic intern și extern, fără interferențe din exterior, și să urmeze cum doresc dezvoltarea lor politică, economică, socială și culturală”;

Acum, prin urmare, să fie decis că este judecata Senatului că Guvernul Statelor Unite ar trebui

1) Să sprijine dreptul la autodeterminare a poporului din Moldova și Bucovina de Nord ocupate de sovietici și să dea o declarație în acest scop;

2) Să sprijine eforturile viitoare ale Guvernului Moldovei de a negocia pașnic, dacă așa dorește, reunificarea Moldovei și Nordului Bucovinei cu România, așa cum s-a stabilit prin Tratatul de Pace din 1920, normele acceptate ale dreptului internațional și în conformitate cu principiul 1 al Actului Final de la Helsinki” [acest paragraf lipsește din Rezoluția nr. 222 – n.trad.].

Intervenția senatorului Jesse Helms pe marginea Rezoluției nr. 184, aflată la pagina S9113, cu titlul A patra victimă a Pactului sovieto-nazist.

– Domnule președinte, sunt bucuros să susțin rezoluția senatorului din Dakota de Sud [Larry Lee Pressler] – o rezoluție care recunoaște pe cea de a patra victimă a Pactului nazisto-sovietic din 1939, adică teritoriile românești ale Basarabiei și Bucovinei de Nord sau Moldova. Chiar dacă pactul Stalin-Hitler a fost semnat de emisarii lui Stalin și Hitler înainte de Al Doilea Război Mondial, efectele acestui pact sunt puternic resimțite astăzi de către popoarele din Țările Baltice și Moldova.

La 23 august 1939, cei mai răi și cruzi tirani ai secolului au ruinat viețile a milioane de oameni și cursul istoriei. Mii de oameni din Lituania, Letonia Estonia și Moldova au fost deportați în Siberia. Cei care au supraviețuit și descendenții lor au fost obligați să trăiască sub jugul comunist.

Domnule președinte, constat cu bucurie că aceste popoare luptă în mod pașnic pentru a-și recâștiga libertatea. Statele Baltice au ales în mod democratic guverne care merită sprijinul, asistența și recunoașterea noastră. Astăzi, ele sunt într-o bătălie diplomatică pentru îndepărtarea forțelor sovietice de pe teritoriul lor. Statele Unite nu au recunoscut vreodată încorporarea Statelor Baltice în Uniunea Sovietică.

Situația din Moldova ocupată de sovietici este la fel de tragică. Totuși, potrivit politicii Statelor Unite, Moldova nu se află în aceeași categorie legală precum Statele Baltice, deși și ea, de asemenea, a fost ocupată în mod ilegal de Uniunea Sovietică. Documentele pe care le voi cita arată cum Moldova a fost răpită cu forța României în 1940.

În urmă cu doi ani, la 10 mai 1989, prezentam Senatului, pentru prima oară, Pactul nazisto-sovietic, protocoalele sale secrete și documente diplomatice în legătură cu acestea pe care le-am găsit în arhivele germane, britanice și americane. Aceste documente au fost distribuite în Lituania, Letonia și Estonia.

Câteva luni mai târziu, Guvernul sovietic central a recunoscut în sfârșit existența pactului, cu precizarea că Statele Baltice au cerut să fie membre ale

Uniunii Sovietice. Domnule președinte, această afirmație este ridicolă și respinsă de faptul că nu am recunoscut niciodată politica de anexiune sovietică.

Domnule președinte, Statele Baltice nu au fost de ajuns pentru tiranii care au redactat Pactul. Hitler și Stalin au mai avut o victimă în minte – provincia românească a Moldovei. Potrivit protocolului suplimentar secret al Pactului nazisto-sovietic, Germania nazistă și-a declarat dezinteresul pentru Basarabia. Articolul 3 al protocolului secret spune: În ceea ce privește Europa de Sud-Est, se subliniază interesul sovietic pentru Basarabia. Partea germană declară lipsa oricărui interes în acele zone.

În iunie 1940, Uniunea Sovietică și-a plasat trupele pe frontiera provinciei române Basarabia. La 26 iunie, ministrul român la Moscova, George Davidescu, a fost chemat la ministrul Molotov. I s-a înmănat un ultimatum prin care se făceau două cereri. Prima privea retrocedarea cu orice preț a Basarabiei către Uniunea Sovietică, iar cea de a doua Bucovina de Nord.

Domnule președinte, ambele cereri erau lipsite de orice rațiune și gratuite. Basarabia și Bucovina de Nord sunt pământuri românești tradiționale. Locuitorii din Basarabia și Bucovina de Nord vorbesc limba română, care este de origine latină. Ei nu reprezentau vreo amenințare la adresa Uniunii Sovietice.

Ultimatumul mai afirma: În 1918, profitând de slăbiciunea militară a Rusiei, România a luat de la Uniunea Sovietică o parte a teritoriului ei, astfel încălcând unitatea seculară a Basarabiei, populată în principal cu ucrainenii, cu Republica Sovietică Ucraineană.

Domnule președinte, această afirmație este departe de realitate. Potrivit statisticilor demografice din 1930, românii reprezentau 56% din populația Basarabiei, rușii 13% și ucrainenii 12%. Procentajul de români din Basarabia scăzuse semnificativ față de recensământul din 1817, potrivit căruia românii reprezentau 87% din populație. Rusificarea intensă din perioada 1812-1862 a contribuit la aceasta. Procentajul de moldoveni s-a diminuat cu 30% în perioada 1817-1930.

Națiunea română, mai mică, nu a avut de ales și a trebuit să capituleze în fața cererilor mult mai puternicului vecin. Martori de curând la ocupația brutală a Lituaniei, Letoniei și Estoniei și la lipsa de reacție a națiunilor aliate, liderii români au înțeles brutalitatea regimului sovietic. Pentru a preveni vărsări mari de sânge, Guvernul român a acceptat să evacueze Basarabia. Tocmai începea coșmarul pentru românii din Basarabia.

Domnule președinte, Rezoluția introdusă astăzi este un document istoric. Rezoluția dă justificare legală cererii românilor din Moldova la autodeterminare și recunoașterii teritoriului lor ca fiind unul ocupat de sovietici.

Măine, moldovenii vor comemora pentru a 51 oară această zi tristă din istoria lor. Acești oameni au dreptul să își determine viitorul. Eu le acord sprijinul meu.

Larry Pressler, membru al Partidului Republican, a fost senator din partea statului Dakota de Sud între 1979-1997. Din 1975 până în 1979 fusese membru al Camerei Reprezentanților. A condus mai multe comitete ale Senatului, între care și pe cel al Relațiilor Externe. Este singurul senator care a refuzat să primească mită de la agenți FBI sub acoperire și a raportat imediat tentativa autorităților.

Jesse Helms a fost membru al Partidului Democrat (1942-1970), apoi al Partidului Republican (1970-2008). A fost senator din partea statului Carolina de Nord între 1973-2003. A condus multă vreme Comitetul Senatului pentru Relații Externe. A murit în anul 2008.

Dennis DeConcini, membru al Partidului Democrat, a fost senator de Arizona între 1977-1995.

ORIENTUL MIJLOCIU DE ASTĂZI ȘI NOUA ORDINE MONDIALĂ DE MÂINE

Rezumat: Orientul Mijlociu se transformă, tot mai mult într-un vulcan care acumulează potențial eruptiv îngrijorător. Se va ajunge la o asemenea finalitate? Probabil că numai în măsura în care Washingtonul și Moscova vor conveni concesiile reciproce pentru evitarea unei asemenea alternative pe cât de păguboasă, pe atât de periculoasă pentru ambele părți.

Competiția pentru acapararea Orientului Mijlociu dovedește fără tăgadă că faza care va succeda actualelor etape de tranziție va fi una a crizelor și a gestionării acestora pe o durată de timp dificil de întrevăzut.

I

Vocabularul aseptizat la care, de peste 18 luni, recurg cancelariile influente ale lumii contemporane, de conivență cu discursul emoțional-umoral al actorilor direct implicați în ceea ce a fost numit cu sintagma de “primăvară arabă” – un apelativ intrat, de multă vreme, în desuetudine – și apoi în evoluțiile actuale care se desfășoară pe o amplă coordonată ce merge de la calmul de butaforie pe care îl afișează unele state arabe ocolite de valul protestatar, până la dramaticele acte de violență revoluționară din Siria, soldate cu un număr de morți care se îndreaptă vertiginos către cifra de 25.000 de oameni – un asemenea vocabular discursiv face foarte greu comprehensibilă realitatea nudă a ceea ce se petrece astăzi în lumea arabă a Orientului Mijlociu. Ceea ce nu înseamnă că această realitate este inexistentă. Se cuvin arătate aici doar câteva dintre adevărurile care nu se spun sau sunt rostite cu jumătate de gură.

1. Războiul civil sirian – căci despre un război civil este vorba și nu doar despre o confruntare între un regim “tiranic și opresiv” și o revoluție animată exclusiv de puritatea sentimentelor patriotice, naționale, reformiste și democratice -, este o manifestare deosebit de complexă care nu poate fi redusă, superficial, la o lichidare de conturi între regimul baasist al lui Bashar Al-Assad și o așa-numită Armată Liberă Siriană opusă acestuia. Există, desigur, pe de o parte, regimul de la Damasc, dar există și aliatul său iranian decis să îl susțină până la ultimul om și până la ultimul glonț, din convingerea Teheranului șiit că o prăbușire a lui Bashar Al-Assad ar implica o ofensivă sunnită majoră în Irakul vecin, declanșarea de tulburări în rândul aceleiași etnii existentă pe teritoriul Siriei (cca. 2 milioane de oameni) și aruncarea Libanului într-un nou haos al războiului civil. Regimul sirian actual beneficiază și va beneficia, până la capăt, și de susținerea necondiționată din partea Federației Ruse și aceasta nu atât din teama Moscovei pentru pierderea unei

prezențe militare modeste pe litoralul mediteranean sirian - baza navală din portul Tartouss - cât, cu deosebire, din preocuparea față de posibilitatea ca eventuala victorie a islamiştilor sunniți sirieni să conducă la o recrudescență primejdioasă a jihadismului militant la periferiile Federației Ruse. Este aceeași rațiune pentru care și China sprijină regimul președintelui Al-Assad, căci Beijingul privește cu îngrijorare populațiile musulmane din regiunea autonomă Xinjian, gata să urmeze exemplul “prinăverii arabe”. În acest context, Bashar Al-Assad este decis ca, la nevoie, să șteargă de pe harta țării orașul Alep unde se dau violente și sângeroase lupte. Căderea Alepului în mâinile rebelilor va însemna începutul sfârșitului pentru regimul de guvernare în Siria.

De cealaltă parte, așa-numita Armată Liberă Siriană se prezintă ca un conglomerat plurimorf care adună sub același stindard ofițeri și soldați dezertori din armata națională, vechi militanți islamişti care au combătut în Afghanistan, Irak și în spațiul ex-iugoslav, jihadiști din filialele rețelei Al-Qaida și din alte grupuscule ale islamismului radical, și chiar mercenari și infractori de drept comun eliberați din închisorile siriene.

În prezent, toate aceste entități sunt dominate de prezența Mișcării Fraților Musulmani al căror obiectiv, mai mult sau mai puțin declarat, este acela de a instala la conducerea Siriei un guvern islamist de confesiune sunnită și de coloratură qaidistă virulent ostilă confesiunii minoritare alaouite (din care provine clanul Assad) și comunității creștinilor sirieni. Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Arabia Saudită și statul Qatar finanțează și înarmează copios efectivele rebele ale rezistenței anti-Assad.

O soluție de compromis este deja vetustă, dacă nu chiar utopică. A dovedit-o eșecul fostului secretar general al ONU, Kofi Anan care și-a anunțat oficial eșecul și renunțarea la misiunea de mediator încredințată de ONU și de Liga Arabă. Succesorul său, algerianul Lakhdar Ibrahim și-a manifestat, la rândul său, scepticismul profund cât privește reușita misiunii sale într-o țară în care unica deviză la care aderă ambele tabere este exprimată succint : “ to kill or to be killed”. O intervenție internațională iese din discuție, iar una din partea Europei ține de domeniul imaginarului. Viitorul situației din Siria rămâne, cel puțin într-o perspectivă vizibilă, în mâinile Statelor Unite și ale Federației Ruse. De tranzacția la care vor ajunge aceste două superputeri jucându-și cărțile fie pe plușul verde al mesei, fie pe sub masă depinde viitorul sirienilor, inclusiv în mult-așteptata “eră post-Bashar Al-Assad”. Deocamdată, scenariul cel mai plauzibil pentru deznodământ constă într-o prelungire sângeroasă a confruntărilor și transformarea acestora într-un împovăraător război de uzură și fragmentarea Siriei în mai multe mini-state alcătuite pe baze etnice și confesionale.

2. **Iranul** parcurge o situație destul de precară, ceea ce impune o radicalizare vizibilă a discursului oficial. Programele nucleare au intrat într-o fază

accelerată dar, în pofida declarațiilor populiste, Teheranul nu dorește să posede un arsenal nuclear pentru a ataca Israelul, ci pentru a-și confecționa o aură de sacralitate de care are nevoie atât pentru a continua exportul de revoluție și finanțarea radicalismului regional, cât și pentru a putea contracara eventualele consecințe pe care le-ar genera căderea regimului baasist din Damasc. Este îndoielnic că, așa cum perorează mass-media de pretutindeni, SUA sau Israelul vor decide un atac împotriva Iranului, cel puțin nu înainte de luna noiembrie, când urnele vor decide cine va fi viitorul președinte al SUA.

3. **Gravul atentat terorist-jihadist executat în orașul egiptean Rafah, de la frontiera cu Fâșia Gaza, pune în discuție o serioasă problemă de securitate în Peninsula Sinai care, în ultimul timp, a devenit un fief puternic fortificat al mișcărilor jihadist –qaidiste în fața cărora armata națională egipteană se dovedește neputincioasă atâta vreme cât, prin prevederile Tratatului de Pace cu Israelul de la Camp-David (1979) are interdicție de a se desfășura pe un teritoriu –cel al Peninsulei, care ține de suveranitatea națională egipteană. Or noul președinte islamist al Egiptului, Mohammed Morsi, meditează serios, având și susținere din partea opiniei publice, la o revizuire a Acordurilor de Pace care să îi permită exercitarea prerogativelor de suveranitate națională pe întregul teritoriu al Peninsulei, inclusiv prin desfășurarea în această regiune a armatei naționale. Or o asemenea perspectivă, privită din punct de vedere al securității, oferă multe migrene politicianilor de la Tel-Aviv.**

Orientul Mijlociu se transformă, tot mai mult într-un vulcan care acumulează potențial eruptiv îngrijorător. Se va ajunge la o asemenea finalitate? Probabil că num în măsura în care Washingtonul și Moscova vor conveni concesiile reciproce pentru evitarea unei asemenea alternative pe cât de păguboasă, pe atât de periculoasă pentru ambele părți. Orientul Mijlociu trebuie păstrat nu numai din motive strategice, ci și din considerente economice, dacă se are în vedere, de pildă, că în Siria au fost decoperite zăcăminte de petrol și gaz natural care, odată exploatare, ar plasa această țară chiar înaintea marilor producători saudiți, libieni, irakieni, cu o producție estimată la 500.000 m.c. de țiței pe zi.

II

Ce spun Federația Rusă și SUA?

De-a lungul perioadei de demersuri internaționale destinate găsirii unei soluții negociate a crizei din Siria, observatorii politici, dar și cancelariile oficiale din lumea arabă și, cu deosebire, din arealul occidental, au constatat cu surprindere și cu o iritare greu de ascuns, atitudinea de opozant categoric pe care Federația Rusă (și, din rațiuni proprii) a Chinei față de toate tentativele pe care Statele Unite și restul membrilor occidentali permanenți ai Consiliului de Securitate de a impune rezoluții internaționale pentru înăsprirea și diversificarea sancțiunilor colective

împotriva regimului sirian în semn de condamnare a “atrocităților” pe care acesta le comite în reprimarea mișcărilor protestatare din țară. Federația Rusă, secondată de China au făcut de trei ori uz de dreptul de veto împotriva unor asemenea măsuri, stârnind nemulțumire nu doar în cadrul Consiliului de Securitate, dar și în lumea arabă ale cărei relații prezente cu Moscova sunt tensionate și cunosc o diminuare fără precedent. Rusia este acuzată de cădășie cu regimul totalitar din Damasc, dar și de coalizare cu “conspirația planetară” (așa cum o numea patetic șeful diplomației siriene, Walid Moallem) împotriva poporului sirian și a unității și integrității teritoriale și sociale a țării sale. “Rusia recurge la vechile practici expansioniste promovate, anterior, de către defuncta Uniune Sovietică”, s-a spus la Ryad, la Doha și în alte capitale ale monarhiilor petroliere din Golful Arabo-Persic aliate Statelor Unite și occidentului „democratic”. Rusia s-a opus aplicării de penalități internaționale colective împotriva regimului sirian, s-a opus mai recentelor măsuri (susținute cu patetic entuziasm de părintele teoriei “zero probleme cu vecinătatea imediată” elaborată și promovată de ministrul de Externe al Turciei, Mehmet Dafudoglu), s-a opus oricărei intervenții militare externe în Siria, indiferent de pretextul acesteia și, mai recent, a respins ideea de instituire a unor zone de interdicție în spațiul aerian sirian, sub pretextul protejării civililor sirieni de raidurile aviației de război siriene.

Răspunsurile date unor asemenea nedumeriri privind deciziile Kremlinului au fost fie superficiale, fie lipsite de credibilitate. S-au invocat interesele economice și, mai ales, cele din domeniul comerțului militar. Un argument greu sustenabil în condițiile în care livrările de armament rusesc către Siria nu depășesc 5% din totalul exporturilor de material militar ale Federației Ruse către diverse țări ale lumii. S-a vorbit de preocuparea pentru menținerea ultimei baze militare pe care rușii o mai dețin în Marea Mediterană – este vorba de baza navală din portul sirian Tartous destinată, însă, doar aprovizionării și reparațiilor pentru vapoarele rusești care patrulează în Marea de Mijloc.

Meritau aceste două atuuri ca Rusia să-și sacrifice relațiile cu restul Orientului Mijlociu Arab și să-și încordeze relațiile cu comunitatea occidentală? Este adevărat că, pentru Federația Rusă, Siria reprezintă ultimul cap de pod pe care Moscova îl mai are în Orientul Mijlociu, iar pierderea Siriei, inclusiv a tranzacțiilor militare și a bazei navale de la Tartous, înseamnă, simbolic, încheierea, de facto, a prezenței și influenței rusești în regiunea strategică a Orientului Mijlociu. Răspunsul cel mai la îndemână la aceste speculații a fost plasat, de regulă, în contextul unor cauzalități ținând de competiția acerbă între Rusia (și China), pe de o parte, și comunitatea Occidentală, în frunte cu SUA, pentru asigurarea controlului, influenței și a beneficiilor strategice și geopolitice, asupra Siriei și, la o scară mai amplă, asupra întregii zone sensibile a Orientului Mijlociu. Răspunsul nu este lipsit de îndreptățire, dar nu este suficient pentru a lămuri și aspectele profunde și mai

puțin vizibile ale realității care îndeamnă la constatarea faptului că poziția Federației Ruse față de “primăverile arabe” și, apoi, față de conflictul care, de peste un an și opt luni, răvășește Siria, nu este, așa cum s-a mai spus, o simplă reminiscență atitudinală nostalgică moștenită din perioada Războiului Rece și chiar de la mentalul politic al fostei Uniuni Sovietice, ci rezultă dintr-o analiză profundă a noului echilibru planetar de forțe și a perspectivelor de evoluție și reconfigurare a lui. Nu au fost puține analizele și opiniile care, într-o perioadă avansată a revoltelor siriene, au mizat pe convingerea că Moscova își va revizui atitudinea față de Siria și va reveni la pozițiile pe care le-a adoptat în cazul altor revolte “primăvăratice” – cea libiană îndeosebi, când diversele coaliții internaționale – cu sau fără binecuvântarea anchilozatei Organizații a Națiunilor Unite - au invadat Irakul și au “făcut ordine în Libia” fără ca Federația Rusă să fie nu doar angrenată în operațiuni, dar să nu fie nici informată sau consultată în legătură cu oportunitatea și legalitatea acestora.

Privind lucrurile dintr-o dublă perspectivă, intuitivă și logică, concluzia la care se ajunge este aceea că, prin prisma precedentelor din lumea contemporană, Rusia nu își mai poate permite să dea înapoi din simplul, dar foarte importantul motiv că, în confruntarea sa cu Statele Unite și Europa, evoluțiile din Orientul Mijlociu oferă premiza “de aur” a trecerii la cristalizarea unei noi ordini mondiale (dacă ordine se poate numi) fundamental diferită de cea care a prevalat după prăbușirea Uniunii Sovietice și în climatul noului Război Rece care a succedat acestui moment – adică ordinea lumii unipolare care tinde, tot mai vizibil, să-și regăsească bipolarismul. Și, se poate spune, nu numai bipolarismul, dar și, într-o perspectivă deductibilă, chiar multipolarismul, dacă avem în vedere ambițiile și aspirațiile puterilor emergente, cum ar fi cele care alcătuiesc Grupul BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud), militante pentru respingerea oricăror atentate externe la suveranitatea statelor independente și a ingerințelor de orice fel, inclusiv a acelor susținute de pretexte “umanitare”. Este ideea pe care, la 14 ianuarie 2012, o sublinia Vladimir Putin atunci când afirma că, în prezent, „asistăm la apariția unei noi lumi și a unei noi ordini multipolare mondiale, diferită de cea care a succedat dispariției de pe harta politică a fostei Uniuni Sovietice”. Ceea ce, tradus, semnifică faptul că Federația Rusă este decisă să meargă până la capăt în contracararea oricărei tentative de stopare a acestui proces, chiar cu riscul implicării sale într-un conflict major. O dovedește, între altele, și o declarație a șefului diplomației ruse, Serghei Lavrov, potrivit căruia “Occidentul ar comite o gravă eroare imaginându-și că poate să atace Iranul”, declarație urmată de o nouă intervenție a președintelui Putin care declara că, în cazul în care același Occident ar proceda la o acțiune unilaterală pe eșichierul internațional, Moscova nu va rămâne indiferentă și va răspunde în consecință cu maximă hotărâre.

Este vorba, în definitiv, de un ultimatum prin care Moscova avertizează că nu mai este dispusă să se tocmească și să cedeze, așa cum a făcut în cazul Irakului și

al Libiei – un ultimatum survenit într-un moment în care președintele Barack Obama a anunțat reducerea de la 750.000 la 490.000 a efectivelor armatei americane și o diminuare a bugetului militar la 450 miliarde dolari.

Pentru Statele Unite aceasta este și o confirmare a convingerii în incapacitatea lor de a mai purta simultan două sau mai multe războaie distincte și marchează, în același timp, începutul unei confruntări cu China în regiunea Asiei de Sud-Est, la care Beijingul a replicat, declarând că “Washingtonul nu mai poate să împiedice răsăritul Soarelui chinezesc”. După toate aparențele, Statele Unite sunt tentate de o nouă aventură conflictuală cu China, după pierderea mai multor bătălii cu Federația Rusă, fie că este vorba de miza controlului asupra gazelor naturale din Turkmenistan, de Iran sau de coastele orientale ale Mediteranei, regiune a cărei securitate și stabilitate Washingtonul s-a angajat să o “protejeze”.

Pentru ce este atractivă, din alt punct de vedere, Siria? Așa cum am precizat mai înainte, pe teritoriul Siriei au fost descoperite recent zăcăminte de petrol și gaze naturale care, puse în exploatare, ar detrona marii producători regionali de resurse energetice convenționale și ar face din această țară un prim jucător pe piața internațională a energiei.

Comentând pe marginea noii strategii a Federației Ruse, Vladimir Putin afirma că “lumea se pregătește să intre într-o lungă și dureroasă zonă de turbulențe”. Departe de a face un simplu demers ținând de calcule electorale, Putin spunea, fără echivoc, că Rusia nu este interesată de obiectivul iluzoriu al unei dominații unipolare a lumii și că Moscova nu este dispusă să garanteze menținerea securității și stabilității în lume atâta vreme cât celelalte centre de putere nu par dispuse să participe la această sarcină colectivă. Altfel spus, astăzi ne aflăm în pragul unei îndelungate perioade de confruntare și opoziție față de sistemul unipolar.

De obicei, Statele Unite se retrag vremelnice atunci când perspectivele lor de succes nu sunt nici apropiate, nici sigure. Dar își plasează reluarea ofensivei într-un context ulterior mai sigur. De cealaltă parte, Federația Rusă invită Consiliul de Securitate, ONU, grupurile G8 și G20 să renunțe la orice veleități de a crea tensiuni pe baze etnice și sociale sau acțiuni distructive de natură să amenințe securitatea și pacea internațională. Un semn că Moscova nu va face economie de eforturi pentru a descuraja tendințele politice, curentele etnice sau grupările înarmate, create și fidelizate de către Statele Unite și aliații occidentali și arabi pentru contracararea aspirației la multipolarism a altor puteri tradiționale sau emergente, sub pretextul “intervenției umanitare” sau a implementării democrației contemporane. Este, și acesta, un alt semn că Rusia nu va mai fi dispusă să accepte tentativele occidentale, fie că este vorba de Statele Unite, de Franța sau Marea Britanie, de a înlocui principiul suveranității cu cel al ingerințelor ascunse sub false argumentații sau al exportului de democrație.

Dictonul potrivit căruia „marile puteri nu mor în propriul pat” invită la prudență, mai ales atunci când una dintre superputeri se vede eliminată din sistemul cu care a fost obișnuită după ultimul Război Mondial și când are de ales între a face război sau a înfierbânta tensiunile din zonele de influență ale celeilalte superputeri. Iar o asemenea „încălzire” se poate realiza prin recursul la conflicte și confruntări desfășurate prin interpuși, așa cum se întâmplă astăzi în regiunea Orientului Mijlociu. Există, desigur, și regula că „o superputere poate să fie învinsă, dar este preferabil ca acest lucru să nu se întâmple”. Dacă așa stau lucrurile și dacă, în condițiile de astăzi, o nouă Yalta sau a altă Malta nu mai sunt de imaginat, ce se poate spune despre configurația viitorului? În domeniul politicului nimic nu este și nu trebuie să fie exclus și, din acest punct de vedere, este previzibil că vom asista la o lume bi-sau multi-polară în care polii vor coabita lovindu-se pe la spate și zâmbindu-și în față pentru a salva aparențele.

Competiția pentru acapararea Orientului Mijlociu dovedește fără tăgadă că faza care va succeda actualelor etape de tranziție va fi una a crizelor și a gestionării acestora pe o durată de timp dificil de întrevăzut. Mai periculos, din acest punct de vedere, ar fi să se încerce rezolvarea viitoarelor crize prin crearea unora noi, ceea ce ar însemna, în cazul de față, că Orientul Mijlociu, Mediterana și Asia de Sud-Est sunt primele care riscă să devină zone de agitație cronică.

Desigur, nici Statele Unite nu vor renunța la prezența în zonele problematice, între care se situează, pe un prim plan, regiunea Orientului Mijlociu. Ceea ce nu exclude continuarea unui război rece între cei mari. Și nici nu poate nega realitatea că de acum înainte vom trăi, dacă nu într-o lume bipolară sau multipolară realizată pe termen scurt, atunci ne vom afla, cu siguranță, într-o lume mai puțin unipolară, a cărei viitoare morfologie se decide sub ochii noștri.

Ambasador prof. Dumitru Chican

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

Republica Federală Germania, denumită pe scurt, Germania a jucat un rol important în formarea și consolidarea structurilor politice, economice, militare etc. la nivel european. Ideea unității europene este mai veche, ea a început să preocupe statele europene în etapa în care S.U.A. și Japonia se manifestau pe primul plan al politicii mondiale cu statut de mare putere. În acest context, poziția Europei devenea dependentă de ideea unirii ei sub conducerea unei mari puteri europene. Această idee a constituit, în sensul cel mai larg, esența celor două războaie mondiale începute în Europa. Încercările aristocrației germane și ale lui Hitler de a impune Unitatea Europei prin forță au eșuat. Eșecul se explică prin faptul că puterile mondiale ale vremii Anglia, Statele Unite ale Americii și U.R.S.S. nu aveau interesul ca Europa să intre în scenă, unită, cu statut de mare putere. Însăși Europa nu era pregătită să accepte această formă de integrare și unificare. Erau însă voci care preferau unificarea sub hegemonie germană decât decăderea Europei datorată lipsei de unitate.

Sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial consemna destrămarea înțelegerilor dintre S.U.A., U.R.S.S. și Anglia, concomitent cu apariția vechilor suspiciuni. Relațiile dintre U.R.S.S. și Occident au devenit treptat foarte tensionate. Europa intra astfel, într-o nouă etapă, denumită sugestiv „războiul rece”, o perioadă care a durat 43 de ani. În mai multe rânduri „războiul rece” a părut că tinde către un „război cald” însă, un echilibru, deși precar, între cele două sisteme politice și economice a asigurat pacea. Confruntările s-au manifestat pe multiple planuri: politic, economic, tehnologic, ideologic, propagandistic. Ambele superputeri și-au alăturat diverși aliați între 1945 – 1948, U.R.S.S. a adus în orbita sa cele mai multe dintre țările răsăritene, pe măsură ce au fost impuse la putere guverne comuniste în Polonia, Ungaria, Bulgaria, România, Iugoslavia, Albania, Cehoslovacia, R. D. Germană. De asemenea, un guvern comunist a fost instalat la putere și în Coreea de Nord. Blocul comunist s-a întărit în 1949 când Mao Tse Tung a obținut în cele din urmă victoria în războiul civil din China. Pe de altă parte, S.U.A. au grăbit refacerea Japoniei și au întărit-o transformând-o într-un aliat puternic. De asemenea americanii au cooperat cu Marea Britanie și cu alte 14 țări, printre care R. F. Germania și Turcia, oferindu-le un important ajutor economic cu scopul de a se reuni într-un bloc anticomunist.

În 1945, după război, cea mai mare parte a Europei era o ruină. Ea decăzuse mult odată cu principalele țări fanion Germania, Anglia, Franța și Italia. În această situație, mulți oameni au conștientizat că Europa putea fi reconstruită numai printr-un efort comun în plan militar, economic și politic. Astfel că mișcarea pentru

integrarea europeană a devenit o modalitate previzibilă de a se scăpa de formele extreme de naționalism care au devastat continentul de două ori în același secol.

Așa-numiții părinți fondatori ai integrării europene au fost Jean Monnet ,Robert Schuman, Konrad Adenauer și Alcide Gaspari. Monnet a fost „inspiratorul” și „vizionarul”, iar ceilalți, reprezentanții „voinței politice” cu privire la integrare.

Primii pași concreți în direcția integrării au fost:

- înființarea Uniunii Benelux , convenită în 1944 de către guvernele în exil ale Olandei, Belgiei și Luxemburgului. Era o asociație vamală și comercială care a devenit operativă în 1947;

- semnarea la Bruxelles în 1948 a Tratatului de aderare prin care Marea Britanie și Franța s-au alăturat celor trei țări pentru a promova colaborarea militară ,economică ,socială și culturală dintre ele;

- înființarea în 1949 a N.A.T.O., ca urmare a colaborării eficiente pe plan militar între țările respective;

- realizarea în 1951 a Comunității Europene a Cărbunelui și a Oțelului (CECO). Această realizare era concretizarea planului Schuman, după numele ministrului francez de externe, care dorea implicarea R. F. Germania în îmbunătățirea relațiilor franco-germane aflate încă în faza neîncrederii reciproce și a spori eficiența industriei europene.

Succesele obținute de CECO au determinat pe cei șase membri ai săi să lărgescă sfera de activitate. Astfel că, în 1957 la Roma, s-a semnat înțelegerea privind înființarea Comunității Economice Europene (CEE), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958.Era evident faptul că liderii celor șase țări aveau în vedere realizarea în viitor a ceva mai mult decât o Piață Comună.

De la început, R. F. Germania s-a aflat în nucleul construcției europene. Împreună cu Franța a încercat să creeze un model de relație nouă între țări vecine ,care să elimine sau măcar să estompeze neînțelegerile istorice dintre cele două țări.

Către sfârșitul anilor '60, în parte și cu sprijin american (vezi planul Marschal), R. F. Germania ajungea la o dezvoltare economică remarcabilă. Însă, dorința sa era să joace și un rol politic pe măsura forței sale economice. Acest lucru nu era posibil la acea vreme datorită situației sale de țară încă ocupată și cu un statut incert. Europa Unită reprezenta forul din interiorul căruia putea să-și îndeplinească această dorință, bazându-se tocmai pe potențialul său economic. Avea însă de înlăturat unele obstacole, ca de exemplu, imensa culpă morală ce apăsa pe umerii cetățenilor săi pentru declanșarea celui de-al Doilea Război Mondialși Holocaust care, după cum se cunoaște, a avut drept urmare un număr impresionant de victime omenesti și uriașe distrugerii materiale. Un program financiar articulat, destul de generos, a condus la plata unor sume de miliarde de dolari drept despăgubiri victimelor nazismului înregistrate în cel de-al Doilea Război Mondial. Printre beneficiari au fost evrei , țigani și alte naționalități care au avut de suferit. Astfel,

pas cu pas, R. F. Germania trecea obstacol după obstacol în drumul său pentru a ajunge națiunea conducătoare în Europa. O politică extrem de inteligentă a dus față de R. D. Germană. Din punct de vedere economic, R. F. Germania nu a recunoscut niciodată existența R. D. Germană, fapt ce a însemnat mari avantaje economice pentru aceasta din urmă, întrucât a beneficiat de toate facilitățile membrilor de drept în Piața Comună. Atât în organismele internaționale, cât și în luări de poziție politice, guvernul federal a militat permanent pentru reunificarea Germaniei. R. F. Germania a recunoscut, de drept, târziu, R.D. Germană iar relațiile diplomatice dintre ele au rămas la nivel de reprezentanță până la reunificare. Această poziție a R. F. Germania s-a dovedit până la urmă realistă și de succes.

În 1973, Comunitatea Economică Europeană s-a lărgit prin includerea Danemarcei, Irlandei și Marii Britanii . Grecia a aderat în 1981, Portugalia și Spania în 1986. În 1985 Acordul de la Schengen a condus la crearea spațiului european, fără controale vamale, între cele mai multe state membre și câteva state din afara CEE. După 1990, odată cu extinderea către fostele state comuniste din Estul Europei au fost convenite criteriile de la Copenhaga pentru statele candidate.

Uniunea Europeană a fost înființată formal la 1 noiembrie 1993, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, iar în 1995 Austria , Finlanda și Suedia au aderat la nou-înființata UE.

În 2002 bancnotele și monedele euro au înlocuit monedele naționale din 12 state membre. De atunci, „zona euro” s-a extins la 17 state. În 2004 , UE a cunoscut cea mai mare expansiune din istorie, prin aderarea simultană a 10 țări: Cipru, Cehia, Estonia, Lituania, Letonia, Ungaria, Malta, Polonia, Slovacia și Slovenia. La 1 ianuarie 2007 România și Bulgaria au devenit cele mai noi state membre. Numărul de state membre ale Uniunii au crescut de la șase la douăzeci și șapte, atâtea câte sunt în prezent, prin extinderi succesive și renunțare la o parte din suveranitatea lor pentru a obține reprezentativitate în instituțiile Uniunii.

Așa cum menționam mai sus, Germania, prin acțiuni bine gândite, bazate pe potențialul său economic și mai ales pe contribuția însemnată la bugetul UE, a devenit „motorul principal al integrării europene” , deci cea mai importantă țară a Uniunii.

Criza economică care a lovit țările europene, ineficiența măsurilor de redresare economică luate până acum, mai ales în cazul Greciei, Spaniei și Irlandei, au determinat pe mulți europeni să afirme că Uniunea Europeană se află în fața dezintegrării. Un val de euroscepticism a cuprins Europa. Criza a avut urmări negative și asupra monedei europene care nu reușește să se stabilizeze.

Politicieni și persoane publice din propria țară, dar și din alte țări membre ale UE au exprimat critici serioase la adresa cancelarului german Angela Merkel pentru eșecul măsurilor de redresare luate până în prezent. Unii dintre ei au afirmat

că,, locomotiva Germania dă semne de oboseală ,gâfâie și este pe cale să-și piardă vagoanele”.

Unul dintre cei mai vehemenți critici ai Angelei Merkel este dr.Matthias Rath, reprezentant al societății civile din Germania care în apelul său către poporul german și popoarele Europei rostit la Berlin în 13.03.2012 spunea:

- când agenții politici ai cartelului de la Bruxelles vorbesc despre democrație, de fapt spun dictatură, iar când vorbesc despre apărarea păcii în Europa, ei deja se pregătesc să-și consolideze scopul de dominare prin mijloace militare;

- în decursul istoriei noastre, națiunea germană a permis de două ori să fie înrobită de interese economice al căror scop declarat era cucerirea Europei și a lumii prin forță;

- a trecut vremea când puteați (adresare directă către Angela Merkel) înșela poporul și cetățenii Europei cu sloganuri ca ”dacă moneda euro cade, Europa cade odată cu ea”.Vă spunem dvs., d-nă Merkel, ca și marionetelor politice ale cartelului, că această Europă modernă pe care încercați să ne-o băgați pe gât nu miroase prea bine;

- vă spunem că nu va mai exista niciodată o Europă în care oamenii să fie subjuogați timp de generații intereselor financiare ale companiilor multinaționale. Spunem apăsător, d-nă Merkel, nu ne trebuie euro al vostru. Această valută are o singură funcție, aceea de lanțuri pentru înrobirea milioane de europeni sub dictatura dvs. economică.

În cuvântarea sa, dr. Rath face și alte îndemnuri către europeni: să nu permiteți să se facă presiuni asupra voastră ,îndemnurile pentru economisire ale Angelei Merkel nu vor duce niciodată la schimbări în bine etc.

Critici la adresa Angelei Merkel au fost făcute și de președintele Comisiei parlamentare a Bundestagului german Tom Königs și a europarlamentarului Werner Schulz, cât și a mai multor politicieni, chiar din cadrul partidului său, Uniunea Creștin Democrată, sau a aripii sale bavareze, Uniunea Creștin Socială.

Evoluția evenimentelor din Uniunea Europeană va confirma sau infirma atât criticile, cât și eventualele rezultate pozitive.

Ion Dridea

Seminar internațional:**„RĂZBOI. PACE. UNIUNEA EUROPEANĂ – PREZENT ȘI VIITOR”
- Corespondență specială din Germania -**

Între 6 – 13 mai 2012 a avut loc sesiunea nr. 14500 a Asociației Internaționale Sonnenberg (ISA) la sediul său central de la International Haus – Sonnenberg din Oberharz Germania.

Conferințele și dezbaterile în plenum și pe grupe de țări s-au desfășurat în fața participanților din mai multe țări europene, printre care și România. Țara noastră a fost reprezentată de către Nicolescu Cornel, jurist din București și de către subsemnatul, ambii fiind membri fondatori ai filialei „Amicii Sonnenberg în România”.

În zilele de 7 și 8 mai a.c. s-au ținut conferințe în plenum și discuții în grupe pe tema războaielor și păcii, în general, și a celor din Europa în special. Conducerea Sonnenberg a prezentat teze fundamentate teoretic, însoțite de imagini filmate, încercând să răspundă la întrebări simple la prima vedere, dar complicate în esența lor, cum ar fi:

- cine declanșează războaiele?
- cine participă la ele și luptă pe front?
- cine suferă de pe urma lor?
- cine profită de pe urma lor?
- ce înseamnă război?
- este războiul o stare de lucruri sau un proces dialectic complex?
- câte feluri de războaie a cunoscut Europa de-a lungul istoriei sale?
  - războaie tribale;
  - războaie de cotropire și acaparare de noi teritorii;
  - războaie cu caracter religios (cruciadele, războiul de 30 ani (1618-1648) declanșat de contrareformă și încheiat cu pacea de la Westfalia Münster);
  - războaie pentru dobândirea de colonii, surse de materii prime și piețe de desfacere a produselor;
  - războaie civile (Rusia, Spania etc.);
  - două războaie mondiale care au pricinuit imense pagube materiale și jertfe umane și care au lăsat urme adânci în conștiința multor generații.
- ce înseamnă pace?
- cum influențează viețile oamenilor pacea pe o perioadă lungă de timp?
Exemplul: „pax romana”;
- ce au învățat omenirea și politicienii după Primul Război Mondial? Dar după al Doilea Război Mondial? (să sperăm că au tras mai multe învățăminte utile decât după primul) ;

- focare de conflicte încă existente în Europa, Orientul Apropiat și alte zone ale lumii (Balcani, Irak, Afganistan, Iran, Siria, Israel, Palestina);
- starea tensionată creată de către Coreea de Nord prin înarmarea ei excesivă, autodeclarată putere nucleară;
- producția de război/armament/muniții și comerțul cu acestea periclitează pacea în lume;
- de către cine și ce măsuri se iau pentru atenuarea stării de conflict și zădărnicierea izbucnirii războaielor.

Istoricul Dr. Thomas Dahms din Salzgitter – Ostwestfalia a reluat această temă în ziua de 11.05. a.c. și în conferința sa a pus accentul pe situația actuală din Europa, pe activitatea ONU și pe rolul defensiv al NATO (Scuturile antirachetă instalate pe teritoriul Poloniei și al României).

Ziua de 09.05.2010 – Ziua Europei – a fost consacrată studiului unor documente privind Uniunea Europeană, prezentată ca model de succes pentru crearea și consolidarea unei păci durabile, cu posibilitate de extindere și dezvoltare.

Documentul de bază (361 pagini în limba germană) distribuit spre studiu participanților a fost 2010/C 83/01: Ediție revăzută, actualizată/consolidată la nivelul datei de 30.03.2010 a „*Tratatului Uniunii Europene și a Tratatului asupra modului de lucru în cadrul Uniunii Europene*”. Această ediție include și prevederile Tratatului de la Lisabona, intrat în vigoare la data de 01.12.2009, precum și 65 declarații ale diverșilor șefi de state care au semnat tratatul.

Ediția respectivă cuprinde noua numerotare a articolelor la nivelul datei de 30.03.2010 cuprinse în tratatul respectiv.

Dl. Lutz Heinke, din conducerea Sonnenberg a clarificat compunerea și atribuțiile a două organe principale ale Uniunii Europene, care se confundă adesea din cauza asemănării denumirii lor, precum și cauza traducerii necorespunzătoare în limba germană a articolelor din Tratatul Uniunii Europene privitoare la ele.

Aceste organe sunt: Consiliul European și Consiliul. În documentul mai sus amintit, pag. 23 Titlul III – Organele Uniunii Europene, la articolul 15, punctele 1 și 2 se prevede:

Punct 1): Consiliul European dă impulsurile necesare dezvoltării Uniunii Europene și stabilește țelurile/obiectivele de politică generală, precum și prioritățile măsurilor ce trebuie luate în scopul realizării acestora. El nu are activitate legislativă.

Punct 2): Consiliul European se compune din: șefii de stat și șefii de guverne ai țărilor membre ale Uniunii Europene; Președintele Consiliului European (Nota traducătorului: În prezent, dl. Herman Van Romperly din Danemarca); Președintele Comisiei (Nota traducătorului: Se are în

vedere Președintele Comisiei Europene, funcție deținută în prezent de dl. Jose Manuel Barroso); Înalțul Reprezentant al Uniunii Europene pentru politică externă și securitate ia parte la lucrările Consiliului European.

La art. 16, punctele 1) și 2) din același document, pag. 24, se prevede:

Punctul 1): Consiliul, împreună cu Parlamentul European, desfășoară activitate legislativă și exercită împreună cu acesta, funcții legate de bugetul Uniunii Europene. În atribuțiile sale intră stabilirea/fixarea politicii Uniunii Europene, precum și coordonarea activității în cadrul Uniunii Europene în conformitate cu tratatele încheiate.

Punctul 2): Consiliul se compune din câte un reprezentant al fiecărui stat membru al Uniunii Europene la nivel de miniștri, împuternicit de către guvernul respectiv să acționeze și să-și exercite dreptul de vot.

Celelalte prevederi din articolele 15 și 16, precum și din articolul 17 (privitoare la Comisia Europeană a celor 27 comisari și la Președintele ei) sunt clare și nu necesită nici un comentariu.

Remarcăm, în final, următoarele două amănunte:

- a) România va deține președinția în Consiliul European în perioada 07 – 12. 2019;
- b) În prezent, pentru perioada 2010 – 2014 România este reprezentată în Comisia Europeană („Comisia celor 27 comisari”) de către dl. Dacian Cioloș – Comisar pentru agricultură și dezvoltare rurală.

Tot spre studiu în limba germană a fost distribuit și documentul 2010/C 83/02, Charta drepturilor de bază (constituționale) ale Uniunii Europene, cuprinzând 13 pagini.

Documentele respective sunt din seria C – destinată cercurilor largi, inclusiv mass-mediei și reprezintă probleme de interes general (tratate, comunicate etc.), fiind editate într-o limbă la alegere și nu în 22 limbi ca majoritatea altor documente. Ele pot fi cumpărate de la editura EUR – Lex 2985 Luxemburg sau on-line: eurlex.europa.eu

Tot spre studiu și comentariu în cadrul grupelor au fost distribuite pliante în limba germană cu aspecte punctuale criticate deja în mass-media germană și franceză din activitatea Uniunii Europene în domenii ca:

1. Organizare

- 1.1. Schimbarea alternativă a locului unde se țin ședințele Parlamentului Europei determină cheltuieli suplimentare (când la Strasbourg, când la Bruxelles)

2. Finanțe

- 2.1. Îndatorarea excesivă a unor state (cazul Greciei, iar în viitor și a altor state europene);
- 2.2. Se fac uneori cheltuieli publice necesare;
- 2.3. Problema subvențiilor (ex. în agricultură și zootehnie);
- 2.4. Prea mare diversitate în sistemul bancar (multe bănci).

3. Politica internă a Uniunii Europene

- 3.1. Nu există o politică a Uniunii Europene comună privind minoritățile Sinti și Roma, cu privire la imigrarea lor ilegală (Notă: *Sinti* și *Roma* – cea mai mare minoritate etnică din Europa, cunoscută și sub denumirea generală de „țigani” – vezi site-ul *europa.eu*)
- 3.2. Nu se exercită critici privitoare la politica internă a statelor membre ale Uniunii Europene;
- 3.3. Nu există un management comun de criză pentru toată Uniunea Europeană.

4. Alinierea generală la o politică unitară

- 4.1. Țeluri greșite (Ex. creșterea economică cu orice preț, punând pe locul secund latura socială)
- 4.2. Prea marea extindere a Uniunii Europene
- 4.3. Lipsa de standardizare a impozitelor pentru toate țările Uniunii Europene
- 4.4. Lipsa conceptelor de mobilitate și comunicare
- 4.5. Reacția prea încetă și incompetentă a schimbărilor survenite pe parcurs

5. Probleme juridice

- 5.1. Pedepse cu amenzi prea diferite (3%, 60%, etc.)
- 5.2. Corupția încă mai există în justiție. Justiția nu trebuie să depindă de politic.
- 5.3. Până în prezent nu există o constituție a Uniunii Europene.
- 5.4. Nerespectarea legilor Uniunii Europene de către țările membre.
- 5.5. Nu sunt urmăriți cei care încalcă legile și directivele în vigoare (cazul unor imigranți de etnie romă, în Franța).
- 5.6. Crearea unui stat de drept în toate țările Uniunii Europene.

6. Economie

- 6.1. TVA diferite
- 6.2. Privatizarea cu orice preț nu este benefică. Tendința greșită de a privatiza numai sursele de venituri/profit, iar cele cu pierderi să rămână de stat.
- 6.3. Politică agrară greșită.
- 6.4. Nu există monedă unică în toate țările Uniunii Europene.
- 6.5. Criză economică accentuată.
- 6.6. Politica Uniunii Europene față de IMM (între 2002-2008 ele au creat 9,4 milioane locuri de muncă). Plățile către IMM din partea beneficiarilor publici pentru lucrările/serviciile prestate să se facă în termen de cel mult 30 zile.

7. Democrație

- 7.1. Referendum pentru alegerea președintelui Comisiei Europene și a celor 27 de comisari.
- 7.2. Lipsește coparticiparea (Mitbestimmung) în pregătirea actelor legislative. Comisarii nu sunt aleși.

7.3. Distribuirea nedemocratică a drepturilor între statele mici și mari ale Uniunii Europene.

7.4. Democrație deficitară în unele sectoare ale Uniunii Europene.

8. Politica externă a Uniunii Europene

8.1. Mai există încă granițe interne.

8.2. Deficiențe în politica comună de apărare a Uniunii Europene.

8.3. Idem în politica externă.

8.4. Nu există o politică comună privind granițele Uniunii Europene.

9. Educație/Instruire. Probleme sociale. Protecția mediului

9.1. Șomaj accentuat în rândul tinerilor absolvenți de școală (exemplu: lipsa planificării învățământului profesional).

9.2. Declin social al unor pături ale populației, aflate la pragul de subzistență.

9.3. Deficiențe în sistemul educațional european.

9.4. Politică greșită în domeniul pescuitului oceanic.

9.5. Politică greșită privind protecția mediului (exemplu: tăierea ilegală a pădurilor, degradarea solurilor).

9.6. Prea mare diferență de salarii în diverse țări ale Uniunii Europene (salarii mari chiar în unele țări cu productivitate mică).

În ziua de 10 mai a.c. a fost organizată o excursie cu autocarul spre Nordhausen / Thüringen la expoziția permanentă „K Z Mittelbau Dora 1943-1945”, situată nu departe de lagărul de exterminare de la Buchenwald (lângă orașul Weimar).

„K Z Mittelbau Dora” este în prezent un complex muzeal aflat în incinta fostului lagăr SS de muncă forțată ce a funcționat aici în ultimii ani de război.

După bombardamentele aliaților din primăvara anului 1943 asupra bazei de cercetare amplasată la sol în Penemünde, fabrica de rachete V₂ a fost mutată în secret într-un timp record într-un complex de galerii subterane săpate pe amplasamentul actualului muzeu.

Aici s-au fabricat între iulie 1943 și până în mai 1945 rachete supersonice V₂ și avioane militare cu reacție marca „Junkers”. Atât la executarea lucrărilor miniere de săpare în rocă dură a 2 galerii principale de coastă, a unui complex de camere transversale și intersecții impresionante ca dimensiuni spațiale, cât și la procesul de producție în uzina subterană pentru rachete V₂ și pentru avioane militare cu reacție, a fost folosită forța de muncă forțată a deținuților specialiști de diverse meserii selectați din rândul prizonierilor de război din țările ocupate. Aparatul administrativ și cel tehnico-ingineresc era format numai din cetățeni germani loiali regimului nazist, care lucrau în 2 schimburi și locuiau în alte condițiuni, incomparabil mai bune decât cele ale deținuților din lagăr.

Orice încercare de evadare a deținuților era pedepsită pe loc cu moartea, incinta fiind împrejmuțată cu 2 rânduri de sârmă ghimpată aflată sub tensiune.

Ghidul muzeului, care ne însoțea, ne-a arătat la fața locului mărturii clare ale existenței lagărului de muncă forțată de la Mittelbau-Dora:

- barăci din lemn pentru deținuți, din care doar una se mai păstrează intactă;
- resturi din clădirea închisorii și a locului de tortură;
- locul de adunare/apel al deținuților;
- crematoriul lagărului;
- platforma gării care făcea legătura cu lagărul de exterminare de la Buchenwald (lângă Weimar);
- cantina, infirmeria și bordelul lagărului;
- magazia de alimente, cinematograful și baia cu sala de dezinfecție și depozitare;
- clădirea pentru trupele SS și comenduire;
- stâlpii din beton armat al porții de intrare în lagăr.

Deosebit de impresionantă a fost vizita noastră în subteran, chiar în fosta fabrică de armament, unde și astăzi se mai văd resturi din avioane cu reacție și din rachete V₂.

Aceste imagini inedite se află imprimate pe 2 DVD-uri și anume:

1. *„Alles war möglich...” (Totul a fost posibil...)*
Lagărul de muncă forțată de la Mittelbau-Dora și fabrica subterană pentru rachete V₂ – Un film produs de TRION-Berlin / 1991 în limbile engleză, germană și franceză.
2. *„Das unterirdische Reich” (Imperiul subteran sau lumea secretă a naziștilor)*
Un film color în limba germană produs în 2003 de către editura „Spiegel” din Hamburg, care poate fi difuzat și în țara noastră, eventual cu o scurtă prezentare în limba română.

Începând cu primăvara anului 1944, deținuții care lucrau și locuiau efectiv în galerii, au fost mutați treptat în barăcile construite la suprafață, deoarece condițiile din subteran deveniseră insuportabile, atât pentru deținuți, cât și pentru personalul german, inclusiv pentru soldații SS de pază.

Lucrările de construire a uzinei secrete subterane și a complexului întregului lagăr au fost conduse de către generalul SS Hans Kammler, ajungând în primăvara anului 1945 să aibă capacitatea de 40.000 deținuți, din care, se estimează că doar jumătate au supraviețuit.

Aici a lucrat și echipa condusă de renumitul fizician și constructor de rachete Wernher Freiherr von Braun, născut în provincia Posen la 23.03.1912.

Acesta a fugit de aici în primăvara anului 1945 împreună cu echipa sa și cu principalele documente secrete de fabricație a rachetei V₂ în munții Bavariei. Acolo a fost depistat și arestat împreună cu echipa sa de către serviciile secrete americane și trimis în SUA.

La scurt timp după terminarea războiului, gurile de acces ale galeriilor de coastă au fost dinamitate de către aliați.

După reunificarea Germaniei, în anul 1990, odată cu amenajarea muzeului respectiv, s-a executat o nouă gură de galerie de coastă în munte, făcându-se joncțiunea cu vechiul sistem de galerii.

După întoarcerea din excursie, a avut loc o scurtă întrunire în plenum, unde s-a prezentat impresii/părerii ale participanților la excursie, cu care ocazie, toți au condamnat ororile săvârșite de naziști, chiar și în ultimele clipe, când era clar pentru oricine că Germania va fi învinsă de către aliați.

Pe data de 12.05.2012, conducerea Sonnenberg a anunțat unele măsuri organizatorice, menite să impulsioneze activitatea ISA și în alte țări europene în afara Germaniei.

S-a anunțat faptul că recent s-a desfășurat cu succes sesiunea Sonnenberg de la Praga, iar între 1.07 – 06.07 a.c. va avea loc în Danemarca, pe insula Bornholm o altă sesiune internațională Sonnenberg organizată de către filialele daneză și suedeză.

S-a adus la cunoștința celor prezenți că în programul pentru anul 2013 a fost inclusă o sesiune Sonnenberg în cadrul Universității din Kent – Canterbury / Marea Britanie, având tema: „Încotro Uniunea Europeană? Speranțe și temeri de viitor”. Cei interesați pot primi noi amănunte pe e-mail: elinbornemann@yahoo.co.uk

Perspectiva organizării unei sesiuni Sonnenberg în Delta Dunării în toamna anului 2013

În ultimii ani, la solicitarea conducerii Sonnenberg, autorul acestui reportaj a trimis către ISA mai multe materiale documentare despre Delta Dunării, trezind un larg interes.

Drept urmare, ISA a hotărât să analizeze oportunitatea includerii în programul său 7 zile din prima jumătate a lunii septembrie 2013 a unei sesiuni Sonnenberg la Tulcea, cu participarea a circa 50-60 oaspeți din țările UE. Deoarece se așteaptă la o participare mai mare din partea țărilor nordice și vest-europene, s-a stabilit drept punct de adunare și plecare aeroportul Frankfurt/Main cu destinația România/Otopeni. Transferul se va face cu autocarul direct din Otopeni la hotelul cu locuri rezervate din Tulcea.

Masa se va servi la restaurantul hotelului și se va plăti individual. Tot individual se vor plăti și excursiile în deltă de către toți participanții.

După terminarea sesiunii Sonnenberg, unii participanți își pot prelungi sejurul în hotel pe cont propriu, fără sprijinul filialei „Amicii Sonnenberg în România”.

De comun acord cu autorul prezentului articol, conducerea Sonnenberg a trasat și tematica celor 2 conferințe preconizate a se ține la Tulcea:

- 1) România. Date cu caracter istoric, geografic, politico-administrativ, economic, cultural, militar, etc. în ansamblul NATO și UE.
- 2) Eforturile României de a îndeplini **obiectivele pentru anul 2020 ale Uniunii Europene**, definite succint de către dl. Jose Manuel Barroso, președintele Comisiei Europene, prin cele **5 obiective-țintă**: 1). 75% din populația UE cuprinsă între 20 și 64 de ani să aibă un loc de muncă; 2). 3% din PIB-ul statelor UE să fie alocat cercetării și dezvoltării; 3). emisiile de gaze cu efect de seră să scadă cu 20%. Rata energiei regenerabile în totalul de energie consumată să crească la 20%. Eficiența energetică să ajungă la 20%; 4). rata abandonului școlar trebuie micșorată până la 10%, iar minimum 40% din generația tânără să aibă studii superioare absolvite; 5). numărul persoanelor amenințate de sărăcie în UE trebuie să scadă cu 20 milioane.

Considerăm că ar fi oportun în scopul unei obiectivități și transparențe mai mari, includerea în tematica conferinței și a unor aspecte punctuale, specifice țării noastre, cum ar fi:

- criza actuală din Uniunea Europeană și în special din sistemul bancar EURO (vezi cazul Greciei) și felul cum România încearcă să iasă din ea:
  - măsuri de austeritate impuse populației (reducerea numărului salariaților bugetari și reducerea cu 25% a salariilor acestora, înghețarea pensiilor, mărirea TVA, reducerea deficitului bugetului public și menținerea acestuia sub cota impusă de Uniunea Europeană, creșterea gradului de colectare a taxelor și impozitelor, mărirea gradului de impozitare pentru cei bogați – măsură aflată încă în faza dezbaterilor publice), măsuri pentru combaterea inflației și menținerea echilibrului monedei naționale, măsuri de combatere a șomajului și eradicarea sărăciei din unele zone ale țării, măsuri de îmbunătățire a asistenței medicale și sociale așa cum este cazul și în unele sate din Delta Dunării, aflate iarna în situații disperate, etc.
- slaba absorbție a fondurilor europene de către țara noastră, atât de necesare pentru eradicarea sărăciei populației și modernizarea țării. Există pericolul ca aceste fonduri să se piardă, fiind redistribuite în alte țări. Investițiile realizate cu aceste fonduri în Delta Dunării sunt un început promițător, dar trebuie continuate la o scară și mai mare, având în vedere potențialul turistic al zonei;
- schimb de experiență cu participanții din alte țări europene privind eradicarea corupției la toate nivelele și în toate domeniile, combaterea mitei electorale cu pedepse penale;

- introducerea unor criterii ale Uniunii Europene ferme de selecție pentru cei ce candidează la funcția de parlamentar european, în scopul eliminării încă din start a celor necorespunzători;
- primirea țării noastre în spațiul Schengen, care, din păcate, din motive nejustificate, întârzie încă;
- popularizarea în cadrul simpozionului din anul 2013, a patrimoniului turistic existent al Deltei Dunării, precum și a principalelor proiecte din zonă.

În afara cadrului oficial, pe terasa sălii de conferință, la o cafea, înarmat doar cu harta turistică a Deltei Dunării și a orașului Tulcea, autorul prezentului articol a inițiat în rândul celor prezenți un adevărat „concurș internațional de idei” pe marginea proiectului „Reconstrucția ecologică a polderului Zaghen din Tulcea”. La terminarea lucrărilor, lacul Zaghen va avea un volum de apă de 4 milioane m.c. cu un luci permanent de apă de 20 ha, cuprins într-o incintă îndiguită de 200 ha, în imediata vecinătate a zonei estice a orașului ¹.

La discuții au participat mai întâi cetățeni germani, cunoscători ai Deltei Dunării încă de pe vremea când aici activa firma Balzer, ce promova intens turismul specializat (pescuitul sportiv și vânătoarea).

Aceștia au fost de părere că viitorul lac Zaghen trebuie să devină în primul rând o zonă de agrement urban și de sport de masă (înot, caiac/canoe), așa cum este cazul lacurilor Baldeneysee în Essen sau Duisburg pe Ruhr/Rhein, sau lacul Masche în Hannover. Adevărații iubitori ai Deltei, odată ajunși în Tulcea vor să se aventureze în inima ei, departe de zgomotul produs de oameni, iar construcțiile hidrotehnice complexe prevăzute în proiect nu se vor putea amortiza dacă nu se creează și un complex de bazine de înot în aer liber („piscina populară”), bazine cu instructori de înot, având taxe modice, înconjurate de terase de unde se poate admira panorama orașului, etc.²

Veniturile din încasăările respective trebuie să se regăsească direct în bugetul primăriei care a cofinanțat investiția în mare parte, din taxele și impozitele colectate de la populație.

Alții, mai optimiști (sociologi, activiști ai partidului de orientare stânga „Linke”, precum și „verzi”) au fost de părere că dreptul omului la un mediu curat este un subiect de drept public și că în probleme de protecția mediului trebuie găsite

¹ În România, la Târgu-Mureș funcționează Complexul de agrement și sport „Mureșul”, având un luci de apă de 4,7 ha într-o incintă de 40 ha. El a fost preluat în anul 2001 de la MAPN de către autoritățile locale. Aici se practică în proporție de masă toate sporturile nautice la prețuri rezonabile.

² În Germania, copiii, adolescenții și tinerii până la vârsta majoratului nu învață să înoate în fluvii și în râuri, ci în bazine de înot acoperite sau descoperite în aer liber, administrate de primărie, accesul făcându-se pe baza unei legitimații ce face dovada că părinții lor nu au restanțe la plata taxelor și impozitelor locale.

soluții pentru o abordare complexă și completă a tuturor funcțiilor majore preconizate:

- funcții ecologice;
- funcții socio – economice;
- funcții sanitar – igienice;
- funcții estetic – peisagistice;
- funcții hidrologice.

Un inginer specialist în construcții hidrotehnice din zona Mittellandkanal ³ a remarcat faptul că tehnologia și materialele actuale permit crearea unui zid despărțitor, dublat de o perdea de arbori cu funcțiune de protecție fonică între cele 2 zone, cu activități diferite: cea de agrement urban, și cea estică, în care se urmărește în special refacerea habitatului pentru plante și animale specifice deltei (a ornitofaunei, în primul rând).

Cea mai bună sugestie a dat-o însă un profesor ajuns la vârsta înțelepciunii, fiind un vechi cunoscător al orașului Tulcea și al Deltei Dunării, dl. Rupert Alterskye din Marea Britanie, care a concluzionat într-o germană aproximativă, dar de toți înțeleasă:

„Domnilor, ne revedem anul viitor pe o terasă la Monumentul Independenței din Tulcea să admirăm panorama orașului și a viitoarei „minidelte”, inspirați de priveliștea minunată de acolo, cu acordul autorităților locale și poate, împreună cu ele, vom putea dezbate mai departe această generoasă temă.

Auf Wiedersehen in Tulcea!”

Pentru conformitate,
Petre Repcaru

---

³ Zonă în care a lucrat și subsemnatul în perioada 1998 – 2000, în calitate de inginer constructor, cunoscător de limbă germană, pe șantierul Expo 2000/ Autostadt

RUSIA SUB LUPA STRATFOR

„Pentagonul a renunțat la achiziționarea a 2.861 tablete Apple iPad2, care urmau să intre în dotarea Detașamentului pentru Operațiuni Speciale din cadrul Forțelor Aeriene ale SUA, deoarece autorul aplicației GoodReader este rusul Iuri Seliukov. Acest program permite citirea fișierelor redactate în format PDF, TXT, DOC, PPT și XLS – în care sunt întocmite instrucțiunile și hărțile de zbor electronice destinate să înlocuiască documentele pe hârtie – a fost considerat de autoritățile de la Washington ca reprezentând un pericol potențial la adresa securității americane.”

Postul de Radio Vocea Rusiei, din 27.02.2012.

Înțelegerea lumii în care trăim, a afacerilor interne și externe ale națiunilor nu a fost niciodată o chestiune simplă, iar în contextul actualului proces de globalizare pe care-l parcurgem lucrurile par mai complicate ca oricând. Prin urmare, este de înțeles tendința oamenilor de a manifesta interes pentru rețete simplificate sau chiar panacee universale cu ajutorul cărora să încerce să se orienteze în hățișul de pericole tot mai complex care ne înconjoară. Americanul George Friedman a perceput această aspirație naturală și a înființat Stratfor⁴, după modelul agențiilor de rating, care pun la dispoziția companiilor private și de stat, precum și guvernelor evaluări și previziuni financiar-economice.

La începutul lunii martie 2010, Stratfor a furnizat beneficiarilor produselor sale⁵ o serie de patru analize intitulate „*Expansiunea influenței Rusiei*”⁶, în care examina acțiunile Moscovei dincolo de frontierele sale. Ideea centrală a acestei interesante și, până la un punct, laudabile inițiativă, era că implicarea Statelor Unite în Orientul Mijlociu – războaiele din Irak și Afganistan, precum și impasul din

⁴ **Stratfor** – companie privată înființată în anul 1996, cu sediul în orașul american Austin – Texas, care furnizează contra cost informații, analize și previziuni geopolitice unor clienți formați din persoane fizice, companii private, organizații și instituții de stat, precum și mass-media, în special din SUA, dar și din întreaga lume. Activitatea acesteia se bazează pe o rețea globală de surse umane și exploatarea informațiilor disponibile pe Internet. A fost denumită de prestigiosul săptămânal american Barron's - „*CIA din umbră*”. S-a remarcat îndeosebi ca urmare a publicării unor analize pertinente în timpul acțiunilor militare întreprinse de NATO în fosta Iugoslavie, în anul 1999. (<http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-17176602>)

⁵ Conform propriilor estimări există peste un milion de utilizatori ai produselor agenției, dintre care circa 150.000 sunt clienți plătitori. (http://www.stratfor.com/about_stratfor)

⁶ http://www.stratfor.com/theme/russias_expanding_influence_special_series (inclusiv, în continuare, citatele din acesta)

relațiile cu Iranul - a oferit Rusiei ocazia de a-și reface influența în fostul spațiu sovietic. Era relevant faptul că Moscova obținuse unele succese în consolidarea controlului asupra unor state ex-sovietice și acționa energic pentru diminuarea influenței Occidentului în regiune, înainte ca atenția Washingtonului să revină în Eurasia.

De asemenea, atrăgea atenția, ceea ce analiștii de la Austin au prezentat ca fiind planul Rusiei de reafirmare în calitate de putere regională, o ierarhizare a statelor care și-au (re)dobândit independența după prăbușirea URSS. Astfel, acestea erau împărțite în patru categorii. Prima („*Cei care sunt necesari*”), era formată din statele în care Rusia percepe că trebuie să-și reconsolideze pe deplin influența sa: Belarus, Kazahstan, Ucraina și Georgia. Acestea pot proteja Rusia din direcția Asiei și Europei și să-i asigure accesul la Marea Neagră și Marea Caspică. De asemenea, constituie puncte cheie care fac parte integrantă din inima (heartland) industrială și agricolă a Rusiei. Fără aceste patru țări, Rusia este neputincioasă – concluziona analiza Stratfor. A doua categorie („*Cei care sunt doriți*”), respectiv Estonia, Letonia, Lituania, Azerbaidjan, Turkmenistan și Uzbekistan, în care Rusia ar dori să-și reconsolideze influența înainte ca Washingtonul să-și concentreze din nou atenția asupra Eurasiei. Rusia nu are nevoie de aceste țări pentru a fi puternică, dar fără ele Occidentul ar fi prea aproape pentru ca Rusia să se simtă confortabil. Moscova se va ocupa de aceste țări doar după ce își va realiza obiectivele în ce privește cele 4 state prioritare. A treia categorie („*Cei care sunt bineveniți*”), o reprezintă țările care nu sunt critice din punctul de vedere al Kremlinului, dar pe care Moscova percepe că le poate controla cu ușurință datorită vulnerabilităților lor. R.Moldova, Kîrgîstan, Tadjikistan și Armenia nu sunt importante geografic, politic sau economic, dar sunt atât de instabile că Moscova își poate consolida rapid influența asupra lor. Ultima categorie („*Jucătorii importanți*”), este formată din țările care nu au făcut parte din imperiul sovietic, dar pe care Rusia consideră că le poate atrage sub influența sa. Acestea sunt Germania, Turcia, Franța și Polonia, puteri regionale (sau viitoare puteri regionale) din Eurasia, care ar putea complica eforturile Rusiei. Moscova consideră că are nevoie de relații strânse sau, cel puțin, de o înțelegere cu acestea privind dominația sa în spațiul ex-sovietic.

În același timp, unele evaluări și concluzii ale experților americani, erau mai mult decât discutabile. Astfel, deși considerăm corectă aprecierea acestora conform căreia perioada de consolidare pe care o parcursese Rusia în prima parte a anilor 2000, a coincis cu angajamentul tot mai pronunțat al Statelor Unite în lumea islamică, era cel puțin ciudată premisa invocată de analiștii Stratfor, respectiv că: „*Problema vitală cu care se confruntă Rusia este imposibilitatea geografică a acesteia de a se apăra. Rusia nu are râuri, oceane, mlaștini, munți sau alte obstacole naturale care să o protejeze în mod real. Pentru a compensa această vulnerabilitate, de-a lungul istoriei sale, Rusia a trebuit să facă două lucruri: să*

se consolideze în plan intern, concomitent cu stoparea influenței în exterior și să se extindă pentru a-și crea zone tampon de-a lungul granițelor sale.”

Pentru ca să nu existe nici un fel de dubii cu privire la poziția mai mult decât concesivă față aspirațiile de imperiale actuale ale Rusiei analiștii americani susțineau nici mai mult nici mai puțin că „*Kremlinul nu intenționează să refacă Uniunea Sovietică. Mai degrabă, Moscova a făcut un pas înapoi din acest punct vedere și este preocupată doar de ce este imperativ necesar pentru viitorul unei Rusii stabile și care să se afirme în calitate de putere regională.*” Pe de altă parte, în contradicție cu această atitudine, concluzia seriei de analize elaborate de Stratfor n 2010 era că „*Succesele înregistrate de Rusia în realizarea obiectivelor sale se datorează faptului că Statele Unite au fost preocupate de alte probleme, dar Moscova este conștientă că Washingtonul intenționează să pună capăt implicării militare americane în Irak și Afganistan și va avea mână liberă în alte zone de interes. Fereastra de oportunitate a Rusiei se apropie de sfârșit.*”

Dacă „*extinderea puterii Rusiei în Eurasia constituie o amenințare directă la adresa capacității SUA de a-și menține dominația globală*”⁷, ne întrebăm de ce este acceptat, ba chiar am putea spune promovat cu insistență de către Stratfor, conceptul conform căruia un asemenea comportament ar fi o condiție a supraviețuirii Rusiei? Ce s-ar întâmpla dacă toate popoarele lumii ar fi evaluate prin prisma criteriului îndoielnic al existenței sau inexistenței unor bariere naturale care să le delimiteze arealul exercitării suveranității lor naționale? Constatăm însă că experții Stratfor aplică selectiv acest principiu, recunoscându-i valabilitatea doar pentru a justifica așa-zisul drept al unor state de a domina alte state. Iar în cazul Rusiei, acest drept este acordat cu larghețe, cu atât mai mult cu cât sunt încă proaspete rănilor profunde și hidoase relevate nu cu mult timp în urmă de ultima formă de manifestare a imperialismului rus – Uniunea Sovietică. Este evident că premiza de la care se pleacă, respectiv a legăturii determinante dintre geografie (bariere naturale) și construcția imperială, este falsă. Nu barierele geografice îngrădesc expansiunea unui stat, ci rezistența pe care pot să o opună vecinii acestuia. Nici un fel de bariere naturale nu pot înfrâna un stat să-și proiecteze forța sa în direcția altui stat atunci când între acestea există un dezechilibru evident de putere.⁸ De altfel, majoritatea dicționarelor care definesc noțiunea de barieră naturală, prezintă în acest sens exemple: Munții Himalaia, Marele Canion sau râul

⁷ *Reconstrucția unui imperiu, atâta timp cât se mai poate*, din 31.10.2011 (http://www.stratfor.com/weekly/20111031-russia-rebuilding-empire-while-it-can?utm_source=freelist-

[f&utm_medium=email&utm_campaign=20111101&utm_term=gweekly&utm_content=readmore&elq=64609d39ac0344789ec5b14e9bf7280b](http://www.stratfor.com/weekly/20111031-russia-rebuilding-empire-while-it-can?utm_source=freelist-f&utm_medium=email&utm_campaign=20111101&utm_term=gweekly&utm_content=readmore&elq=64609d39ac0344789ec5b14e9bf7280b))

⁸ *Echilibrul amenințării și echilibrul de putere*, din noiembrie 2011, de Teodor Frunzeti (Sesiunea anuală de comunicări științifice a CSSAS)

Misissippi, Marea Moartă și Canalul Mânecii. Aceste redutabile bariere naturale nu i-au împiedicat însă pe Alexandru Macedon să cucerească India, pe americani să se extindă în vestul continentului nord-american, pe israelieni să ocupe malul de vest al Iordanului și Peninsula Sinai, pe romani sau normanzi să invadeze insulele britanice sau pe englezi să ocupe o lungă perioadă o mare parte din Franța.

La începutul lunii februarie 2012, problematica extinderii influenței Rusiei în vecinătatea sa apropiată a fost reluată de Stratfor, sub forma unei noi serii de analize, intitulată „*Următoarea etapă a renașterii Rusiei*”.⁹

Accentul fiind pus acum pe fenomenul „*Renașterii Rusiei, caracterizat de inițiative îndrăznețe în domeniul politicii externe și reasumarea rolului de putere regională.*” Experții americani se limitează să constate că „*Moscova și-a concentrat energia, în special în zonele de periferie ale spațiului ex-sovietic: statele din Europa de Est, respectiv Ucraina, Belarus și Moldova; Statele Baltice (Estonia, Letonia și Lituania); cele din Caucaz (Georgia, Armenia și Azerbaidjan), precum și statele din Asia Centrală (Kazahstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kîrgîstan și Tadjikistan).*” Ca urmare, nu este surprinzătoare previziunea conform căreia „*Rusia se pregătește pentru etapa următoare a renașterii sale. Această nouă fază va include instituționalizarea poziției Rusiei ca centru de putere regional, precum și folosirea unor pârgii de influență mai subtile în zonele pe care Moscova dorește să le mențină sub controlul său, deși o parte din aceste eforturi vor întâmpina rezistență.*”

Un exemplu semnificativ al felului cum sunt promovate pozițiile Moscovei, este modul în care analiștii Stratfor tratează R. Moldova¹⁰.

În primul rând, atrage atenția felul în care definesc poziția geopolitică a acestui teritoriu: „*Amplasarea Moldovei este importantă pentru Rusia. Aceasta este situată în coridorul basarabean (Bessarabian Gap) situat între Munții Carpați și Marea Neagră, o rută tradițională de invazie dinspre sud-vest și statele balcanice. Este aproape de portul strategic Odesa și de Peninsula Crimeea, unde este staționată Flota Rusă din Marea Neagră și constituie o parte a sistemului de tranzit al resurselor energetice care leagă Rusia cu Europa și Turcia.*” Din punct de vedere istoric sau „*tradițional*” cum le place celor de la Stratfor să spună, marile invazii în direcția Rusiei nu s-au produs dinspre sud-vest și statele balcanice. Din nou, dacă privim orice hartă a principalelor rute de transport de resurse energetice provenind din Rusia o să vedem că acestea fie tranzitează în cea mai mare parte Câmpia Europeană Nordică, fie mai nou Marea Baltică (Nord Stream), Marea Neagră (South Stream) sau Caucazul (Baku – Ceyhan). Ceea ce este însă mai mult

⁹ <http://www.stratfor.com/analysis/next-stage-russias-resurgence-introduction> (inclusiv, în continuare, citatele din acesta)

¹⁰ <http://www.stratfor.com/analysis/next-stage-russias-resurgence-ukraine-belarus-and-moldova>

decât evident, este faptul că R. Moldova (și România) sunt ocolite de asemenea magistrale energetice, deși traseul cel mai judicios, ca să nu spunem economic, spre Balcani și o parte semnificativă din Europa Centrală ar fi fost într-adevăr logic să traverseze acest teritoriu.

În al doilea rând, atunci când sunt menționate pârghiile de acțiune ale Rusiei în R. Moldova, referitor la cele politice se afirmă că: *„Fostul președinte moldovean Vladimir Voronin și formațiunea pe care acesta o conduce – Partidul Comuniștilor din R. Moldova¹¹ au un parteneriat cu Moscova. De asemenea, Moscova are legături cu liderii Alianței pentru Integrare Europeană (AIE)¹², inclusiv primul ministru moldovean și președintele în exercițiu, la vremea respectivă, Marian Lupu. Este mai mult decât notabil că Rusia subvenționează conducerea din regiunea secesionistă Transnistria.”*

Referitor la pârghiile sociale se afirmă că: *„Doar 6% din populația moldovenească este constituită din etnici ruși, deși în Transnistria această proporție este de 30% (și alte 30% o reprezintă ucrainenii)¹³. Aproximativ 11% din moldoveni consideră rusa ca fiind limbă maternă și circa 16% declară că rusa este principala limbă de comunicare¹⁴. Majoritatea locuitorilor sunt creștini*

¹¹ Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) - în opoziție după alegerile din 29.07.2009. Deține 48 mandate (44.69%) în Parlamentul de la Chișinău, urmat de Partidul Liberal Democrat (16.57%, 18 mandate), Partidul Liberal (14.68%, 15 mandate), Partidul Democrat (12.54%, 13 mandate) și Alianța “Moldova Noastră” (7.35%, 7 mandate). Președintele acestuia este Vladimir Voronin. În august 1991, după puciul eșuat de la Moscova, R. Moldova și-a declarat independența iar Partidul Comunist al Moldovei a fost scos în ilegalitate. La 22 octombrie 1993 a avut loc o conferință pentru reînființarea unui partid comunist în Republica Moldova, care să continue ideile partidului comunist sovietic. Printre autorii ideii și primii membri se numără: Vladimir Voronin, Eugenia Ostapciuc, Victor Stepaniuc și profesorul universitar Ilie Ion Lupu.

¹² Alianța pentru Integrare Europeană - coaliție de partide din Republica Moldova, constituită după alegerile anticipate din iulie 2009, formată din: Partidul Liberal Democrat, Partidul Liberal, Partidul Democrat și Alianța „Moldova Noastră”.

¹³ La 1 ianuarie 2008 populația Republicii Moldova era 3.573,7 mii de oameni (exclusiv teritoriul transnistrean și orașul Tighina). Conform recensământului din anul 2004, 76,2% s-au declarat moldoveni, 8,3% - ucrainenii, 5,9% - ruși, 4,4% - găgăuzii, români – 2,2%, bulgari – 1,9%. (http://ro.wikipedia.org/wiki/Demografia_Republicii_Moldova)

¹⁴ Conform recensământului din anul 2004 (fără regiunea transnistreană), 60% au declarat limba moldovenească ca limbă maternă și că aceasta este limba în care vorbesc de obicei, 16.5% au susținut că au limba română ca limba maternă și că aceasta este limba în care vorbesc de obicei. Rușii, ucrainenii, găgăuzii și bulgarii au indicat ca limbă maternă, respectiv limbile rusă, ucraineană, găgăuză și bulgară. Doar 5% din moldoveni au declarat că vorbesc de obicei limba rusă. Dacă circa 380.000 de cetățeni ai Republicii Moldova declară limba rusă ca limbă maternă, peste 500.000 persoane declară rusa ca limba pe care o folosesc de obicei, indiferent că se declară moldoveni, ucrainenii, găgăuzii, români sau bulgari. (http://ro.wikipedia.org/wiki/Demografia_Republicii_Moldova)

ortodocși, dar sunt împărțiți între ortodocși români și ortodocși ruși.” Din nou suntem puși în fața unui exemplu tipic de manipulare. Cu alte cuvinte, în opinia Stratfor, ceea ce caracterizează R. Moldova din punct de vedere social este că 6% din populația acesteia o formează etnicii ruși, care însă în Transnistria sunt 30% (cărora li se adaugă 30% ucraineni). Nu se pomenește nimic însă despre restul populației. Probabil pentru că atunci ar trebui să menționeze originea etnică a acestora. Cu alte cuvinte, când vrei să ascunzi ceva ce nu-ți convine, te faci că plouă... De-a dreptul halucinante sunt însă datele prezentate privind limba pe care o vorbesc moldovenii (termenul de români este evitat din nou cu grijă). Ni se prezintă cu seninătate că 11% din etnicii moldoveni au ca limba maternă rusa, iar 16% folosesc tot rusa ca limbă de comunicare principală. Trecând peste faptul că nu înțelegem cum poate avea un român (mă rog, moldovean) rusa ca limba maternă, ne întrebăm retoric ce ar însemna dacă ne-am imagina că 27% din francezi ar declara fie că limba lor maternă este germană, fie că principala lor limbă de comunicare este tot germană? Nu cumva ar fi vorba de un pronunțat proces de deznaționalizare? Desigur, se pare că acest lucru poate fi valabil pentru francezi sau alte popoare, nu și pentru români. Oare ce ar spune cei „*peste un milion de beneficiari*” ai studiilor elaborate de experții Stratfor, dacă atunci când ar prezenta enclava rusă Kaliningrad s-ar limita doar la afirmația că populația acesteia este formată exclusiv din etnici ruși, fără să pomenească nimic de faptul că este vorba de o fostă provincie istorică germană, care a fost ocupată de URSS în 1945, iar populația autohtonă a fost în întregime expulzată sau exterminată.

În al treilea rând, mai atrage atenția și evaluarea poziției și strategiei R. Moldova: „*La fel ca și Ucraina, Moldova este slabă și divizată. Spre deosebire de Ucraina, Moldova nu are legături tradiționale sau etnice cu Rusia. Moldova este din punct de vedere etnic și lingvistic românească. Aceasta, la care se adaugă dimensiunile mici și poziția strategică, constituie principalul factor al slăbiciunii statului și al capacității sale de a menține un echilibru între puterile exterioare.*” Interesantă este și atitudinea analiștilor americani privind interesul puterilor exterioare din regiune, altele decât Rusia: „*Pe prim plan din acest punct de vedere se află România. Nu numai că Moldova și România împărtășesc legături etnice și lingvistice, dar în plus teritoriile din care sunt constituite Moldova și Transnistria (la fel ca și părțile vestice ale Ucrainei) au aparținut provinciei românești Moldova, înainte ca Rusia să anexeze acest teritoriu și să-l transforme într-un bastion de apărare. Cu toate acestea, România nu este suficient de puternică pentru a amenința din punct de vedere militar prezența Rusiei în Moldova și având în vedere că Moldova este cea mai săracă țară din Europa și este îngrădită substanțial de prezența și influența Rusiei, este extrem de puțin probabil ca aspirațiile sale de aderare la UE să se realizeze pe termen scurt sau mediu*” .

În alte analize, Stratfor, atrage atenția fără echivoc asupra pericolului reprezentat de tendințele expansioniste ale Rusiei. („*Planul Rusiei de a submina relațiile dintre SUA și Europa*”, din 13.12.2011, *Reconstrucția unui imperiu atâta timp cât se mai poate*, din 31.10.2011) De menționat că această atitudine nu se manifestă doar în ce privește R. Moldova, ci și Statele Baltice, care în evaluările Stratfor din „*Următoarea etapă a renașterii Rusiei*” sunt și ele plasate într-o posibilă și „*necesară*” sferă de influență a Rusiei, iar argumentele în acest sens sunt preluate exclusiv din panoplia celor cu care Moscova își justifică ambițiile neo-imperiale.

Cotidianul *New York Times*, într-un articol intitulat *Spooky*¹⁵ semnaleză faptul că „*George Friedman a angajat un fost colonel rus în calitate de director al informațiilor, cunoscut doar sub numele de Victor. Victor nu spune ce a făcut în trecut, dar cunoaște 10 limbi străine și a petrecut o perioadă destul de mare din viață acționând în țări ca Irak, Iran și Afganistan, așa că ne putem imagina cu cine avem de-a face*”. Mai puțin misterios, *Austin Weekly*, într-un material intitulat *Este cunoașterea putere?*¹⁶ prezintă activitatea Stratfor și pe principalii ei angajați. Printre aceștia, este evidențiat Viktor Gobaev - „*directorul departamentului de gestionare a informațiilor, un fost ofițer sovietic, care a lucrat în GRU*”. Semnificativ pentru poziția pe care acesta o deține în cadrul companiei este și faptul că în cuprinsul articolului sunt inserate două fotografii ale acestuia.

Prezența acestui personaj în cadrul Stratfor este menționată și în mass-media din Rusia. Astfel, publicația *Trud* atunci când a difuzat un comentariu intitulat *Nu va mai fi un nou Afganistan*¹⁷, în care era dezmințită informația (lansată de Stratfor) cu privire la o posibilă trimitere de trupe rusești în aceasta țară, făcea următoarea precizare: „*Interesant este faptul că activitatea operativă a agenției americane de informații și analize strategice Stratfor este condusă de Viktor Gobaev, fost ofițer de sovietic.*”

La sfârșitul anului 2010, directorul Stratfor, George Friedman a vizitat România, Moldova, Turcia, Ucraina și Polonia, iar impresiile culese au fost sintetizate într-un serial intitulat *Călătorie geopolitică*, în care era analizată situația fiecărei țări și a contextului regional din punct de vedere al perspectivelor pe termen scurt și mediu. Pentru mulți, a fost enigmatică ultima frază din monografia privind țara noastră: „*Plec din România dezorientat. Românii aud lucruri pe care eu nu le pot auzi.*”¹⁸

A.Botez

¹⁵ <http://www.nytimes.com/2003/04/20/magazine/20ENCOUNTER.html?pagewanted=1>

¹⁶ <http://www.austinchronicle.com/gyrobase/Issue/story?oid=oid%3A82941>

¹⁷ http://www.trud.ru/article/22-07-2004/74698_vtorogo_afgana_ne_budet/print

¹⁸ http://www.stratfor.com/weekly/20101115_geopolitical_journey_part_3_romania

UN PERICOL ÎNCĂ IGNORAT: NEOREVIZIONISMUL MAGHIAR

*În ultimii ani, asistăm la recrudescența unui fenomen care, în mod normal, ar fi trebuit să-l mai găsim citat doar în cărțile de istorie: neorevizionismul maghiar, cu toată cohorta lui de provocări și amenințări ce aparțineau, definitiv credeam noi, trecutului. Pentru că, revendicările teritoriale, ura interetnică, separatismul și segregarea nu au nimic comun cu respectul diversității culturale și al valorilor democratice specifice noilor organizații europene și euroatlantice din care, împreună, români, maghiari, germani și toate celelalte națiuni facem parte. Iată însă că nu este așa. Ne-o dovedesc și informațiile pe care ni le aduce grupajul de texte de mai jos, apărut sub titlul „Adevăr integral” în cel mai recent număr al cunoscutei reviste **BALCANII ȘI EUROPA**, Nr. 127/septembrie 2012, pe care-l reproducem cu acordul conducerii acestei publicații. În comparație cu reacțiile altor state, politicienii din România nu doar că ignoră, cel puțin deocamdată, această amenințare, dar în unele cazuri chiar par să lase impresia că țara ar fi un „sat fără câini”. (Redacția)*

Iredentism...artistic

Asociația “Tineretul Maghiar Ardelean” (Erdelyi Magyar Ifjak – EMI) a organizat o nouă tabără în România, invitații principali fiind membrii trupei iredentiste maghiare „Karpattia”.

Formația rock care concertează fără probleme în România, a provocat controverse cu puține luni în urmă, când a cântat într-o tabără a extremiștilor maghiari organizată în apropiere de Târgul Secuiesc. Atunci solistul s-a adresat spectatorilor în mai multe rânduri și a promovat deschis dezmembrarea teritorială a țării-gază prin mesaje de genul “**Aici e Ardealul! România e mai încolo!**”. Personaje binecunoscute pentru declarațiile lor antiromânești sunt invitate să țină prelegeri. Printre aceștia se numără Csibi Barna sau liderul Jobbik din Ungaria, Vona Gabor. O serie întreagă de organizații extremiste maghiare, unele dintre ele neînregistrate legal, folosesc acest tip de evenimente pentru a atrage noi militanți ai ideologiei iredentiste maghiare. Trupa, care este interzisă în Slovacia tocmai din cauza cântecelor instigatoare, promovează reîntregirea Ungariei Mari, denunță „**Tratatul de la Trianon**” prin care Ardealul a revenit României după Primul Război Mondial și cheamă maghiarimea la luptă împotriva “*asupritorilor*”.

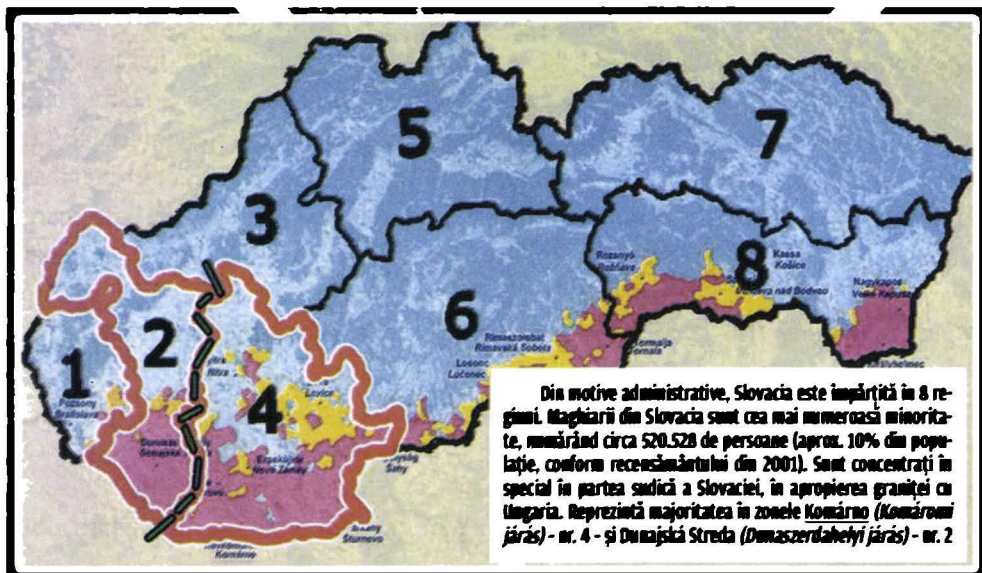
“*Szekely Sziget*” este, de asemenea, o manifestare dedicată exclusiv tineretului maghiar și care are în centrul său ideea anulării Tratatului de la Trianon și refacerea Ungariei Mari.

Mesajul politic al mitingului maghiar

“**Dura lex, sed lex**” (“Legea e dură, dar e lege”)! Se pare că acest străvechi dicton latinesc nu este priceput de către unii cetățeni ai țării noastre. Altfel

nu poate fi interpretat mitingul (organizat recent, n.n.) la care au participat mii de maghiari drept protest la adresa justiției din România care, potrivit organizatorilor mitingului, a luat o decizie care nu le convine. În mod evident este vorba despre anularea de către Judecătoria din Buzău a actului de retrocedare a colegiului Szekely Miko din Sfântul Gheorghe către parohia reformată din Ardeal și a condamnat la pedepse cu închisoarea pe membrii comisiei de retrocedare. O agitație deosebită s-a desfășurat în timpul acestui miting la care au participat maghiari din toate colțurile Transilvaniei, precum și oameni politici veniți din Ungaria. În mod special s-a evidențiat grupul

Consiliului Național Secuiesc cu o pancardă imensă pe care scria “*Autonomie pentru Ținutul Secuiesc*”. De o deosebită hărnicie au dat dovadă televiziunile ungare EchoTV, HirTV și Duna TV. Primarul orașului Sfântul Gheorghe, Antal Arpad, în discursul său s-a lansat în afirmații cel puțin riscante: “... *membrii comunității noastre sunt amenințați cu închisoarea și vor să ne ia drepturile prin metode*

ilegale...Granițele -au schimbat însă noi am rămas aici". La rândul său s-a evidențiat cu un discurs toxic europarlamentarul Tökes Laszlo, care nu a pierdut prilejul de a atrage atenția manifestanților, că la **aceeași oră, la Kosice, în Slovacia are loc un protest al comunității maghiare împotriva legii care îi privează de cetățenia slovacă pe cei care au dobândit și cetățenia maghiară.**

Mai amintim că mitingul s-a încheiat cu intonarea imnurilor Ungariei și al Ținutului Secuiesc, în timp ce la Budapesta, în fața Ambasadei României, demonstrau câteva sute de persoane sub aceleași imperative.

Ce să ne mai ascundem după plop, obsesia Trianonului și a "Națiunii Maghiare Reunite" se transformă, tot mai des, în acte reprobabile național, care aduc vrajbă între țări vecine și parteneri în NATO și UE... (C.R.)

\\

Opreliști slovace

De remarcat poziția intransigentă, corectă și europeană în care **Slovacia** a înțeles să rezolve problema neo-revizionismului maghiar intern, care amenință siguranța sa națională.

Rememorarea acțiunilor statului slovac împotriva neo-revizionismului practicat și inspirat de Ungaria se impune a fi evidențiată. Măsurile luate de Slovacia ne prezintă modul în care această țară a știut să se protejeze. Amintim, în acest sens, refuzul autorităților slovace de a permite, în august 2009, intrarea în țară a președintelui Ungariei, Laszlo Solyom, care dorea să inaugureze o statuie a „Sf. Ștefan” în localitatea Komarno, în care trăiesc mulți etnici maghiari. Refuzul Slovaciei a avut o motivare inatacabilă, anume că vizita preconizată coincidea cu împlinirea a 41 de ani de la invazia trupelor Tratatului de la Varșovia, între care și cele ale Ungariei, în Cehoslovacia. Întrucât Laszlo Solyom nu a vrut să țină seama de anunțul făcut pe căi diplomatice, că „vizita nu este binevenită”, acesta a fost oprit la granița statului slovac, fiind nevoit să se întoarcă și, mai mult decât atât, a fost declarat „*persona non grata*”!

Prin decizia lor, autoritățile slovace au preîntâmpinat organizarea, pe teritoriu slovac, a unor manifestări cu caracter revizionist, ce urmau să aibă loc cu prilejul acestei vizite. Un alt act semnificativ: Slovacia a făcut față cu succes intenției Ungariei de a acorda cetățenia ungară etnicilor minoritari maghiari de pe teritoriul național slovac, prin adoptarea, de către Parlamentul ungar, a unei legi în acest sens (în luna mai 2010). Reacția a fost una la fel de fermă, neezitantă și perfect legală, prin adoptarea legii care prevede că în acest caz se interzice dubla cetățenie, iar etnicii maghiari care dețin cetățenia ungară nu pot ocupa funcții publice în Slovacia. Cu atât mai mult cu cât politica Ungariei față de Slovacia este

una revanșardă, de revizuire a tratatelor de pace de după Primul Război Mondial. Semnificativă în această situație a fost solidarizarea cu Slovacia a lui Vaclav Klaus, președintele Cehiei.

La fel, în baza aceluiași principiu al primordialității interesului național, autoritățile slovace au implementat regionalizarea respingând organizarea administrativ-teritorială pe criterii etnice și evitând, astfel, apariția acelei „mici Ungarii” pe teritoriul său, subordonată total intereselor Budapestei (a se vedea și cazul altor state, printre care România, Ucraina, Serbia etc., în care există o minoritate maghiară...). Deosebit de consecvent în planul contracarării acestor acțiuni de amestec în problemele sale interne, inițiate chiar și în prezent de Ungaria, statul slovac a interzis desfășurarea pe teritoriul său, la Komarno, în ziua de 27 iunie 2012, a ședinței unei comisii a Parlamentului Ungariei. Și în acest caz, ca și în altele, Ungaria a intenționat organizarea ședinței menționate fără a consulta, în prealabil, autoritățile slovace.

În acest context, se relevă faptul că trupa rock „Karpatia”, din Ungaria, este interzisă pe teritoriul Slovaciei, datorită mesajelor extremiste cuprinse în repertoriul ei. O mențiune reține atenția: amintitele măsuri aplicate de Slovacia nu au fost criticate de țări membre ale Uniunii Europene, nefiind considerate nici nelegale, nici antidemocrate, nici antieuropene, nici antimaghiare!

Fie și la o simplă privire, este evidentă asemănarea izbitoare a modului de acțiune practicat de Ungaria în cazul Slovaciei și al României. Toate situațiile din Slovacia, enumerate mai sus, s-au petrecut, *copie la indigo*, și în România. Trebuie remarcat, însă, că în timp ce Slovacia a rezolvat ferm, logic, fără ezitare, în favoarea sa această situație, România a trecut destul de ușor peste acest gen de acte incriminante, destul de numeroase, poate că și dintr-o evaluare greșită a acțiunilor de sfidare față de țara noastră. Slovacia dovedește Europei și lumii întregi că, deși este un stat mic ca teritoriu și populație, posedă o splendidă calitate, specifică numai statelor puternic consolidate ca democrații, anume aceea a unei impresionante demnități naționale și, prin aceasta, că este un stat mare. **(Balcanii și Europa)**

CRIZA UNIUNII EUROPENE ȘI EXTINDEREA ÎN BALCANI

I. Considerații generale

În momentul de față se poate spune că situația din Europa și în mod deosebit criza economică financiară a amânat aderarea statelor nemembre din Balcani în Uniunea Europeană. Dacă până în anii trecuți, obiectivele prioritare ale țărilor din Europa de Sud-Est erau includerea în NATO și UE, astăzi au rămas aceleași, dar cu speranțe reduse pentru îndeplinirea în perioada imediat următoare. Imaginea plină de prosperitate și siguranță înfățișată de UE la începutul acestui secol este puternic marcată de situația de astăzi. Într-un raport al Băncii Mondiale intitulat „**Finanțarea dezvoltării mondiale 2009**“ (Global Development Finance Report) se arată că “dintre toate regiunile în curs de dezvoltare, Europa și Asia Centrală au fost lovite cel mai dur de criza mondială economică și financiară” Criza economică s-a dovedit a fi cea mai mare provocare pentru Uniunea Europeană, oferind celor interesați posibilitatea de a aprecia că “alianța a început să dea greș”. Se configura ideea, că liderii europeni s-au concentrat prea mult pe politicile interne, ignorând găsirea măsurilor necesare combaterii crizei la nivel european . Grecia se află în fața falimentului și solicită sprijin financiar comunității pentru salvare , Italia și Spania au perspective asemănătoare, restul țărilor membre UE cu excepții puține,” trăiesc cu grija zilei de mâine”. Și atunci care este perspectiva extinderii pentru țările balcanice ?

Cu toată îngăduința pentru creionarea unui scenariu optimist privind integrarea europeană a țărilor balcanice nemembre, tabloul obținut nu este incurajator. Croația va adera la UE la 01.07. 2013, după care o nouă aderare este greu de anticipat, Macedonia are statut de țară candidată din 2005, iar finalizarea este legată de condiția rezolvării disputei cu Grecia privind numele statului. Indiferent de situația din țară, grecii nu vor renunța la pretențiile lor fără garanții internaționale, Muntenegru a făcut pași spre aderare, dar se luptă greu cu trecutul, Serbia a obținut un important punct către integrarea europeană în martie 2012 dar totul este conectat la problema Kosovo , Bosnia și Herțegovina au o situație mai complicată pentru că înainte de aderare au nevoie de un model național de stat cu adevărat independent și suveran, desprins de statutul de protectorat din prezent.

Ori în condițiile de mai sus, este foarte greu de crezut că problema stabilității și siguranței în regiunea balcanică poate fi atinsă la cotele normalității așteptate de locuitorii zonei și, de ce nu, și de Europa.

Raportele Comisiei Europene (CE) din ultima perioadă privind perspectivele de aderare a statelor balcanice au fost primite fără prea mari iluzii,

pentru că se înțelege tot mai mult că prioritatea UE, în această perioadă tulbură economic, nu mai este extinderea.

Pierre Manent aprecia încă în 2006 într-o lucrare intitulată “ *Rațiunea națiunilor* ” că, din punct de vedere al filosofiei politice, criza Uniunii Europene “este o criză de fond”, deoarece nu este în măsură să propună un sistem capabil să depășească asemenea momente, mai mult Uniunea Europeană se află în pericol de dizolvare geografică pentru că nu-și definește limitele, iar politic situația este și mai delicată pentru că guvernarea se “decuplează” de cetățean în favoarea globalizării.

În acest context apariția crizei economice a devenit și mai delicată iar visul unei Europe mari, unite și puternică economic se îndepărtează. Și asta pentru că au apărut mai multe neconcordanțe. În statul membru al UE ,individul este cetățean, în schimb în cadrul Uniunii Europene nu are statut real în ciuda cetățeniei europene. Deși se bazează pe cedarea unei părți din suveranitatea națională, UE nu încearcă nici o relație (cu excepția trecerii frontierei) cu cetățeanul care o compune. Democrația , adică ceea ce ar trebui să creeze condițiile raportării individului la organismul supranațional, nu există încă.

Spațiul balcanic resimte încă gravele frământări din fosta Jugoslavie și de aceea pentru aderarea la UE are nevoie de un sistem bazat pe cel puțin două elemente :

- construirea unui nou cadru instituțional și juridic compatibil cu o societate democratică în contextul înlocuirii instituțiilor vechi cu unele noi;
- reaşezarea economică pe elemente moderne, care să permită evitarea disfuncționalităților sociale.

Ori fără un sprijin calificat din partea comunității europene, aceste aspecte vor fi greu de realizat și de durată.

În prezent, în Balcani, există două gândiri, una care apelează la sentimentele naționaliste și argumente istorice pentru justificarea greșelilor socio-politice din trecut, iar cealaltă dorește o construcție socială ruptă de trecut, bazată pe cooperare europeană .

În aceste condiții percepția naționalistă la fel ca și tensiunile etnico-religioase, specifice regiunii, sunt puternic marcate de dificultățile economice care în condițiile crizei au un teren favorabil de manifestare.

Persistența viziunii naționaliste este departe de a se limita, mai mult a sprijinit situații precum cea creată în Serbia după ultimele alegeri .

Dificultățile și contradicțiile economice și politice din Balcani au creat în fostul spațiu iugoslav stări conflictuale pentru a căror aplanare se mai lucrează .

Și asta pentru că alăturarea factorului religios de cel etnic se menține ca motor al disputelor în Balcani, unde confluența a adus în același spațiu creștinismul ortodox și catolic alături de cel islamic .

Conflictul iugoslav a pus în evidență o sursă de instabilitate, ca urmare a apariției curentului fundamentalist islamic organizat în Balcani. Acesta nu numai că s-a opus Occidentului dar a devenit și o amenințare la adresa securității euro-atlantice, obligând instituțiile de securitate europene să monitorizeze atent situațiile create.

Aceasta este și explicația construirii de către NATO a unor strategii adecvate situațiilor de criză și prevenirii repetării lor în condițiile în care era necesară sporirea rolului UE în Europa de Sud-Est pentru asigurarea stabilității și securității economice.

Evoluțiile după al IV-lea val de extindere au generat și dezacorduri între unii membrii UE, care au înțeles diferit rolul pe care UE trebuia să-l joace în probleme de securitate. Au apărut neînțelegeri între SUA și principalii lideri europeni în privința unificării Europei, dictate în principal de nevoia realizării unui parteneriat între cele două părți, și nu de competiție.

După unii analiști, această situație ar favoriza scindarea paradigmei Europa Unită în două paradigme antagoniste: Vechea Europă și Noua Europă. Pericolul scindării a dus la adâncirea dezechilibrelor economice și sociale deja existente între Europa Occidentală și Europa Răsăriteană, formată din fostele state comuniste.

Criza financiară actuală din Europa a scos la iveală o serie de aspecte cu rol destabilizator în politica economică europeană. Percepția crizei în UE și procesul extinderii au intrat într-o fază primejdioasă în Balcani pentru că imaginile de la început caracterizate de bunăstare și securitate regională au început să fie estomate de neputința liderilor europeni de a preveni și soluționa prompt disfuncționalitățile economice ale Uniunii.

II. Tendințe specifice Europei de Sud-Est importante pentru relația cu UE.

Tendințe geopolitice

În condițiile noilor dezvoltări din Europa, precum și a crizei financiare, poziția strategică a Balcanilor a rămas cu mici nuanțe la fel.

Criza actuală a plasat însă, țările aspirante din regiune pe o poziție de așteptare care nu convine. Singura care a profitat de situația economico-financiară din UE a fost Turcia, membră NATO și aspirantă UE, care și-a dezvoltat economia ce i-a permis revenirea politică în Balcani. În același timp, Grecia trece prin momente politice și economice contradictorii cu urmări dificil de evaluat.

Tot în context geopolitic este evidentă tendința de cristalizare a influenței SUA în spațiul tampon dintre Rusia și Germania cu urmări în ecuația socio-economică în zona Balcani – Marea Neagră.

Tendințe geoeconomice

În momentul de față, statele balcanice depind de asistența economică occidentală fără de care nu ar fi posibil procesul de construire a bazei socio-economice necesară unui stat democratic. Obstacolele în calea acestui proces nu

sunt de loc ușoare și pornesc de la mentalități vechi, dominate de o democrație firavă .

Apariția “ armei “ energetice folosită din plin de Rusia îndeosebi ofensiva companiilor energetice ruse în Balcani de “a cumpara tot ce se poate cumpăra” a adus în UE o altă percepție privind situația economică a regiunii

Un cuvânt de spus în problema energetică este Turcia, care prin proiectele de transport al petrolului și gazelor spre Europa devine un partener important pentru bătrânul continent.

Dezvoltarea inegală, din punct de vedere economic, a țărilor din Balcani a devenit în momentul de față impedimentul cel mai important al colaborării cu Europa.

Tendențe geostrategice

Zona Balcanilor a avut dintotdeauna o valoare geostrategică aparte, fiind prezentă aproape continuu pe agenda marilor puteri. Importanța strategică a spațiului balcanic explică și prezența militară NATO și americană în această regiune.

Complexul de securitate din Europa de Sud-Est a trecut după 90 printr-un proces deosebit de restucturare militară, economică și politică care a vizat integrarea în structuri regionale, europene și euro-atlantice, prevenirea, stoparea și gestionarea conflictelor armate și politice, democratizarea țărilor acestui spațiu, dezvoltarea economiilor de piață și a societății.

Tendențele geopolitice, geoeconomice și geostrategice specifice zonei balcanice arată complexitatea “ tabloului” acestei regiuni care dorește să fie integrată în UE, dar care nu a găsit încă modelul viabil de dezvoltare .

După aprecierea a o serie de politologi, extinderea în condiții de criză trebuie să rămână pe agenda UE nu numai declarativ, ci și practic.

Despre Uniunea Europeană se spunea că este o soluție economică la o posibilă criză politică, mai mult “ emisfera politică “ a creierului european a fost trezită din amorțire de Balcanii de Vest , mai exact de conflictele care s-au derulat în ultimul deceniu al sec. XX. Statele balcanice cunosc variantele extinderii care pornesc de la planul de introducere a Balcanilor în politica europeană de bună vecinătate și ajung la planul de a avea relații speciale cu UE ca în cazul Elveției. Rămâne o întrebare: este posibil ca datorită crizei, UE să schimbe orientările privind extinderea ? Cu siguranță, evoluțiile următoare crizei vor înfățișa și alte situații .

Potrivit revistei ”Spiegel“, Nikolaus Meyer-Landrut, consilierul cancelarului german pentru politica UE, a subliniat în cazul discuțiilor de la Bruxelles că este nevoie de un nou tratat până la sfârșitul acestui an care în opinia Angelei Merkel ar pregăti drumul pentru accentuarea integrării europene și ar crea o nouă bază legală pentru UE . Liderul german consideră că tratatele UE îngredesc

politica fiscală comună, iar în politica națională a statelor membre se poate interveni numai cu recomandări.

În acest moment este clar că îngrijorarea UE privind evoluțiile financiare și, implicit, cele economice devine tot mai presantă, iar găsirea soluțiilor nu mai poate aștepta.

Există tot mai multe voci pentru crearea unei baze legale care ar da Curții Europene de Justiție jurisdicție pentru "monitorizarea bugetelor și penalizare a țărilor care nu respectă regulile privind deficitul.

Lipsa unei poziții comune i-a făcut pe liderii Germaniei și Franței, importanți susținători ai unui nou tratat și unor reguli financiare drastice, în cadrul UE, să avanseze ideea unei platforme comune pentru un nou tratat european între cele 17 state membre ale zonei euro, dacă celelalte nu vor să se alăture.

Ce se va întâmpla în perioada următoare este dificil de prezis, pentru că pactul fiscal care prevede reguli bugetare comune este deja aprobat de 25 din cele 27 de țări membre, ratificarea fiind în curs.

În fața acestor probleme dificile care stau în fața UE, în țările nemembre din Balcani apar tot mai multe întrebări care au în vedere poziția lor viitoare în spațiul european .

În condițiile unui nou tratat european și a unor reguli fiscale cu șanse dificile de aplicare în economiile balcanice, și așa șubrede, în Balcani se diminuează vizibil entuziasmul începutului în ceea ce privește integrarea europeană. Relațiile dintre statele balcanice și UE vor determina ritmul și succesul creșterii și dezvoltării regiunii, dar cu amprenta că aceasta va depinde mai mult de nevoile UE decât de nevoile și obiectivele naționale ale statelor balcanice. În fața acestei perspective, statele balcanice au șansa să devină, datorită atributelor lor geografice, structurii și posibilităților, periferia superputerilor economice ale Europei.

Nu este o concluzie definitivă, dar posibilă.

Ambasador dr. Vasile Leca

EVOLUȚII PE CONTINENTUL SUD-AMERICAN

- *Corespondență specială din Columbia* -**Remaniere guvernamentală**

1. In seara zilei de 04 septembrie a.c., la Palatul Narino din Bogota, cei **6 noi miniștri** numiți au depus jurământul de loialitate și credință în fața Președintelui Santos.

Cele mai semnificative schimbări sunt cele de la Ministerul de Interne /noul ministru, FERNANDO CARRILLO fiind un jurist cu recunoaștere internațională/, Finante, Mine și Energie, Transporturi, Sănătate și Mediul Ambient, ministere care vor avea sarcina, deloc ușoară, de a pregăti și prezenta legislativului proiecte de legi vizând reforma justiției, a sistemului carceral, sistemului național de pensii și protecție socială, a celui de sănătate și asistență medicală, precum și elaborarea unui nou Cod minier și protecție a mediului înconjurător și a recunoscutelor parcuri și rezervații naționale, de floră și faună exotică.

De asemenea, se așteaptă noi măsuri de creștere economică, diminuare a sărăciei extreme și numărului de șomeri (cca 2,3 milioane persoane), precum și diversificarea exporturilor, în prezent centrate pe materii prime (petrol, cărbune termic, metale prețioase), cafea și flori. Toate aceste proiecte trebuie inițiate și finalizate în **viitorii 2 ani de mandat prezidențial** al Administrației Santos, context care îi va favoriza prezentarea candidaturii la alegerile din 2014, pentru un nou mandat de exercitare a funcției supreme.

2. Cu prilejul prezentării noului executiv remaniat, Președintele Santos a confirmat oficial și inițierea unor **negocieri „exploratorii” cu FARC**, în scopul **soluționării pașnice a sângerosului conflict intern**. Șeful statului a precizat că, la 27 august a.c., la Havana, urmare reuniunii dintre consilierul prezidențial pentru securitate națională, Jaramillo și reprezentanți ai Secretariatului FARC, a fost elaborată „**foaia de parcurs**”, a negocierilor care, în esență, stipulează următoarele:
  - negocierile viitoare se vor desfășura în 3 etape, **Oslo** (prima decadă din octombrie a.c.), **Havana** și, în final, în **Columbia**;
  - se vor negocia **5 teme principale**: accelerarea procesului de împrăștiere, dezvoltare a zonelor rurale și relansare a producției agricole, la nivel național; garanții pentru exercitarea opoziției și drepturilor politice de către liderii gherilei; narcotraficul și măsuri comune de combatere; drepturile victimelor conflictului la despăgubiri, materiale și morale; încheierea stării de conflict, prin depunerea armelor și integrarea combatanților FARC în societate;

- anularea ordinelor de captură, de către forțele armate sau Poliția Națională, a liderilor FARC care vor participa la negocieri;
- delegația FARC va fi asistată de către experți **chilieni și venezueleni**, fără ca aceștia să aibă drept la intervenții sau luări oficiale de cuvânt.

La toate fazele de discuții vor fi prezenți **experți guvernamentali norvegieni**, cu rol de mediere și acordare de sprijin material și logistic. Presedintele Santos l-a numit ca negociator șef pe ambasadorul Humberto De La Calle, fost vice președinte și ministru de externe, în Administrații prezidențiale anterioare.

Concluzionând, șeful statului a precizat, ferm, că **„negocierile se vor desfășura în actuala stare de război”**, din Columbia, ministrul apărării și comandanții militari superiori, prezenți la ceremonie, primind oficial, în fața națiunii, ordinul de „a continua operațiunile militare, în toate zonele de conflict, fără a ceda un pas în fața gherilei”.

3. Concomitent, **autorități guvernamentale din Havana, Caracas, Santiago de Chile și Oslo** au confirmat inițierea de discuții directe cu FARC, declarând sprijinul politico-diplomatic al celor patru state pentru dialogul de pace din Columbia.

La rândul său, **liderul conducător al FARC, RODRIGO LONDONO ECHEVERRY**, alias „Timochenko”, a făcut o declarație publică prin care a salutat „momentul începerii unui dialog de pace, serios și concret”, precizând că „Secretariatul FARC sprijină, în unanimitate, acest proces ce poate aduce pace și stabilitate atât în Columbia, cât și în întreaga regiune latino – americană”.

Perspectiva soluționării unui conflict intern de peste 50 de ani

Declarația oficială făcută de către Președintele Santos referitoare la definitivarea „foii de parcurs”, și convenirea reuniunii de la Oslo, între delegația columbiană și reprezentanții FARC a generat, pe plan intern, cât și la nivel internațional reacții diverse, atât de sprijin unanim al deciziei autorităților de la Bogota, cât și unele rezerve și critici, îndeosebi din partea grupurilor politice de dreapta, reprezentanți ai marilor industriași și oameni de afaceri columbieni, dar mai ales din partea militarilor și polițiștilor în rezervă sau retragere, grupați în Asociația Cadrelor în Rezervă (ACORE), cu reală influență și contacte strânse cu mediile parlamentare, cu politicieni, precum și cu majoritatea comandanților militari aflați în activitate.

De menționat că mulți membri ai ACORE sunt acționari cu pondere în grupul de fabrici și unitățile de producție din industria militară, alții intrând și activând cu succes în legislativul columbian sau administrația departamentală și locală.

ACORE dorește „garanții și mențiuni exprese”, în viitoarele documente ce se vor negocia, referitoare la câteva principii de fond, între care: forțele armate columbiene nu se vor retrage din zonele de operații prezente, inclusiv din cele locuite exclusiv de comunități indigene, reticențe la prezența armatei; nu vor fi create „zone libere”, pentru gruparea și demobilizarea gherilei; operațiunile militare ale forțelor armate vor continua cu aceeași ofensivitate, la nivelul întregului teritoriu național până la „eliberarea sa definitivă și lichidarea gherilei și grupărilor BACRIM”; urgentarea finalizării legii protecției „uniformei militare”, care va exonera de răspundere juridică toți militarii, soldați și ofițeri superiori, ce participă la operațiunile ce se desfășoară până la semnarea Acordului de pace.

Dacă partidele de dreapta (/P. Conservator, P. Inițiativei Naționale, precum și o fracțiune din P. Unității Sociale - „U”) condiționează sprijinul și participarea la procesul de pace cu „încetarea imediată, unilaterală a focului de către FARC și demobilizarea urgentă a combatanților săi”, reprezentanții sectorului privat din industrie, comerț, agricultură și sistemul național bancar solicită „garanții ferme și scrise” din partea statului columbian, cât și a gherilei, că platforma viitoarelor formațiuni politice de extremă stângă nu va cuprinde măsuri de „naționalizare a întregii economii columbiene” și trecerea la un „socialism de tipul celui din Venezuela, Cuba sau Nicaragua” ceea ce ar genera o criză internă acută, cu efecte dezastruoase asupra stabilității și perspectivei de dezvoltare politico-economică a statului columbian.

Pentru detensionarea situației apărute pe plan politic intern, cât și în rândul forțelor militare, Președintele Santos a negociat recompunerea delegației oficiale columbiene, ce ar urma să se deplaseze, în octombrie a.c. la Oslo, sub președinția ambasadorului Humberto De La Calle Lombana și a inclus doi reprezentanți ai ACORE, respectiv Gen (r) Enrique Mora, fost comandant al Forțelor Armate Columbiene (FAC), un militar cu o conduită ireproșabilă, respect deosebit și influență la nivelul tuturor eșaloanelor militare, dar și cu o poziție intransigentă față de FARC, precum și a Gen (r) Oscar Naranjo, fost comandant al Poliției Naționale, cu o lungă experiență profesională, distins, doi ani la rând, cu titlul de „cel mai bun polițist din lume”, foarte bun cunoscător al gherilei și BACRIM, din Columbia, cât și din întreaga Americă Latină.

Cei doi, alături de înaltul consilier prezidențial pentru securitate internă, Sergio Jaramillo, sunt singurii cu drept de intervenție oficială și susținere a pozițiilor grupurilor pe care le reprezintă, cu nivel de decizie, la redactarea documentelor finale, similar negociatorului-șef, ambasadorul Humberto De La Calle.

De asemenea, s-a acceptat cererea expresă a sectorului privat de a include în delegația de negociatori pe președintele Asociației Naționale a Industriașilor (ANDI), Carlos Villegas, un economist renumit, cu activitate îndelungată în

promovarea și apărarea intereselor întregului segment privat din economia columbiană. Pe de altă parte, ministrul apărării, Juan Carlos Pinzon, noul ministru de interne, Fernando Carillo, comandantul Forțelor Armate, Gen Alejandro Navas Ramos, precum și actualul director general al Poliției Naționale, Gen. Jose Roberto Leon Riano au prezentat, fiecare, poziția oficială a conducerii celor două ministere, cu atribuții în domeniul apărării securității și combaterii gherilei, narcotraficului și BACRIM, de „sprijin total” al deciziilor luate de șeful statului vizând inițierea negocierilor de pace cu FARC și strategia de lucru”.

La rândul lor, generalii Navas și Leon Riano au transmis, prin mass-media, jurămintele de „loialitate și acceptare fără echivoc” de către comanda și militarii FARC, precum și efectivele Poliției Naționale a conceptului Președintelui Santos vizând inițierea și controlul personal, exclusiv, al evoluției dialogului cu FARC pentru soluționarea pașnică a acestui conflict intern, ce destabilizează și traumatizează Columbia, de peste 50 ani. S-a menționat, totodată, determinarea militarilor și politistilor de a „continua fără echivoc lupta de combatere a forțelor extremiste, narcotraficului și crimei organizate”.

Cu aceste măsuri, finalizate în cursul primei decade din septembrie ac, Administrația Santos a încheiat practic pregătirile vizând inițierea primei faze a negocierilor de pace, măsuri care au și menirea să clarifice, să explice și să ceară sprijinul opiniei publice, liderilor parlamentari și politici, comandanților militari, soldaților și polițiștilor, mass-media locală și internațională în derularea și finalizarea acestui ambițios și important proces politic, de interes maxim pentru întreaga societate columbiană.

Reacția cercurilor menționate este, în general, pozitivă, primele anchete de opinie, realizate la începutul lunii septembrie ac, indicând o creștere a procentului favorabil, de sprijin pentru strategia Președintelui Santos cu până la 60-70 %, recuperând astfel reculul înregistrat în lunile iunie-august ac, când gradul de încredere și aprobare nu depășea 45 %.

La rândul său, Președintele Republicii Chile, S. Pineda l-a mandatat pe consilierul prezidențial, ambasadorul Milenko Skoknic, de a fi reprezentantul oficial al guvernului la viitoarele negocieri de pace, dintre autoritățile columbiene și FARC.

Se așteaptă și desemnarea de către Președintele H. Chavez a reprezentantului similar venezuelan, care, alături de Skoknic vor asista reprezentanții FARC. Se estimează că acest mandat ar putea fi acordat actualului ministru de externe, Nicolas Maduro.

Președintele Chavez a declarat în mai multe rânduri că, dacă guvernele Columbiei, Cubei sau Norvegiei îi vor solicita oficial sprijinul, este gata „oricând să participe personal la discuțiile de pace, inclusiv să găzduiască diverse reuniuni la

Caracas cu scopul de a impulsiona avansarea discuțiilor și semnarea Acordului de pace, cât mai urgent posibil”.

Analiști politici apreciază că oferta lui Chavez are, mai mult, motivații electorale, în contextul campaniei pentru alegerile prezidențiale, din octombrie a.c., o asemenea formulă putând fi analizată doar în ipoteza câștigării viitorului scrutin de către actualul șef al statului venezuelean.

Deocamdată, SUA sunt prudente față de o prezență directă a președinților Chavez sau Castro la negocieri, aceasta fiind și una dintre condițiile pe care le-a pus Washington-ul pentru a-și da acceptul și sprijinul pentru dialogul de pace cu FARC.

În același timp, Secretariatul FARC, prin vocea liderului „maxim,, Rodrigo Londono Echeverri Timoleon Jimenez, alias „Timochenko” a comunicat hotărârea luată de a-i numi pe Ivan Marques și Jesus Santrich, ca șefi ai delegației ce va reprezenta gruparea la viitoarele întâlniri, de la Oslo și Havana. De asemenea, el a precizat că „decizia în ceea ce privește data încetării focului de către FARC ar urma să fie negociată la Oslo, cu reprezentanții guvernului columbian, alături de alte solicitări”.

Virgiliu Faur

Continuăm, după cum am promis în numărul precedent al revistei, discuția cu domnul col.(r) "RADU VICTOR" care va prezenta cititorilor câteva aspecte, episoade sau întâmplări mai deosebite ale activității sale pe linia "muncii de partid" din primii ani ai instaurării orânduirii socialiste, precum și câteva din "cazurile" specifice lucrate ca ofițer de informații externe, despre care a amintit în trecere în intervenția sa anterioară. Nu vom insista prea des cu întrebări, lăsându-l pe interlocutor să-și dezvăluie farmecul amintirilor, izvorâte dintr-o memorie prodigioasă și relatate uneori chiar cu năduf.

LUPTA PENTRU PUTERE, FRICȚIUNILE, ERAU LA FEL DE ASCUȚITE ȘI ATUNCI CA ȘI ACUM ...

Întrebare: Domnule colonel, ați fost activist salariat al Partidului Comunist Român și, din câte înțeleg, v-ați ocupat, cu precădere, de "munca de cadre", atât cu referire la cadrele de partid cât și la M.A.I și, mai târziu, în comerțul exterior. O muncă foarte importantă, în contextul primirilor masive în partid la vremea respectivă, cât și, ceva mai târziu, în legătură cu verificările/epurările care au avut loc în preajma anilor '50. Ce v-ar face plăcere să relațați cititorilor noștri, atât mai vârstnici, cât și, mai cu seamă, mai tineri despre "atmosfera de partid" a epocii?

Răspuns: De 62 de ani, nimeni n-a mai organizat cu mine o convorbire în care să-mi prezint viața și activitatea de la început, așa că vă mulțumesc pentru această invitație. De fapt, pe unde am fost, în toți acești ani, luat, mutat, transferat, am fost bine cunoscut din dosar. Viața mea a fost foarte complexă și diversă, în primul rând a fost schimbată radical de vremuri, așa cum spune cronicarul Miron Costin. Majoritatea contemporanilor mei, iar eu în primul rând cu ei, ne-am supus vremurilor, nu am putut să le stăpânim noi. Aceasta a fost o caracteristică principală a vieții mele. Eu, viața mea, cursul vieții mele au însă și niște particularități proprii, am avut în decursul vieții multe schimbări în evoluție, am avut ascensiuni, scăpări, retrogradări, schimbări de direcție. Am suferit în decursul vieții patru lovituri puternice pe linia activității politice și profesionale, iar pe a cincea am suferit-o împreună cu cei care au fost trădați de către generalul Mihai Pacepa. Am mai avut și două lovituri în viața personală destul de puternice. M-am condus, în general, în viață, după niște înțelepciuni vechi care mie mi-au plăcut. Eu am studiat vechile înțelepciuni antice și de mai târziu și am avut și sfetnici buni, bunicii și părinții mei. Mai țin minte, spre exemplu, că bunica mea îmi spunea când mă vedea că ling mestecăul după ce terminam de mestecat mămăliga: "nu mai linge, mamă, că vei avea parte în viață de multe învinuiri nedrepte". Am aflat pe urmă că și Shakespeare spunea că nevinovații nu sunt feriți de trăsnete, am reținut și gândit mult și asupra unei înțelepciuni vechi conform căreia deseori oamenii pentru

oameni sunt lupi și m-am convins că acest fapt se întâmplă în orice regim social și în orice condiții de viață. Însă eu am fost, într-adevăr, o trestie slabă, așa cum spunea Pascal, dar am mers înainte în viață, știind că viața întreagă este o luptă și considerând că unii, unele persoane care au lovit în mine vor plăti pentru păcatele lor, încă aici pe pământ. Cauzele principale, după mine, pentru că acum la bătrânețe mi-am făcut o analiză profundă a întregii vieți, au fost câteva. 17 ani de muncă de cadre, activitate care este mai specială, se lucrează cu oamenii, sunt manevrați oamenii, promovați, mișcați, eliberați din funcții, licențiați, sunt condiții, posibilități de a face și greșeli și nu exclud că eu însumi am făcut greșeli. Au fost însă și nemulțumiri, de exemplu, am început activitatea de cadre în 1946, la 16 ani, prin numirea ca șef al biroului care elibera carnetele de partid în sectorul II Negru B. Am completat și eliberat în 2 ani de zile aproape 14.000 de carnet de partid. Eu primeam de la secția organizatorică a sectorului listele cu cei cărora urma să le fie întocmite carnete, apoi le restituieam instructorilor care le înmânau, în adunări festive, celor îndreptățiți.

Dar vedeți, după doi ani, activitatea de eliberare a carnetelor s-a suspendat pentru că a început atunci, în 1948, marea operațiune a verificării membrilor de partid, ocazie cu care, din 700.000 de membri, au fost îndepărtați 170.000 și au rămas și în sectorul II mulți cărora nu li s-au eliberat carnetele de partid și ei, evident, și-au exprimat nemulțumirea față de mine, cei mai mulți din circumscripții, unde se dădeau mai greu carnete pentru că erau mulți evrei care în aceea perioadă plecau în Palestina, dar nu cum s-a spus că ar fi fost izgoniți de guvernul român, ci spuneau ei cu glas tare: "*Tovarășa Ana a făcut apel la noi să mergem să pregătim statul nostru*", care, de altfel, s-a înființat în mai 1948. Au plecat cu entuziasm, mulți au luat cu ei și carnetele de partid, ceea ce nu era permis. Deci, aceasta a fost prima nemulțumire din munca de cadre. Tot atunci, în iunie 1948, am fost cuprins într-un colectiv restrâns condus de Fucs Beriș, șeful secției, cu care am muncit vreo 10 zile, zi și noapte, dormeam câte puțin pe niște bănci, la sediul de sector, pentru a selecționa directorii care urmau a fi numiți la fabricile și firmele naționalizate. Habar nu aveam de aceasta, nouă ni s-au dat niște dosare să alegem, nu știam pentru ce alegem. În dimineața zilei naționalizării am fost din nou convocați și, în prezența membrilor Biroului de sector și a instructorilor, ni s-a citit lista întreprinderilor naționalizate, cerându-ni-se să spunem care din cei verificați pe dosare ar fi potrivit într-un loc sau altul. În acest context, mulți membri de partid din circumscripții și, o spun răspicat, erau mulți evrei, care aflaseră că se dau funcții bune, s-au îngrămădit la sector ca să ceară aceste funcții și, nu știu cum, dar depășindu-mi atribuțiile, nu am putut să tac și unuia care mi-a zis: "*Tovarășe, dar dați-mi și mie un post, că n-am servicii de luni de zile*", eu i-am spus: "*Tovarășe, aici nu se dau posturi, locuri de muncă se dau la Oficiul brațelor de muncă, de vizavi, în*

strada Calomfirescu". Asta a făcut-o pe o "tovarășă" așa, mai ambițioasă, pe numele ei Eva Hirsch, care mă simpatiza de altfel, să mă cheme spre seară și să-mi atragă atenția: "Tovarășe, dumneata ai avut o manifestare antisemită, cum ai putut să trimiți tovarășii activiști din circumscriptie la "brațele de muncă?" O să revin mai târziu asupra acestei "tovarășe". Seara târziu, când plecaseră mai toți activiștii, am trecut – ca de obicei – pe la șeful secției, Fucs Beriș, să-l întreb dacă mai are ceva cu mine, dacă pot pleca și eu. Mi-a zis: "Stai, că merg și eu". Am ieșit amândoi din sediu și după un scurt traseu comun ne-am luat la revedere prin strângere de mână. Nici atunci și nici altă dată (am rămas prieten cu el încă mulți ani după ce ne-am despărțit de la sector), Fucs nu mi-a făcut nicio aluzie la acea întâmplare. A doua zi Eva a chemat-o pe Ghizela Wass, care răspundea de sector din partea CC și m-a pus și în fața ei. I-am spus că eu nici nu știam ce înseamnă cuvântul antisemitism. Majoritatea celor de la sectorul de partid erau evrei. La secția de cadre unde lucram, din vreo 25 de oameni doar doi sau trei erau români, inclusiv colaboratoarea mea din biroul de carnet era evreică. Lucra acolo soția fostului secretar Foriș, mazilit în aprilie 1944 și apoi ucis de Pintilie, după 23 august, fără nicio judecată, fără nimic. Era acolo Maria David, soția *eroului clasei muncitoare* Constantin David. Tot colegă cu mine a fost Cecilia Ioniță, care atunci se căsătorise cu maiorul Ion Ioniță, devenit ulterior ministru. Cu câteva luni înainte, ni s-a cerut să aducem noi activiști la sector, eu am adus doi, de la Apaca, croitori, Gravelman și Vacs. Primul a plecat ulterior în Israel, dar Vacs și-a schimbat numele în Voinea și în 1980 încă lucra la CC.

Deci, cum puteam eu să am tendințe antisemite în astfel de context? Ghizela Vass a văzut că nu este nimic deosebit, dar Eva Hirsch a spus că eu trebuie să merg la o școală de partid pentru că se crede că am nivel politic slab. Și am mers la Școala medie de partid, trei luni, cu frecvență la vila Negroponte, în Floreasca și cu salariul plătit de sector. Am terminat pe locul 2, poate terminam pe locul 1, dar directoarea, una Dida Scutaru, de care nu auzisem niciodată, ne-a recomandat la toți, eu fiind considerat printre primii, să ne alegem câte o temă de lucrare de sfârșit de curs. Toți și-au ales teme despre activitatea de partid, despre PCUS etc., eu am ales "*I.L.Caragiale – 1907 din primăvară până în toamnă*". Am dezvoltat o expunere pe această temă. În sfârșit am fost clasat al doilea, cel care terminase pe locul 1 era inginerul agronom Nicolae, care a fost ministrul Agriculturii după decembrie 1989. După terminarea școlii n-am mai fost repartizat în activitatea de partid ci la tineret, adică un fel de retrogradare, la Organizația Tineretului Progresist a Capitalei. M-am prezentat, iar primul secretar, Dumitrescu, parcă nu știa ce să facă, unde să mă numească. Pleca într-un control pe șantier și mi-a zis că până la înapoiere s-o ajut în niște treburi pe Filipaș Cornelia de la cadre. Am rămas cu Filipaș, triam niște dosare personale ale activiștilor Tineretului Progresist. A venit 7

noiembrie și Filipaș m-a luat cu ea la ședința festivă de la CC al Tineretului Progresist, unde a conferențiat Silviu Brucan.

M-a întâlnit în sala de conferință șeful secției cadre de la CC al Tineretului Progresist, Predulea, care mă cunoștea mai mult din auzite. M-a întrebat unde lucrez și m-a rugat ca după terminarea festivității să trec pe la el pe la birou. Am trecut, m-a întrebat dacă sunt de acord să preiau conducerea secției de cadre a Centralei pe țară a UAER (Uniunea Asociațiilor Elevilor din România), explicându-mi misiunea importantă ce o aveam de îndeplinit. Făceam parte din Biroul Conducerii UAER și împreună cu ceilalți membri ai Biroului trebuia să selecționăm și să propunem CC al Tineretului Progresist elevi (activiști UAER) care să participe la Congresul de constituire a UTM din martie 1949 și eventual să fie aleși în diferite organe de conducere ale UTM. Eram salariat al CC al Tineretului Progresist și luam masa la cantina respectivă.

Am lucrat două luni la UAER conducând o secție de cadre – constituită înainte de a merge eu acolo – compusă din 14 fete (2 salariate și 12 voluntare), eleve în ultimii ani ori chiar absolvente de liceu.

La începutul lunii ianuarie 1949, președintele UAER, inginerul Petre Gheorghe, m-a invitat la el în birou și mi-a zis: "Tovarășa Lenuța Tudorache, membră a CC și adjuncta secției organizatorice a CC, care mă cunoaște – a lucrat în ilegalitate cu tatăl meu – m-a rugat să-i propun pe cel mai dezghețat activist al UAER (în afară de mine, a accentuat el răsând) care să provină din mediul muncitoresc. Și te-am propus pe dumneata". I-am mulțumit și am plecat la CC la Lenuța Tudorache. Acesta a purtat o discuție cu mine, având (după câte mi-am dat seama) dosarul meu de partid pe biroul ei.

M-a întrebat despre multe aspecte din viața mea între care și cum a fost cu manifestarea antisemită de la Sectorul II Negru. I-am răspuns ceea ce îi spusese și Ghizelei Vass. Lenuța Tudorache mi-a zis că trebuie să uit acel episod, a fost o prostie din partea Evei Hirsch, care mi-a mai agățat și un bilețel la dosar, ca, după școala de partid, să lucrez o vreme în organizații de masă.

Așa am ajuns, la 22 de ani, la CC în funcția de șef al secretariatului tehnic al Comisiei de verificare a cadrelor de conducere din activul Comitetului Central, comisie condusă de Ion Vincze, pe atunci și ministru al Silviculturii, vicepreședinte fiind chiar Lenuța Tudorache. Printre membrii comisiei era și Mihai Gavriluc care, după ani, a ajuns șeful Direcției de spionaj. Acolo, din nou, activități de verificare. Am fost bine apreciat, am fost decorat cu Ordinul Muncii, în primul lot pe țară, fiind prima decorație creată de regimul socialist. Mi-a fost înmănată de Gheorghe Apostol, a dat mâna cu mine atunci și Mihail Sadoveanu, în calitate de vicepreședinte al Consiliului de Stat.

După aceea, s-a format o comisie la CC care să verifice cadrele de conducere din organizațiile de masă UTM, Cooperație, Frontul Plugarilor, mai puțin sindicatele. Am stârnit, desigur, mici nemulțumiri, am lucrat conform normelor, nu de capul meu. De exemplu, am semnat referatele lui Petre Lupu, Fazekas, Zaharia Stancu, Mihai Roller și mai mulți alții, unii nemulțumiți, l-am exclus atunci pe secretarul organizației UTM, Pavel Lala, un fost muncitor la Sibiu, fusese legionar. Am indicat scoaterea din activ și repartizarea în "*munca de jos*", de fapt, muncă administrativă, a lui Paul Cornea, unul din promotorii proletcultismului și al scoaterii din istoria literaturii a marilor scriitori români, a lui Titus Șiperco, care m-a găsit ulterior la unul din posturile din străinătate și mi-a zis că i-am făcut un bine că l-am scos, el ajungând președintele Comitetului Olimpic al României și unul din membrii importanți ai Organismului Olimpic Internațional. Că a venit vorba de Paul Cornea, văd că și fiul său, Andrei Cornea, astăzi tot pe linia tatălui său merge, adică a excluderii, a "executării" unor intelectuali din cultura română.

Au fost și alții: Ion Mihăileanu, care, după aceea, a ajuns redactor-șef la Contemporanul. M-am întâlnit cu el la mare mai târziu, ne-am găsit prin copiii noștri care se jucau în nisip pe plajă și mi-a zis și el că am făcut bine că l-am scos de la UTM, că-i mai bine la ziar. Băiatul lui este acel Mihăileanu, cineastul francez de origine română. Deci, alte nemulțumiri și alți nemulțumiți în acești ani 1949-1950, când am lucrat la CC.

Au fost 17 ani de muncă de cadre ce au stârnit nemulțumiri care, uneori, s-au răzbunat. Sigur că acțiunea de verificare de cadre de partid a fost cea mai importantă și a schimbat complet viața mea. După cum am mai spus, cea mai specială a fost a generalului Doicaru, fostul șef al spionajului, ivită datorită unei note descoperite în arhivă. Am făcut verificarea din ordinul ministrului, stând câteva săptămâni la Focșani, la Brașov, la Iași, împreună cu șeful Serviciului *Legionari*, în 1957. Deci o altă acțiune de verificare. Eram la MAI șeful serviciului nr. 1 cadre de securitate, mă ocupam de Securitate, centrală și regională. O perioadă fusese înființat un serviciu nou pentru județe, al cărui șef a fost numit adjunctul meu, State, ulterior devenit general, șeful Miliției. Dar, el fiind trimis la Miliție, din nou mi s-a dat mie acest serviciu. În mare măsură am avut răspunderea mării reduceri de efective ale Securității din 1956, reduceri masive, iarăși mulți nemulțumiți. Criteriul principal erau rezultatele în muncă. Comandanții propuneau, sigur că discutam împreună, dar ei aveau cuvântul esențial, pentru că ei știau cum muncesc oamenii. Pe urmă, la Comerț Exterior se implementa legea privind studiile cadrelor de conducere, deci perioada 1960-1963, când s-a făcut cea mai mare înlocuire de cadre, în niciun alt minister nu s-a făcut așa o reformă. La vremea respectivă erau în Comerțul Exterior foarte mulți foști negustori, predominau evreii. Tot pe seama mea au rămas toate pentru că toți își băgau capul în nisip, inclusiv Gogu Rădulescu, ministru. Deci, această parte a vieții mele, a carierei mele, a fost marcată de *munca*

de cadre. A doua latură, eu am fost cel puțin 20 de ani secretar de partid de organizație de bază și membru în Comitetul de Partid și la MAI și la MCE. De asemenea, la cele două posturi externe, am fost și acolo secretar de partid, pentru că m-a impus Ghizela Vass, șefa Secției Internaționale de la CC, ceea ce stârnea o anumită invidie și, sigur, nemulțumiri.

O altă trăsătură a activității mele este că, întotdeauna am avut opinia mea personală, ceea ce a mai deranjat. Spre exemplu, când am fost numit la MCE, intram în nomenclatura CC și nu mi se aproba numirea pentru că nu aveam Școala de Partid "*Ștefan Gheorghiu*", fiind abia în anul IV la Facultatea de Drept. Ghizela Vass m-a chemat și mi-a spus că nu voi fi confirmat de secția de cadre, soluția este înscrierea la "*Ștefan Gheorghiu*". Nu voiam să renunț la Drept, dar a trebuit să fac și Școala de partid, spun asta chiar dacă mă repet. Acolo am avut o dată, la Istorie, un capitol unde am omis ceva, n-am menționat că Armand Călinescu a fost un mare democrat. Profesorul era Țecu (Țecov) unul din frați, pe cel mare îl verificasem eu, ajuns pe urmă general, comandantul apărării pe țară, altul a ajuns la DIE, la Cifru. Mi-a dat nota 7, dar la partea politică a istoriei mi-a dat 10. La terminarea școlii de partid s-au dat spre alegere lucrările de diplomă. Pe atunci nu era Academie, se numea "Școala Superioară de Partid", dar s-au introdus discipline de cultură generală: Istorie, Limba și literatura română, Logica, Tehnici economice. Și eu mi-am ales singura temă de literatură: "*Tudor Arghezi, de la Cuvinte potrivite la Cântare omului*". Leonte Răutu era rector atunci și erau acolo mulți din cei care fuseseră alături de Sorin Toma, când l-a "*prăbușit*" pe Arghezi, a vrut să-l desființeze. De ce mi-am ales tema? Pentru că în timpul războiului citisem "Bilete de papagal", ziarul ăla mic al lui Arghezi și, în drumul meu de acasă la fabrică, treceam zilnic pe lângă casa lui Arghezi de la Mărțișor și îl vedeam îngrijind pomii, jucându-se cu câinii și am căpătat așa, o anumită atracție. Deci, o opinie proprie care a supărat pe unii. Și când am ajuns la MAI, eram secretar de partid, aveam indicație să facem din când în când expuneri pe teme culturale, se trecuse la astfel de lucruri după ce venise Drăghici, pentru că înainte nu se făcea nimic, totul se învârtea în jurul articolelor de fond din Scânteia, semnate, în primul rând, de Silviu Brucan. La un moment dat, am văzut în ziar un articol despre Beethoven, iar eu i-am spus lui Pleșiță, care era secretar-adjunct cu propaganda. Mi-a răspuns: *Ce avem noi cu Beethoven?* Și m-am încăpățânat, m-am pregătit și am ținut eu o asemenea expunere, atât cât am putut, știam eu câte ceva despre compozitor. Unii căscau la expunere, dar cei de la Învățămant printre care și viitorul general Vlad, alții cu studii serioase au apreciat expunerea. Pleșiță iarăși m-a apostrofat că m-am încăpățânat cu chestii d-astea. Deci, cam așa este cu opiniile personale.

Pe urmă, am stârnit invidie și prin faptul că unde am fost pus am avut în general rezultate bune, chiar dacă am luat-o mereu de la început: faptul că am fost

singurul propus deputat, sau faptul că în Direcția de cadre am primit pentru prima și singura dată cadou un ceas, în afară de primă, căci la MAI se obișnuiau numai prime în bani. Am păstrat ceasul acela vreo 25 de ani. Sau faptul că șeful Direcției, colonelul Bălțeanu Mihai, care era bolnav, de câte ori avea invitații oficiale, la loc de onoare, pe mine mă trimitea. Toate acestea stârneau invidii. La MCE, Gogu Rădulescu, cu toate hachițele lui, mă aprecia. Când a apărut un HCM cu înființarea Colegiilor de conducere, ca organe colective, m-a inclus și pe mine chiar în primul colegiu de acest fel, alături de cei patru adjuncți, vreo doi directori generali și președintele Camerei de Comerț. Decizia a apărut în Monitorul Oficial. M-a propus și m-a anunțat personal și în Colegiu că voi fi ministru adjunct, în locul lui Nae Anghel care depusese dosarul de pensie și care, la ordinul lui Gogu, a început să-mi predea munca. În această situație mă aflam atunci când am fost scos de acolo.

Am fost invidiat și uneori chiar urât pentru că am avut totuși niște relații sus-puse, nu-i vina mea, le-am avut degeaba, nimeni nu m-a ajutat cu ceva. Când mi-am făcut și eu rost de vreo casă mai bună, nu m-a ajutat nimeni, nici măcar primarul general Popa Dumitru, cu care am fost coleg în fabrică, nici generalul Dănescu cu care eram consătean, am făcut împreună școala primară, nici alții cum erau de exemplu: Gheorghe Dumitrache, prim-secretar la Brașov, membru în Comitetul Executiv, tot coleg de fabrică; Paul Sfetcu, unul din cei mai buni prieteni ai mei, care a fost din 1949 până la moartea lui Gheorghiu –Dej, șeful lui de cabinet. Prin 1949-1950 plecam împreună seara pe la 10-11, cu tramvaiul și ne duceam fiecare la casa lui, eu într-o cameră în care ploua, în Cotroceni, iar el la părinți în Rahova. Asemenea situații nu au mai fost nici înainte, nici după aceea, nici acum. Avea o mașină de serviciu la dispoziție, o Volga, dar trimitea cu ea stenodactilografa, bufetiera, curierul care stăteau cu el la serviciu până târziu. Noi luam tramvaiul 20 de la capăt și mergeam acasă. Deci, aceste relații care niciodată nu m-au ajutat cu nimic, au stârnit invidie, mai ales la noi la DIE.

În sfârșit, am avut trei profesii în viață, una de ajustor mecanic în timpul războiului, în fabrică la Timpuri Noi, de altfel acolo am lucrat trei frați, iar în timpul războiului și o soră. A doua profesie a fost "lucrător de cadre", în activitatea de Partid și ca ofițer, 17 ani, iar a treia cea de ofițer de informații externe. Repet, nici una din aceste profesii n-am dorit-o, eu doream să ajung învățător la țară, să-mi fac gospodărie, familie. Fusesem 7 ani șef de clasă, în anii războiului rămăsese o singură învățătoare la 7 clase de elevi, eu eram un fel de ajutor de învățător, îndrăgisem această meserie. Până la urmă și pe celelalte trei le-am îndrăgit și nu-mi pare rău.

Mai ales activitatea de informații externe pe care am început-o la vârsta de 36 de ani, fără să cunosc vreo limbă străină, numai că atunci când începusem să o cunosc bine și să o îndrăgesc am fost eliberat.

Dar am promis că revin la **Eva Hirsch**.

Era adjuncta șefului Secției de cadre a Biroului PCR de la sectorul II Negru pe tot timpul cât eu am lucrat în acea secție, respectiv septembrie 1946 – iulie 1948. Era o femeie tânără, dar mai în vârstă decât mine cu 5-6 ani, frumoasă și foarte elegantă, inteligentă, activă, îndrăzneță, cu multe relații la conducerea partidului.

Eu nu-i eram subordonat, de mine, ca șef al Biroului Carnete de Partid, se ocupa în mod direct șeful Secției, Fucs Beriş.

De cum m-a văzut angajat la sector, Eva Hirsch m-a apreciat public, zicea: "Ce băiat frumos, trebuie să-l căsătorim la noi". Ea era căsătorită, i-am cunoscut soțul, era mai în vârstă și destul de grăsuț. În mod concret, Eva nu a insistat în cei doi ani precum unele "pețitoare" din sector să mă căsătoresc, cu una ori alta din fetele de acolo. De câte ori mă întâlnea, Eva îmi zâmbea, mă lua de mână și îmi făcea complimente.

În primăvara anului 1947 ori 1948, a venit într-o dimineață la mine în birou zicându-mi că mă roagă s-o ajut într-o problemă. Mi-a spus că avea aprobarea șefului de secție să mă roage pe mine să merg până la domiciliul **Lenuței Petrescu**, să primesc de la dânsa un material scris. Nu știam cine e Lenuța Petrescu. Am mers pe jos la acel domiciliu, era în apropiere, am așteptat-o pe Lenuța să scrie o recomandare de primire în PCR. Era vorba de fratele tatălui viitorului președinte al României postceaușiste, Ion Iliescu pe care a semnat-o cu numele Elena Petrescu Ceaușescu. Deci, fusesem acasă la Nicolae Ceaușescu. N-am înțeles de ce tocmai pe mine mă trimisese, Eva Hirsch avea cel puțin 20-25 de subalterni, care îi puteau îndeplini acea misiune. Nu am văzut decât un apartament de la etajul 8 sau 9 al unui bloc din Bulevardul Carol și o tânără femeie gravidă care, până ce a terminat de scris, m-a servit cu câțiva biscuiți și un pahar cu apă.

După ce am aflat că Eva Hirsch îmi agățase o tinichea de coadă cu acel bilețel, am căutat-o să o rog să revină și să trimită pentru dosarul meu o referință corespunzătoare. Eram sigur că o voi convinge să facă acest lucru. Săvârșise fapta respectivă într-o stare de oboseală și nervozitate, lucrase și ea la sector toată noaptea. Poate fusese și o ambiție, un orgoliu. Cred și acum că Eva Hirsch mă simpatiza și ținea la mine, nu m-ar fi lăsat în activități mărginașe. N-am găsit-o însă, mi s-a spus că era bolnavă, internată în spital. Nu după multă vreme am aflat că a decedat urmare a unei leucemii. Mi-a părut foarte rău de ea, și eu o simpatizasem. Nu trăise să atingă măcar vârsta de 30 de ani.

Întrebare: Iată, domnule colonel, că se adeverește zicala că "omul sfințește locul", vreau să spun că sloganul vremii "Cadrele hotărâsc totul", deși luat din ideologia bolșevică, nu era ceva ce nu avea corespondent în realitate. Dar, să trecem la niște lucruri care au mai puțină legătură cu "munca de partid", respectiv niște acțiuni specifice de spionaj la care ați participat.

Răspuns: Cu mare plăcere, dar mai întâi aş vrea să fac unele precizări detalieri în legătură cu "complotul" împotriva lui Gogu Rădulescu, pentru că reprezintă pentru mine un moment care m-a marcat atunci și chiar mai târziu. Precizez că n-am fost și nu sunt antisemit, ați văzut că s-a lansat în legătură cu mine acest "păcat" și în cazul Hirsch, despre care tocmai am vorbit, dar și în postura de director de cadre la MCE, când, în aplicarea legii privind studiile cadrelor de conducere, am fost etichetat cu acest "calificativ" chiar de medii din străinătate. Dar nu despre asta vreau să relatez acum, chiar cu riscul de a mă repeta, ci despre ceea ce înseamnă "atmosfera tovărășească", așa cum rezultă ea din acest așa-numit "complot".

La începutul anului 1963 în MCE domnea o atmosferă mai plăcută ca de obicei. Trecuse aproape un an de când se încheiase acțiunea de înlocuire a multor cadre de conducere care nu aveau studiile cerute de noua lege. Anul 1962 se terminase cu realizări însemnate la exporturi și importuri. Se stabiliseră – pentru prima dată - relații comerciale organizate cu Japonia. Se declanșase saltul uriaș în relațiile economice cu Iranul.

Eu mă aflam în preajma intrării în cel de-al patrulea an de activitate la MCE, apreciat pozitiv (fățiș) de către șefii celor două instituții centrale pentru care munceam: DIE și MCE, când s-a întâmplat "evenimentul", așa-zisul "complot" despre care am vorbit. În episodul de la restaurant, rămași până la miezul nopții, cei patru au discutat mult despre atmosfera din minister după arestarea directorului general al Importurilor și despre conflictul izbucnit între ministru și adjunctul lui, care diviza ministerul în două. Engajații începuseră să se alinieze de o parte sau de alta. Către finalul discuțiilor, șeful Protocolului i-ar fi întrebat pe ceilalți trei: "Ce facem noi în această situație? și tot el și-ar fi răspuns: să ne vedem de treburile noastre. De aceeași părere este și "Olteanu" și generalul: Comitetul de Partid, adică cei patru de la masă, să nu se amestece, să-și vadă de treburile lor și că alți doi membri activi ai Comitetului de Partid, Olteanu (cum mă numea el în lipsă pe mine) și generalul, referindu-se la șeful Vămilelor, general în rezervă, sunt de aceeași părere.

Din aceste exprimări ale șefului Protocolului, șeful BDS, cu mintea tulburată de băutură (se matolea repede) și încărcată de fantezii – devieri ale teoriei spionajului de care era documentat - a înțeles că exista un grup din membrii comitetului de partid care împreună cu Ion Olteanu, șeful Direcției Economice de la CC al PCR și generalul E. Tănase de la Securitate, care se ocupa și de MCE, ar urzi un complot împotriva ministrului. La ora 6.30 dimineața, îi prezenta o declarație scrisă ministrului Gogu Rădulescu, la rândul lui panicat de arestarea respectivă, enervat și de conflictul cu adjunctul său și bolnav de suspiciune (se știa cu musca pe căciulă urmare a legăturilor lui cu KGB) fără să mai întrebe și să mai consulte pe

nimeni, s-a plâns imediat lui Gheorghiu-Dej că împotriva lui exista un complot și îi este teamă că va fi din nou arestat cum mai fusese cu câțiva ani în urmă.

I-a și nominalizat lui Gheorghiu-Dej pe complotiști: secretarul comitetului de partid din minister, directorul Cadrelor, colonel venit de la Securitate, șeful Protocolului, tot ofițer de Securitate, un director de la export (suspect și el), precum și Ion Olteanu, șeful direcției economice de la CC și generalul de Securitate E. Tănase, care, nici ei nu-l agreau pe el.

Gheorghiu-Dej a dispus să-i dea afară din Minister pe ai lui, iar de Olteanu și Tănase se va ocupa el.

În aceeași zi, prin intermediul șefului BDS, le-a comunicat șefului Protocolului și directorului de la Export că sunt dați afară din serviciu și de a doua zi nu li se va mai permite să intre în minister.

Seara am fost invitat și eu în cabinetul ministrului, unde se afla și generalul Doicaru, ni s-au citit fragmente din informarea șefului BDS. Le-am răspuns că sunt minciuni și denigrări și foarte scurt Doicaru m-a anunțat că am fost destituit din funcție de către ministru din dispoziție supremă de partid și să mă pregătesc să predau succesoriului ce mi-l va comunica ulterior. Ministrul și Doicaru l-au invitat și pe secretarul comitetului de partid, care mi-a spus că au stat cu el de vorbă cinci minute, citându-i de asemenea din declarația șefului BDS și în final Gogu Rădulescu i-a spus că îl anunțase de destituirea lui pe primul secretar de partid la Capitală, Florian Dănălache, și din dimineața următoare nu va mai intra în MCE.

Eu, constatând că din declarația scrisă a BDS-istului rezulta că fusesem împreună cu ei la restaurant și participasem la discuția lor, l-am determinat pe acesta să meargă la ministru și să facă rectificarea necesară. A mers, erau încă împreună Gogu Rădulescu și Doicaru Nicolae, dar n-ar fi zis nimic. La ieșirea din cabinetul lui Gogu Rădulescu l-am întâmpinat pe Doicaru și l-am rugat să mă primească la raport. Mi-a răspuns: "Ce să-mi raportezi, s-a raportat despre tine șeful partidului, de ce te-ai băgat cu ei?"

Gogu Rădulescu n-a fost chiar atât de supărat pe mine, probabil era supărat că-l dezinformase pe Gheorghiu-Dej și satisfăcut că Doicaru, singurul competent și delegat să verifice și să spulbere acel scenariu denigrator și provocator, îi dăduse dreptate. După 4-5 zile a venit succesoriul meu, i-am predat munca și telefonic l-ar fi anunțat pe ministru de acest fapt.

Vuietul despre "complotul împotriva lui Gogu Rădulescu" s-a răspândit în toată țara. După câteva zile, sora mea din satul natal mi-a telefonat că MUMA plânge în hohote întrucât TIRU lui BERCEANU auzise că am fost arestat. Eu intrasem în activitatea de informații externe acoperit. Balonul complotului s-a desumflat foarte repede.

Generalul Tănase a fost întrebat la telefon de către ministrul Drăghici ce tot are el cu Gogu Rădulescu și a aprobat cererea generalului de a trece la pensie, că era

foarte bolnav. Nu știu cine și cum a discutat cu șeful Direcției Economice a CC al PCR, dar după câteva zile era numit prim adjunct al ministrului Comerțului Interior. Fostul șef al Protocolului, ajutat tot de Securitate (era rezervist), a fost transferat la Ministerul Muncii și pus să înființeze și să conducă un serviciu nou de cercetare și analiză. Primise salariul mai mare. Directorul de la Export a fost încadrat pe aceeași funcție de către Președintele Camerei de Comerț la OCM. Secretarul de Partid a fost și el promovat ca secretar cu probleme economice la cel mai important sector al Capitalei din acel punct de vedere - Grivița Roșie. Primul secretar al Capitalei, Florian Dănălache, a reclamat lui Nicolae Ceaușescu că Gogu Rădulescu îi destituise abuziv în cinci ani al treilea secretar de partid din MCE.

Dănălache a încercat să mă ia și pe mine într-o funcție în Capitală, dar Doicaru s-a opus spunând că nu era de acord ministrul Drăghici.

Deci, toți complotiștii schimbați – mișcați, dar promovați. Numai eu zdrobit. Lupta pentru putere, fracțiunile, erau la fel de ascuțite și atunci ca și acum ...!

Întrebare: Cerem scuze cititorului pentru unele repetiții, dar detaliile și precizările dumneavoastră aduc clarificări în imaginea despre "atmosfera" din epocă, în speță în Comerțul Exterior. Cred că și timpul și spațiul ne impun să trecem la câteva cazuri specifice, în care ați lucrat sau pe care le-ați exploatat sub raport profesional.

Răspuns: Aș începe cu ceea ce am numit **Acțiunea GETA**.

După cum se știe, după 1945, în multe țări occidentale cercuri ale emigrației politice anticomuniste române au editat publicații (reviste, ziare etc.) în limba română, ce difuzau opinia lor referitoare la evenimentele și evoluțiile din țară. O astfel de publicație apărea și în țara de origine a lui "Horia", agent recrutat încă înaintea plecării în misiune, la unitatea din care făceam parte. Fusese editată inițial cu circa 20 de ani în urmă de către un fost diplomat român, care, după instalarea guvernului Groza nu s-a mai înapoiat în țară. Între timp, fostul diplomat român decedase și publicația a încăput pe mâna unui străin, bătrân și acru, originar și el din România, deposedat de unele averi la naționalizarea din 1948 și care trăia cu sentimente de ostilitate față de țara noastră, mai degrabă decât față de regimul politic. Deși după 1965 – 1968 multe din publicațiile de acel gen își amelioraseră abordările la adresa României, cea la care mă refer continua să verse mult venin. Încercări repetate ale rezidenței de a determina, cu ajutorul surselor pe linia emigrației, schimbări în conținutul publicației, nu reușiseră.

Am discutat și cu "Horia" despre această publicație rezultând următoarele: după reîntoarcerea din România, "Horia" și-a ales și și-a stabilit domiciliul (locuință închiriată), din pură întâmplare, într-un cartier mai select, devenind vecin cu editorul de atunci al publicației. Au stabilit relații de bună vecinătate, chiar un început de prietenie. "Horia" citea publicația vecinului și îi atrăgea atenția că

exagerează în critici, înscrie și multe irealități, însă respectivul era foarte încăpățânat.

La următoarea întâlnire Horia m-a informat asupra a două probleme foarte interesante referitor la publicație:

a. Că, înainte cu un an de a părăsi România, cunoscuse o ziaristă româncă pensionară cu care intrase în relații de prietenie chiar intime, amândoi fiind de vârste apropiate și văduvi. Menținuseră între ei legătura prin corespondență și ziarista, neavând nici ea copii ori rude apropiate, a părăsit țara și a venit la "Horia" începând să viețuiască împreună. Ziarista, pe care o vom numi "Geta", făcuse mai mulți ani de închisoare în România, întrucât înainte de război lucrase ca secretară personală a unui influent lider politic anticomunist român și, după 1947, ajunsese, ca și respectivul, la închisoare, cu ani mai puțini de condamnare și cu grațiere pentru motive de sănătate. Când editorul, vecin al lui "Horia", a întâlnit-o pe "Geta" s-a bucurat foarte mult (se cunoscuseră ocazional în România) și îi stima calitățile ziaristice și activitățile politice anticomuniste ce le desfășurase.

b. Vecinul editor se îmbolnăvise și trebuia să facă o operație care îl costa foarte mulți bani. Neavându-i în întregime, a apelat la "Horia", care l-a împrumutat cu o sumă frumușică, din sentimente umane de bună vecinătate. Vecinul făcuse operația, ieșise de câteva săptămâni din spital, dar banii încă nu-i restituisese.

Raportând în Centrală cele două aspecte noi, am primit indicația să-l îndrumăm pe "Horia" ca s-o determine pe "Geta" să-i ceară s-o angajeze măcar temporar, colaboratoare la publicație, chiar fără salariu până se mai acomodează cu viața social-politică din noua țară în care ajunsese. Geta a acceptat ceva mai greu pentru că nu stătea nici ea prea bine cu sănătatea. Editorul a primit-o cu multă bucurie, a făcut-o chiar un fel de colaboratoare principală. Cunoscându-i competența de ziarist și experiența politică, editorul publicației începuse să reacționeze pozitiv la opiniile Getei. A intervenit și un alt eveniment neprevăzut. După operația editorului de cancer, boala a revenit în fază avansată și, cum respectivul depășise 70 de ani, a fost avertizat de un medic că nu mai are mult de trăit. Alarmat și demoralizat, acesta a găsit de cuviință, după câteva convorbiri telefonice cu șefii ai emigrației românești din alte țări, să predea publicația "Getei", cunoscută și de șefii respectivi. Din nou, cu mare greutate, "Geta" a acceptat decizia editorului, care s-a retras în așteptarea morții.

În acest stadiu a apărut posibilitatea noastră de a anihila acea publicație, pe care "Geta" o preluase având mari datorii financiare, subvenții locale și ajutoare de la emigranți din alte țări tot mai reduse. La indicația centralei, "Horia" a fost îndrumat să se deplaseze în SUA, Canada și alte câteva țări europene la liderii ai emigrației politice anticomuniste cu care se cunoscuse dinainte și din timpul

războiului. Cu greu "Geta" a mai obținut și ea un credit financiar ce se adăuga datoriei publicației, a făcut acea deplasare și a purtat discuții ample, din câte îmi amintesc, cu Ion Rațiu, Vișoianu, Tilea, Pamfil Șeicaru și alții înapoiindu-se cu următorul rezultat: ajutoare bănești ce i-au permis să achite datoriile publicației și îi mai rămânea un rest; aprobarea încetării apariției publicației, căreia îi scăzuseră drastic subvențiile după evenimentele de la Praga din 1968 și își redusese foarte mult tirajul din lipsă de abonați și cititori.

"Geta" s-a angajat să păstreze legătura cu vechii colaboratori și corespondenți ai publicației, și ei tot mai puțini, iar materialele primite de la aceștia (știri și comentarii) să le transmită în sinteze periodice unei alte publicații a emigrației românești ce apărea la Paris. În următoarele 6 luni a transmis la Paris una ori două scurte sinteze și fără conținut ostil României, apoi Geta și cei câțiva colaboratori bătrâiori s-au retras ca pensionarii la odihnă. Acea publicație veninoasă apărută și difuzată aproape un sfert de secol fusese definitiv închisă. Slavă Domnului! Antiromânismul a mai primit o lovitură, de la patrioții profesioniști. Noi am avut, într-adevăr și câteva șanse, una după alta, dar s-a și muncit calificat, pe această linie.

Întrebare: Ați mai amintit, în intervenția anterioară mai multe astfel de acțiuni specifice pe care le-ați derulat în misiunile externe. Dacă sunteți de acord, vă sugera să detaliați cazul ANDREI.

Răspuns: Da. Când am plecat la al doilea post în străinătate în ordinul de misiune s-a prevăzut să-l preiau în legătură de la predecesorul meu pe agentul străin "Andrei". Mi s-a cerut totodată să perfecționez sistemul de legătură cu el, să-i completez verificarea, și prin mijloace de tehnică operativă să intensific educarea și instruirea lui contrainformativă (c.i.).

"Andrei" era un intelectual de nivel superior care, în profesia și preocupările lui avea nevoie de unele materiale secrete și confidențiale pe teme politico-economice mondiale. El lucrase cu astfel de documente, dar, prin schimbarea locului de muncă, nu mai avea acces și a trecut la procurarea lor, pe căi ilicite, de la mai mulți prieteni aflați în posturi din care aceștia le găseau mai ușor.

Ca veche relație operativă a rezidenței DIE, pe bază de prietenie și o minimă cointeresare materială, "Andrei" a început să ne furnizeze din materialele secrete obținute pentru el și, în mod treptat, să obțină și alte astfel de materiale de care se interesa rezidența noastră.

Se trecuse la un mod de lucru conspirat cu „Andrei”, dar sistemul de legătură secretă avea încă fisuri, agentul nu acorda suficientă atenție pericolului c.i. bazându-se prea mult pe relațiile sale din sectoare importante ale vieții politice și de stat. După ce am preluat în bune condițiuni, de la predecesorul meu, legătura cu el, "Andrei" îmi spunea că nu trebuie să ne temem: eu aveam imunitate, iar pentru el

toate închisorile aveau nu numai ușă de intrare, ci și alta de ieșire imediată, susținea el, cu o anumită ușurință.

Am început activitatea cu "Andrei" prin a insista asupra secretizării mai profunde a legăturii noastre. L-am lămurit inițial să schimbăm practica de până atunci a predării de către el și preluării de către noi a materialelor secrete, prin mutarea hârtiilor din servieta lui într-a noastră. Era prea vizibil și mai riscant.

Am convenit să purtăm fiecare servieta "Diplomat" similare, cum apăruseră atunci, pe care, la întâlnire, le puneam alături pe masă ori pe un scaun, în local, și la despărțire fiecare să luăm, ca din greșală servieta celuilalt, a lui fiind încărcată cu materiale. Cu acest prilej, Serviciul tehnic din Centrală ne-a prelucrat o a treia servieta similară, introducând un mijloc de captare și emiteră în eter a vocilor din apropiere atunci când era teleghidat de la o anumită distanță. Foarte bine secretizat nu se observa și nu se simțea nimic.

La una din întâlnirile următoare, la schimbul de serviete i-am dat acea servieta prelucrată, goală lui "Andrei" și tot cu sprijinul Serviciului tehnic din Centrală am organizat ascultarea din preajma vilei în care locuia, la marginea orașului, într-o seară, înaintea întâlnirii noastre și în altă seară după o întâlnire, a convorbirilor agentului cu soția și mai multe discuții la telefon. N-au rezultat aspecte deosebite.

Am trecut apoi la identificarea surselor de la care "Andrei" obținea documentele secrete și confidențiale și, prin posibilitățile rezidenței, am verificat realitatea existenței acelor surse și faptul că îndeplineau funcții de acces la astfel de documente. Erau totuși prea multe, vreo cinci – șase, și tot "Andrei" mi-a spus că el fusese cu șapte – opt ani în urmă prieten foarte bun cu șeful colectivului de trei-patru funcționari ai "Punctului Central" unde se multiplicau și difuzau materialele secrete. Înainte de a se certa cu acest prieten, de la el obținea materialele și nu le mai căuta pe la celelalte 5-6 relații în diferite sectoare ale instituției.

Adâncind discuția dintre noi, "Andrei" mi-a relatat și faptul că, din cauza lui, s-a întrerupt prietenia și regreta oarecum că dovedise o anumită lipsă de sensibilitate față de acel prieten despre care aflase de curând că traversa o perioadă grea din cauza unor probleme de sănătate ale lui și părinților lui pe care îi avea singur în grijă.

Prin alte posibilități ale rezidenței am verificat și s-au confirmat aceste aspecte. Din centrala DIE am fost îndrumat să insist ca "Andrei" să reia prietenia cu acel prieten – pe care îl vom numi "Nae" - să-i solicite din nou acestuia materialele secrete și să nu se mai plimbe și să converseze în acest scop cu 5-6 alte surse, la care să renunțe treptat. Cu unele reticențe (era cam orgolios), "Andrei" s-a angajat să procedeze ca atare.

L-am sfătuit să-l invite pe „Nae” pentru discuția de împăcare la un local din zonă, cunoscut de altfel de "Andrei", să nu discute în vreun birou al "punctului

central", unde toți pereții puteau avea urechi. De asemenea, să-i ofere lui "Nae" cu acea ocazie o sticlă din cele mai selecte băuturi ce le prefera amicul său al cărui cost îl vom deconta.

Pe loc, "Andrei", verificându-și agenda mi-a comunicat ziua și ora primei întâlniri, de împăcare, ce o va avea cu "Nae", precum și pentru următoarea, când era convins că-i va aduce materiale solicitate. A completat că poate dorim să-l cunoaștem pe "Nae". I-am răspuns că nu dorim acest lucru, dar asigurându-ne din timp un loc de supraveghere, fără să știe "Andrei", la ambele întâlniri și i-am văzut pe cei doi sosind separat și ieșind împreună din local. Neavând alături un tehnician, specialist în tehnică operativă, am încercat de fiecare dată să interceptăm convorbirile lor, dar n-am reușit. Era și mare concentrare de clădiri și mijloace de circulație. Totuși, la a doua întâlnire, s-au imprimat câteva cuvinte prin care "Nae" îi mulțumea lui Andrei pentru sticla de băutură și îi spunea că n-a consumat-o încă în întregime. Era un element de verificare foarte important. De altfel, "Andrei" ne-a informat la întâlnirea cu el că "Nae" s-a bucurat foarte mult de restabilirea prieteniei lor și de cadoul (sticla cu băutură scumpă) ce i se oferise. La acea întâlnire ne-a furnizat un volum mai mare de materiale, între care erau (după cum observase și el) unele publice. L-am instruit pe Andrei să-i explice clar lui "Nae" ce materiale interesează și să facă o selecționare a lor.

L-am convins pe "Andrei" ca întâlnirile lui când prietenul îi aducea materiale să fie cât se poate de scurte, iar întâlnirile în care el îl instruia pe "Nae" și conversau ca doi prieteni mai îndelung să nu le mai facă în zona instituției acestuia. Am stabilit de asemenea, să-și fixeze întâlnirile de preluare de materiale de la "Nae" cu cel mult 3-4 zile înaintea întâlnirilor fulger cu noi când ne preda materialele.

Cum Andrei făcuse progrese evidente în a înțelege importanța protecției contrainformative(c.i.), l-am îndrumat cum să-l instruiască în acest sens și pe "Nae". Am stabilit și anumite semne prin care să-și afișeze reciproc suspiciunile de pericol, în cazuri excepționale, care din fericire n-au apărut.

După câteva luni de verificare în practică a temeiniciei și buneii funcționări a legăturii de muncă informativ – operativă a lui "Andrei" cu "Nae", care corespundeau prevederilor Planului de măsuri ordonat de Centrală, șeful DIE a decis următoarele:

- Andrei să fie inclus în rețeaua informativă externă ca informator - recrutor;
- Nae să fie, de asemenea, inclus în rețea ca informator recrutat " sub steag străin";
- Să fie suplimentată stimularea materială a lui "Andrei" și acesta, la rândul lui, să-l cointerezeze în muncă pe "Nae".

Când am fost retras de la post, trecuseră aproape 10 ani de când "Andrei" ne furniza documente secrete. După recrutarea lui "Nae", lui "Andrei" i s-a indicat să

mai păstreze doar una din cele 5-6 foste surse de la care solicitase materiale. Celorlalte să le explice că nu-l mai preocupă astfel de materiale, urmare a unor schimbări în ocupația lui. Să păstreze totuși relațiile de prietenie.

Recrutarea "sub steag străin" a lui "Nae" a consolidat pentru un viitor mai lung activitatea rezidenței din acea țară, în obținerea de documente secrete și confidentiale menite să ajute la documentarea necesară elaborării unui segment important din sfera relațiilor externe ale statului român.

Întrebare: Domnule colonel, neintervenția mea cu alte întrebări, pe parcursul relatărilor dumneavoastră, pe care am propus-o la început, nu ar fi putut fi încălcată, întrucât, ceea ce ați dezvăluit, pe mine m-a blocat, pur și simplu. De aceea, vă sunt recunoscător pentru amabilitatea de a-mi fi dat posibilitatea să vă răpesc din timpul atât de prețios, pentru care vă mulțumesc, din nou și, în calitate de membru al Colegiului de redacție al revistei să vă asigur că paginile acesteia rămân deschise pentru un om ca dumneavoastră oricând în viitor.

Răspuns: Și eu vă mulțumesc și sper să fi fost util pentru promovarea adevărului asupra a ceea ce a însemnat, cu bune și rele, o epocă în care România a trecut de la cizma sovietică la dezvoltare și deschidere spre lume, la care ofițerii de informații externe și-au adus din plin contribuția, de multe ori cu peripeții și sacrificii, dar animați de o singură țintă: SERVIREA INTERESULUI NAȚIONAL în conglomeratul de alte interese ale țărilor lumii. Să fie într-un ceas bun!

A consemnat **Petru NEGHIU**

ȘTEFAN ANDREI își amintește:

CÂTEVA PALME USTURĂTOARE PENTRU TRĂDĂTORUL PACEPA

Cam de mult nu s-a mai auzit nimic de generalul dezertor și trădător de țară Ion Mihai Pacepa. Mulți spun că ar fi murit. Tot ce se poate. Cu ani în urmă, circula un zvon conform căruia un anume doctor Felix Adamescu trimisese o scrisoare mai multor ziare, prin care anunța decesul trădătorului. Unele ziare au scris câte ceva pe această temă, altele însă, considerând știrea neverosimilă, au așteptat eventuale confirmări din alte surse. Cum acestea nu au venit, nimeni n-a mai zis și nu a mai scris nimic referitor la soarta fugitului galonat.

Iată însă că, recent, Ștefan Andrei, unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai fostului președinte Nicolae Ceaușescu, s-a hotărât să vorbească despre activitatea sa ca om politic și diriguitor al politicii externe românești. Aflat într-un lung, interesant și pertinent dialog cu prof. dr. Lavinia Betea, fostul ministru de externe și ex-secretar al CC pentru probleme internaționale, prezintă momente și evenimente interesante din istoria de zeci de ani a relațiilor diplomatice ale României din perioada, numită comunistă.

Oferă, de asemenea, date și informații, de multe ori inedite, cu privire la întâlnirile și convorbirile pe care le-a avut, în țară și străinătate, cu oameni de toate soiurile și calibrele, de la șefi de stat și lideri de organizații internaționale, până la demnitari, analiști, ziariști etc. Și, în prezentarea acestora, Ștefan Andrei dovedește nu numai că, într-adevăr, s-a bucurat de încrederea fostului președinte, ci face și dovada unei memorii de invidiat. Oricum, cele prezentate de el și publicate în volumul „**Stăpânul secretelor lui Ceaușescu - Ștefan Andrei în dialog cu Lavinia Betea**”, este un bogat izvor de date pentru istorici și toți cei ce sunt dornici să cunoască îndeaproape o epocă atât de controversată astăzi.

Printre cei despre care fostul ministru face vorbire se numără și generalul trădător Pacepa. Amândoi s-au aflat în preajma lui Ceaușescu și au lucrat pentru acesta. Desigur, fiecare în felul său, dar, în timp ce unul s-a comportat ca o slugă lingușitoare, gata oricând să facă pe placul stăpânului său și a familiei acestuia, recurgând la minciuni și diverse trucuri, de multe ori chiar la furțișaguri și mici găinării, în cele din urmă dezertând pentru a-și găsi alți stăpâni, celălalt a făcut ceva, atât cât a putut, pentru ca lucrurile, pe plan intern și extern, să nu degereze prea mult.

După cum se știe, după trădare, Pacepa a vorbit și a scris multe, lansând din curtea noilor săi stăpâni filipice dintre cele mai aberante și nerușinate la adresa foștilor săi colegi și colaboratori, a instituției în care a lucrat (DIE), a țării și poporului român. Din tot ce a spus și scris el pe meleaguri străine, rezultă că în

România nimic n-a fost bun, că totul a mirosit urât, încercând să creeze țării în care s-a născut și a trăit boierește, o imagine detestabilă.

La început, afirmațiile sale, verbale sau scrise, au constituit pentru mulți un șoc. Alții însă le-au privit cu rezervă sau le-au respins categoric, considerându-le din capul locului minciuni, calomnii, invenții și chiar "făcăături" ale unor experți în ale dezinformării și manipulării, plătiți pentru așa ceva de servicii de informații specializate. Și pentru că multe, foarte multe din acele lansate de trădător veneau în contradicție cu realitatea, au apărut o mulțime de întrebări, nu în legătură cu profilul moral și caracterul lui, acesta fiind de acum cunoscut prin însuși actul trădării, ci mai degrabă cu privire la sănătatea lui mintală.

În lucrarea la care ne referim, generalul dezertor nu constituie un subiect de analiză distinct pentru fostul ministru de externe român. Cu toate acestea, ni se oferă suficiente date care confirmă sau completează pe cele existente obținute prin alte surse, dându-ne astfel posibilitatea să-l cunoaștem pe trădător și mai bine; unele dintre ele constituie chiar răspuns la întrebările ivite pe parcurs în legătură cu acțiunile mai vechi și mai noi ale trădătorului. După părerea noastră, acestea constituie tot atâtea palme usturătoare date generalului dezertor.

În cele ce urmează, le vom prezenta în ordinea în care le găsim în dialogul Ștefan Andrei-Lavinia Betea. Vom oferi citatele respective, cu mici comentarii, lăsând pe cititori să le analizeze și să tragă singuri concluziile.

Prima palmă

Referindu-se la cartea lui Pacepa „**Orizonturi roșii**” și întreat fiind dacă-l știa "înzestrat cu talent literar", fostul ministru a răspuns: *"Nu, nici vorbă! El a avut la dispoziție niște oameni plecați dinainte din țară și scriitori nerealizați, angajați de CIA. Printre ei cred că a fost și unul Alexandru Ghiorghiu, diplomat, fost corespondent de presă, care a trădat în 1986. Le-a povestit Pacepa niște momente istorice iar aceștia au brodat cu fanteziile atât de citate și acum de ziarști. Pacepa spune numai prostii, tâmpenii și minciuni"*.

În „**Orizonturi roșii**”, Pacepa scrie că România mima "disidența" față de URSS. Ștefan Andrei explică: *În 1974 am făcut o vizită în RFG. M-am întâlnit cu Egon Bahr (colaborator al lui Willy Brandt, inițiatorul doctrine de destindere a relațiilor cu țările est-europene - n.n.), care mi-a spus: Noi avem informații că dumneavoastră, de fapt, acționați formal independent. Că aceasta vă este sarcina dată de către sovietici în cadrul Tratatului de la Varșovia.....I-am replicat atunci: Dumneata crezi că aici este un bal mascat, în care România a fost îmbrăcată în costum de țară independentă? Politica pe care o facem noi se stabilește independent și suveran la București. Nu este în niciun caz așa cum dezinformează alții. Uite, cazul cu Germania. Dacă ei ne dau nouă ordine, de ce când am stabilit relații diplomatice cu RFG, sovieticii și ceilalți în frunte cu RDG ne-au atacat în presă, la radio, la televiziune? Și i-am mai dat alte exemple. Condamnarea invaziei*

Cehoslovaciei în 1968, menținerea relațiilor diplomatice cu Israelul și alte poziții independente ale României.....Neacceptarea de manevre militare ale trupelor Tratatului de la Varșovia pe teritoriul României.....Noi nu am fost de acord ca în timp de război, secretarul general al PCUS să fie comandantul suprem al trupelor Tratatului de la Varșovia..... (pag. 219-220).

A doua palmă

*"România fabrica arma nucleară", a scris Pacea. Întrebat dacă-i adevărat, fostul ministru răspunde: *La Pacea sunt minciuni una după alta. Dacă aş avea timp, aş lua pagină cu pagină să arăt cum minte. El spune că a fost mesager la Gaddafi.....Nu a fost niciodată mesager. Minte când scrie că ar fi convenit Ceaușescu cu Gaddafi să facă o bombă nucleară și arma bacteriologică. O minciună! Îl cunosc de-ajuns pe Ceaușescu ca să știu că nu putea să se bage în asemenea lucruri cu Gaddafi.*" (pag.253)*

*Această chestiune privitoare la fabricarea bombei atomice de către România a fost abordată și în 1983, când Bush, pe atunci vicepreședinte al SUA, s-a aflat la București. Iată declarația lui Ștefan Andrei: *Fără să fie întrebat, Ceaușescu i-a spus vicepreședintelui american că noi putem produce arma nucleară dar n-o facem pentru că este prea costisitoare. În particular, Bush mi-a spus: <Domnule, eu îl cred pe președinte că nu vrei să produceți arma nucleară. Dar faptul că voi aveți relații cu asemenea oameni, precum liderii Libiei, Irakului sau Iranului, ne face să ne gândim la pericolul de a transmite acestora secretele pe care le aveți>. Când l-am informat, Ceaușescu mi-a cerut: <Spuneți-i că-i dau toate asigurările că România nu va face asta.....Noi nu vom contribui la transmiterea secretelor legate de arma nucleară>". (pag. 254)**

O altă palmă. Și mai usturătoare

Urmează o întrebare pe care, în mod cert, și-au pus-o mulți dintre cei care, într-un fel sau altul, s-au ocupat de cazul acestui trădător: "Cum și când a intrat Pacea pe sub pielea Elenei Ceaușescu?" Răspunsul ministrului la această întrebare conține, după părerea noastră, o mulțime de elemente care ajută și mai bine la cunoașterea celui care toată viața s-a dovedit a fi un lingău, un fariseu. Un ins care, pentru a fi avansat și a-i merge lui bine, recurgea la orice. Iată-l: "Atunci când Zoia Ceaușescu s-a supărat pe ei și a plecat fără să spună unde, Pacea a spus că nu a putut să doarmă de îngrijorare, că a plâns de frică să nu i se întâmple Zoiei ceva rău. Și, ca să-i observe Ceaușeștii durerea, a stat în cușca de la intrarea în vila lui Ceușescu. Acolo, pe stânga, era o gheretă pentru aghiotanții care făceau legătura în casă și verificau cine intră. Pacea n-a plecat de acolo. Două zile și două nopți. Nebărbierit, mânca parizer cu pâine.....Impresia produsă de Pacea asupra Elenei Ceaușescu a fost atunci extraordinară. Melinte, ospătarul Ceaușeștilor, mi-a povestit că a auzit-o pe Elena la masă spunându-i lui: <Uite,

vezi ce-au făcut tovarășii tăi din Secretariat? Singurul care a stat zi și noapte lângă noi a fost Pacea. Uite, ăsta ne e devotat>".

"Pacea a intrat pe sub pielea Elenei Ceaușescu și cu probleme legate de bijuterii. Așa a făcut în vizitele din Liban, Libia, Iran și Siria. Eu l-am văzut în America Latină. Acolo, în țări producătoare precum Peru, argintul este foarte ieftin. Și aurul. Iar Pacea organiza întâlniri cu zarași pentru Elena Ceaușescu. Iar ea întreba: <Dragă, astea cât costă?> <Atâta> <Dragă Pacea, eu am fost la Anvers, există mai scump aici decât la Anvers>. El revenea după plecarea lor. "Tovarășa Ceaușescu, au fost încântați de dumneavoastră zarașii ăștia - că vă pricepeți, cum știți să alegeți lucrurile cele mai frumoase, ce frumos vorbiți, adevărată soție de șef de stat! Și, uități, vi le fac cadou". Toate bijuteriile care-i plăcuseră, i le aducea Pacea <cadou> cu banii Securității. Asta s-a petrecut în țările Americii Latine, în 1973" (pag.298-299). Mare lichea! Mare fariseu a fost acest Pacea.

Încă o demascare, încă o palmă trasă trădătorului

Fostul ministru de externe român se apără, dar și lovește. Bine și repetat. "Pacea, declară Ștefan Andrei, a scris atâtea minciuni în legătură cu mine, încât nu am la ce să dau crezare din cele expuse de el în carte" (pag. 302). Apoi, continuă: "L-am întrebat pe Harriman (fost ambasador la Londra și Moscova, n.n.) dacă acea carte a făcut-o CIA. El a făcut semn din cap că Da....Pacea a urmărit îndepărtarea dumatăle de lângă Ceaușescu, considerându-te un auxiliar bun al lui" (pag. 303). "Pacea a decis să plece fiind luat prin surprindere. A aflat că este sub anchetă în legătură cu un camion care aducea o serie de produse electrotehnice, televizoare, casetoafoane din Liban. Transportul fusese interceptat de Caraman. Și s-a speriat" (pag. 305). "Au fost și schimbările recente din sistem care l-au speriat. După venirea lui Postelnicu, Doicaru a fost înlocuit cu Dănescu, care era la Ministerul de Interne cu problemele administrative. Atunci a fost lovitura dată lui Pacea, care credea că vine el șef. Dar a venit Dănescu de la Interne. Pacea a simțit că e în cădere și a început să-și pună probleme. Avea multe la activ. Printre altele, un dosar cu tatăl său, ceh, care în timpul războiului colaborase cu germanii. Pacea s-a speriat, știind că se crease un climat.....A fost luat prin surprindere și a plecat prin surprindere" (pag.306-307).

După cum se știe, actul de trădare a avut loc în iulie 1978. Ștefan Andrei spune că în septembrie același an se afla la Adunarea Generală a ONU. Ceaușescu, printre altele, i-a dat sarcina de a cere americanilor extrădarea lui Pacea. Iată ce declară acum fostul ministru de externe pe această temă: ".....Sarcină imposibilă. Am discutat și cu omul de la CIA, care ținea legătura cu Pacea. M-am întâlnit și cu Brzezinski, consilierul președintelui pe probleme de securitate națională. Acesta

mi-a făcut mai întâi teoria drepturilor omului. Apoi, mi-a spus: Noi avem o experiență de zeci de ani cu rușii, n-am extrădat pe nimeni, decât dacă am făcut schimb de spioni. De la voi nu avem ce să luăm în schimb. Dar dacă îi dați drumul fiicei lui, pe nevastă-sa n-o dorește, îl băgăm într-o insulă în Caraibe" (pag. 307-308).

Într-adevăr, la vremea aceea, în închisorile din România nu se afla niciun spion care să poată fi folosit la schimb și a-l aduce astfel pe trădător în țară pentru a fi judecat. Și asta nu pentru că prin țara noastră nu se aflau spioni dovediți, ci pentru că Ceaușescu, în dorința sa de a evita orice motiv de încordare în relațiile cu celelalte state, a cerut întotdeauna contraspionajului românesc să anihileze activitatea spionilor dovediți prin alte metode specifice acestei munci. El, Ceaușescu, nu a acceptat nici măcar arestarea lui Laszlo Tokes deși activitatea de spionaj a acestuia pe teritoriul nostru era "beton" documentată.

În plus Pacepa a ajuns în mâinile americanilor ca trădător, nu pentru că ar fi sprijinit Statele Unite. Iar spionii au noblețea lor, nu pot fi predați la schimb cu trădătorii.

Vasile Dumitru Fulger

JURNALISM DE INVESTIGAȚII ... DUPĂ URECHE !

Volumul al doilea al cărții *"Puterea din umbră"* a lui Eduard Ovidiu Ohanesian, având drept subtitlu o sintagmă binecunoscută – *"Raport din spatele ușilor închise"* (Ed. Junimea, Iași, 2011) îl învederează pe **caporalul-autor**, cum însuși s-a definit, drept un jurnalist de investigații, care, în mai multe cazuri sau evenimente descrise, analizează cu relevanță subiectele și desprinde concluzii logice în care "veți găsi ... câte puțin adevăr", ne asigură autorul, pe coperta din spate a cărții sale. Cu documente în față și cu mărturii de bună credință, Ovidiu Ohanesian aduce în obiectivul camerei instalată în vârful pixului fapte, activități, lucruri, oameni, instituții, reguli și reglementări etc. Devin chiar picante, cu iz de roman polițist, unele capitole ca: *"Dosarul armamentul"* (revenit în actualitate), *"Lorzii războiului"*, *"Compendiu despre crima organizată"* și încă unu sau două, mai cu seamă unde se fac referiri la "răpirea" ziaristilor din 2005. De pildă, în acest din urmă capitol citat, găsim șfichiuri tăioase la adresa "sistemului ticăloșit": *"Introdusă în jocul puterii, Monica Macovei a servit sistemul ticăloșit fără să clipească. Nu este vorba doar despre niște afaceri murdare ale demnitarilor sau despre dosare de corupție. Macovei a împiedicat cu bună știință aducerea și judecarea martorilor cheie într-un dosar de terorism și trafic de armament. Al doilea terorist al țării, cetățeanul american Muhammad Munaf, nu a fost cerut niciodată aliaților americani spre dreaptă judecată în România, datorită intervenției și ordinelor date de ministrul de Justiție din 2005"* (pag.171). Cel puțin așa declara procurorul de caz, referindu-se la ordinul 1833/05.12.2005, iar Ovidiu Ohanesian exploatează bine "bucata de adevăr" pe care o deține.

Toate bune și frumoase până când "dragă Ovi" aduce în discuție **orice** din sfera serviciilor speciale, îndeosebi cea a SIE. Are prietenul nostru Ovi o răcă, o ranchiună, o ură aproape viscerală față de numita instituție, pe care și le-a revărsat încă de la începuturile sale publicistice. Oricine poate verifica aceste afirmații, trecându-i chiar și rapid în revistă scrierile. Nu facem niciun fel de presupunere în privința motivației demersului său, dar nu excludem banii sau interesele cuiva. Și afirmăm aceasta având în vedere schimbarea măsurii, a instrumentelor, a modului de obținere a informațiilor atunci când vine vorba de serviciul român de spionaj și de oamenii săi. Ar fi rămas apreciată cartea domnului Ohanesian dacă ar fi lipsit din ea capitolul al șaptelea – *"Generalii Gorjului"*, dar, mai cu seamă subcapitolul *"Un spion gorjean la New York"* (pag.255).

Este locul din carte unde autorul abandonează uneltele obiective de investigare, sau le folosește "dirijat" și se cufundă în nisipurile mișcătoare ale jurnalismului .... după ureche. Mai exact, după ce-i aud urechile de la domnul căpitan în rezervă Traian Ion Emilian ANDREESCU, fost ofițer DIE mai puțin de

zece ani, dar care-i trâncăne lui Ovi, uneori "en tête-à- tête", alteori între vreo șase ochi, câte-n lună și-n stele, de parcă el ar fi avut cel puțin funcția lui Pacea, dacă nu chiar a lui Doicaru, în DIE. Dar nu este singurul lăutar care-i cântă la ureche lui Eduard Ovidiu Ohanesian, mai ascultă dumnealui și la zdrăngănelile mai recent rejectaților din SIE, alde col. Dragomir, fost cadru MAPN, care s-a trezit în serviciul de spionaj fiind împins de generalul Degeratu, căruia de altfel îi și raporta pe căi paralele acțiunile despre care auzea sau la care participa. Doar că, în acest caz, domnul Ohanesian are dreptate, șefii SIE care l-au admis în sistem au greșit sau au procedat neprofesionist față de un om pe care s-au grăbit să-l trimită în misiune externă, fără niciun fel de pregătire/cursuri de profil.

Ejusdem farinae și domnul Cruceru Marin, despre care aflăm că și-a pierdut calitatea de membru al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere provenite din SIE, pentru că nu și-a plătit cotizația, minima obligație statutară a oricărui membru. Deci, numai oameni de calitate în "agentura" domnului Ohanesian.

Dar, să revenim la colegul nostru (vrem, nu vrem este de-al nostru!), Emil Andreescu. Ajuns și el, pe bază de pile – o recunoaște însuși autorul cărții – în DIE prin 1973, s-a trezit, într-adevăr, într-o lume despre care nu numai că nu știa nimic, dar pentru care nu era suficient de matur. N-ar fi o problemă nici asta, doar că domnul Ovi așterne pe hârtie toate elucubrațiile, exagerările, minciunile și frustrările celor pe care îi ascultă, inclusiv ai așa-zișilor "corespondenți" ai citatelor intitulate "Nota ofițerului", care, în cea mai mare parte aparțin tot aceluiași.

Să încercăm să punctăm câte ceva din ""nemaipomenitele dezvăluiri" ce i-au fost cântate la țambal autorului cărții la care ne referim.

"CV-ul impresionant", viața "cu suișuri și coborâșuri" ale lui Emilian Andreescu s-au împletit mereu cu situarea sa pe poziția celui care, având, într-adevăr, o anumită inteligență, se consideră a fi el buricul pământului. "Infuzia masivă de ofițeri din comerțul exterior ... deăștia superpregătiți" susținută în carte, este expresia unui narcisism, a unei megalomanii mai mult decât patologice. La vremea respectivă, ca și mai înainte, se recrutau, într-adevăr, în DIE, tineri absolvenți ai institutelor de învățământ superior, dar nu numai din comerț, în egală măsură fiind auți în vedere juriști, filologi (mai cu seamă de la "limbi străine"), ingineri – chiar foarte mulți, ziarști, absolvenți de la "Ștefan Gheorghiu" (astfel de absolvenți sunt și astăzi ... tot ziarști), practic, oameni de toate profesiile. Și asta nu pentru că "Ceașescu a ordonat o epurare masivă a aparatului de securitate", căci mulți din cei "vechi" au părăsit sistemul abia după trădarea lui Pacea, ci pentru că unitatea de spionaj a devenit Departament în cadrul Ministerului de Interne, cu o largă autonomie logistică-financiară și de organigramă, avându-se în vedere obiectivele și atribuțiile ce-i reveneau, ca, de altfel, oricărui serviciu de spionaj din lume, pe linia apărării securității externe a statului român și care rămân drept

coloana imunitară a statului, în general, indiferent de vremelnicele ideologii sau doctrine, sau oameni care ajung să diriguiească societatea. Ceaușescu n-a avut cum să ordone "o curățare de fostele cadre pregătite în URSS", câtă vreme sistarea trimerii la școlile sovietice a avut loc în 1963, când s-a înființat unitatea școlară a serviciului de spionaj român, deci pe vremea lui Gheorghiu-Dej și a lui Alexandru Drăghici. Dar, după ureche, așa se aude ...

Domnul Ohanesian îl laudă pe Emilian Andreescu pentru faptul de a fi absolvit trei sau chiar patru facultăți (chipurile, una "la secret", în SUA...!!). Doar că ne întrebăm cum de a putut absolvi în 1968 Facultatea de Finanțe, iar în 1970 – la doi ani – pe cea de Comerț Exterior? Exista, într-adevăr, la vremea respectivă un ordin al ministrului Învățământului, cu nr. 340, care permitea înscrierea la a doua facultate, în grupele de la cursurile de zi, un fel de frecvență redusă, dar, în niciun caz nu erai admis mai mult de anul II. Așteptăm clarificări, dar nu ... după ureche! Cât despre facultatea "secretă" din America, hai să fim serioși!! Iar despre multitudinea de limbi străine pe care le-ar vorbi domnul căpitan Andreescu, să fim și mai serioși!! Vă spunem noi, domnul în cauză a avut cunoștințe destul de bune de limba engleză și ceva – ceva de limba rusă. În rest "nula na nula"!! Să mai precizăm și altceva, înainte de a intra în fondul altor probleme: fratele lui N.Ceaușescu, adică Nicolae Andruța Ceaușescu nu a venit la DIE împins de șeful statului, ci dintr-o "inspirație" a generalului Doicaru, care, vrând să mai aibă o ușă deschisă la conducerea supremă, în 1971 l-a luat pe maiorul de miliție Andruța Ceaușescu, care patrula prin Piața Victoriei și l-a adus în DIE la Cadre, dar nu șef, pentru că șef era colonelul Diaconu. Abia prin 1974, a ajuns în fruntea Direcției de cadre. Însă, după ureche, ce mai contează 2-3 ani?

Să ne concentrăm, în continuare, pe câteva enormități debitate de "informatorul" domnului Ovidiu Ohanesian în legătură cu munca, cu activitatea de informații externe. "Pușoiul", un "puști acolo", cum se autodefinește, n-a avut "în coordonare spațiul America". Nu astfel de oameni coordonau "spațiile cercetate", cel mult "țineau" dosarele organizatorice a 1-2 ofițeri aflați în misiune și prezentau informații pe scară ierarhică. Același domn "pușoi" se laudă că a avut agentură, preluată sau creată, chipurile, cu care a spart ONU. I-auzi, brău! În cei 2-3 ani petrecuți în Centrală și alți tot atâtia la New York, domnul Emil nici n-a învățat bine cum ajunge la wc-ul din clădirea unde-și avea biroul, trebuia să-l ducă cineva la braț...!!! Iar faptul că apare într-o poză într-un ziar al vremii, sau susține o declarație oficială în legătură cu "Dreptul mării", asta nu se numește agentură. Unul din foștii lui șefi, un om respectabil și de mare profesionalism, confirmă că tot ce s-a făcut cu "Anton Traian" la vremea respectivă, a stat sub semnul presiunilor ... pilelor, inclusiv neregulile din zona financiară, deși căpitanul susține că a decontat până la ultimul cent.

Și acum, câteva întrebări pentru domnul Ohanesian, considerând că nu este cazul să facem analize detaliate pentru fiecare din multiplele probleme pe care le pun "dezvăluirile" domnului Andreescu și pe care E.O.Ohanesian le îngHITE pe nerăsuflate. Ca să nu aibă probleme cu respirația, îi dăm noi răspunsurile.

Întrebare: De unde aveți fotografiile de familie ale lui Emil Andreescu? În ce mod ați intrat în posesia lor, bănuim că nu prin efracție?

Răspuns: De la însuși domnul căpitan(r) Emilian Andreescu.

Întrebare: Pe cine credeți că mai interesează acum ce a "spionat" așa-zisul "spion al Gorjului" ? (În paranteză fie spus, originile gorjene ale acestuia se "bucureștenizaseră" de vreo trei generații!!), la ONU sau mai clar, ce relevanță mai are acum pentru români, ce era scris în declarația oficială pe care domnul diplomat a primit-o pentru a o citi la Conferința dreptului mării?

Răspuns: Pe nimeni, nici măcar pe însuși autorul cărții.

Întrebare: Ce efect credeți că are faptul că ofițerul Andreescu "și-a dat în gât" colegii, prietenii, cunoștințele etc.?

Răspuns: Niciunul. Poate doar că cei în cauză să-l acționeze în justiție pentru prejudicii de imagine.

Întrebare: Apreciați că cei câțiva ani (sub zece) de carieră militară nu sunt suficient răsplățiți cu quantumul actual al pensiei militare a domnului Andreescu? Mai aveți vreun exemplu de "om al muncii" din țara asta care pentru mai puțin de zece ani să aibă un astfel de quantum la pensie? Știați că "omul muncii" Emilian Andreescu are și o pensie civilă îndreptățită legal, pentru perioadele muncite în afara structurilor militare? Cele două pensii explică "sărăcia lucie" în care trăiește !!!

Răspuns: La prima parte a întrebării: DA; la partea a doua: NU. la partea a treia DA, dar am omis cu bună știință, știu eu de ce!!!

Întrebare: Cu ce scop ați ilustrat capitolul la care ne referim cu diplomele și atestatele, legitimațiile și certificatele pe care domnul Andreescu le are în colecția personală?

Răspuns: Pentru că l-ați ascultat cu gura căscată și i-ați executat fără crâcnire toate cererile și dorințele și pentru care, neîndoielnic, l-ați răsplătit. Gras!!!

Întrebare: A propos, cum ați intrat în posesia legitimației de membru al ACMRR a domnului Andreescu și ce credeți că ați realizat facsimilând-o în carte, având în vedere că este un document public?

Răspuns: V-a dat-o el pentru a umfla și mai mult prăpăsteniile debitate.

Întrebare: De ce credeți dumneavoastră personal că banca "PATRIA S.A." nu a mai fost înființată?

Răspuns: Din relatările personalităților care au avut/acceptat inițiativa fondării acesteia rezultă că și-au dat seama că "băgărețul"

consilier/președinte autointrodus pe liste și autointitulat cu toate aceste funcții n-are nicio credibilitate, date fiind enormitățile pe care le propunea sau le avea în vedere, ca și activitatea sa din trecut pe la alte bănci.

Ar mai fi multe, foarte multe de elucidat în legătură cu bazaconiile pe care vi le povestește prietenul dumneavoastră și, vai, colegul nostru, domnule Ovi. Vă asigurăm că, dacă ați fi obiectiv în aprecierile dumneavoastră cu privire la serviciile speciale ale României, îndeosebi cel de spionaj, mulți dintre colegii noștri cu activitate în domeniu, mai multă și mai profesionistă, v-ar sprijini în demersurile pentru adevăr și, suntem convingși, chiar instituția ar fi deschisă la solicitările adresate, evident, în limitele legale și profesionale.

Pentru că, dragă Ovi, ai înghițit o droaie de minciuni, inclusiv una pe care nici n-ai catadicsit să o proiectezi în timp, anume, cea de la pag. 267, în legătură cu generalul Silviu Predoiu. Acest om n-a avut cum să-i vorbească căpitanului "Anton Traian" la cursul urmat, pentru că în perioada când domnul Emil era elev la acel curs, Silviu Predoiu nu pare să fi fost ofițer SIE (este vorba de anii '70) și chiar dacă era, nu era el pus să le vorbească cursanților despre "ofițeri care vin la servicii cu Lamborghini și cu nu știu ce mașini de lux", fiind și el, la vremea respectivă tot un "pușoi" ca și informatorul dumitale.

Este hilară, dacă nu de plâns, ușurința, ca să nu spunem altceva mai grav, cu care tratează autorul nostru probleme care privesc oameni, instituții, fapte, evenimente.

Pentru că numai astfel se explică inclusiv susținerea că "frumosul, prezentabilul tânăr spion gorjean" (A cam făcut gorjenii de râs!!) ar fi fost însurat "de serviciu" cu o "frumusețe de unguroaică", Mariana Fekete. Păi, dacă a trăit cu așa o frumusețe atâția ani, de ce a părăsit-o atunci când aceasta a avut probleme de sănătate? Problemă de caracter, ar spune oricine nu are calitatea de jurnalist de investigații ... după ureche!

Așa stând lucrurile, ne permitem să punem sub semnul întrebării tot ce a scris domnul Ohanesian în carte/cărți inclusiv în legătură cu "răpirea" din Irak. Vorba unui personaj important, care este foarte ... drag autorului: Nu e bine, domnule Ovi! Dar, resemnarea românului (credem că și a voastră, a armenilor), **ASTA ESTE / ASTA-I SITUAȚIA:** când îți cântă lăutarul la ureche, îți formezi urechea muzicală după el!!! S-auzim numai de bine! Cu scuze pentru folosirea când a singularului, când a pluralului, în raportarea la persoana autorului.

Petinu Tregheu Ahonesian

PROMOȚIA 1968

La finele lunii august 2012, într-o frumoasă locație din stațiunea Predeal s-a desfășurat o reuniune, deopotrivă inedită și de suflet. Inedită, pentru că participanții erau veterani ai serviciilor de informații române, **promoția 1968**. De suflet, deoarece

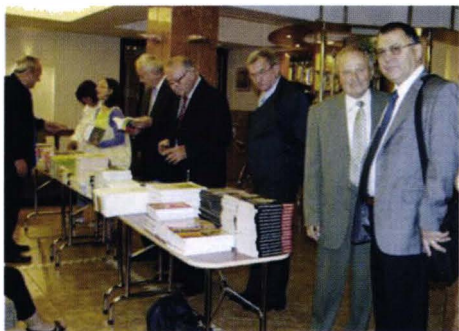
foștii spioni și contra-spioni, astăzi venerabili ofițeri în rezervă și în retragere ai serviciilor secrete române, s-au întrunit de această dată nu pentru a pune la cale *măsurile operative, specifice*, ca altădată, ci pentru a se revedea, împreună cu familiile, a depăna gânduri și amintiri și poate, de ce nu, pentru a mai recupera ceva din timpul consumat în tinerețe pentru activități fără

pauză în serviciul statului și care nu lăsau loc la astfel de întâlniri. Aceasta era, de fapt, una din privațiunile impuse de o meserie incitantă și plină de riscuri.

Promoția 1968 se întâlnește anual începând din anul 2008; de această dată organizatori au fost Ion Stoica și Ristea Priboi.

Anul 1968 a rămas ca un reper luminos nu doar în istoria României, dar și a Europei și a lumii. Este cunoscut ca anul renașterii speranțelor de libertate la multe

popoare ale lumii, inclusiv la români. În România este un an de hotar, când structurile de apărare și de siguranță a statului rupeau definitiv cu un trecut împovăraător impus de ocupația sovietică după al Doilea Război Mondial și își croiau un drum nou, apropiat de tradițiile și interesele naționale. 1968 a devenit în timp simbolul unei generații...

O generație deosebită, a accentuat într-un

cuvânt emoționant rostit cu acest prilej generalul **Iulian Vlad**, fost șef al Departamentului Securității Statului, președinte de onoare al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații, invitat la întâlnire. *O generație care a înscris pagini memorabile în istoria serviciilor secrete românești și a țării. Am parcurs împreună mai multe etape. Au fost multe greutăți, dar și împliniri, care demonstrează că nu am trăit degeaba.*

La rândul său, colonelul **Filip Teodorescu**, președintele ACMRR – SRI, a făcut apel la solidaritate și la nevoia de a face *front comun* în lupta pentru adevăr: *Nu suntem singuri. Să fim uniți. Din 1989 încoace se continuă campania de dezinformare, manipulare și defăimare a ofițerilor de informații din SRI și SIE. Pentru cine a greșit – nu cerem îndurare. Dar ceilalți, avem dreptul la onoare și demnitate. Este încă mult de lucrat pentru formarea unei culturi de securitate în societatea noastră. Pentru aceasta este nevoie ca fiecare dintre noi să fie nu doar cititor, ci și făuritor, deoarece fiecare are multe lucruri de spus și putem fi încă utili. Un ofițer de informații nu-și schimbă profesia.*

Trebuie, de asemenea, menționat faptul că este promoția cu cel mai mare număr de generali și de șefi de unități centrale și teritoriale din structura DSS. O bună parte dintre aceștia au lucrat în SIE.

Redactorul șef al revistei „Periscop”, Ioan Popa, a susținut ideea unui *front comun* al celor două publicații editate de ACMRR - SRI și ACMRR – SIE („Vitrării” și „Periscop”) în apărarea adevărului și promovarea culturii de securitate în societatea noastră. Totodată, a transmis un mesaj de salut din partea Consiliului Director al ACMRR –SIE participanților la întâlnire, mulți dintre ei colegi de muncă și de luptă, ani îndelungați, pe frontul invizibil în apărarea intereselor cele mai scumpe ale oricărei națiuni – suveranitatea, independența, integritatea teritorială, demnitatea și libertatea sa.

Nu întâmplător, participanții au intonat și un *cântec al promoției 1968*, din care redăm câteva versuri:

„Dragi colegi, să nu fim triști/ C-am ajuns toți rezerviști
Cât pe lume mai trăim/ Trebuie să ne mândrim
Că ne-am făcut datoria/ Și am slujit România.
Țara mea cu oameni buni/ Moștenită din străbuni
Te-am slujit că ne-ai fost dragă/ Și noi te-am păstrat întreagă”.

Pentru conformitate,

Ion P., Dan S.

“SALVAREA AURULUI POLONEZ”

Sub titlul de mai sus, la 14 septembrie 2012, la sediul Băncii Naționale a României (nici nu putea fi aleasă o locație mai potrivită pentru un asemenea subiect!) s-a desfășurat un extrem de interesant simpozion dedicat odiseii tezaurului polonez la începutul și pe timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Au participat guvernatorul BNR, acad. **Mugur Isărescu**, ambasadorul Poloniei la București, **Marek Szczygiel**, și alți membri ai ambasadei, ministrul apărării al României, **Corneliu Dobrițoiu**, academicieni, profesori universitari, cercetători români și polonezi, diplomați, reprezentanți ai mass-media.

Tonul dezbaterilor l-a dat **guvernatorul BNR** care, într-o amplă și documentată alocuțiune, a prezentat situația dramatică a Poloniei din septembrie 1939, când în decurs de două săptămâni a fost atacată din două părți de cele două mari puteri malefice ale epocii – Germania nazistă și Uniunea Sovietică. Unica portiță de salvare atât pentru tezaurul Poloniei, pe care și-l doreau cei doi invadatori, cât și pentru conducerea politică a acestei țări s-a dovedit în acele împrejurări dramatice **România**. Teritoriul românesc s-a dovedit atunci deosebit de ospitalier, iar autoritățile statului și populația în ansamblu s-au comportat la înălțimea și în spiritul marilor valori universale ale prieteniei, respectului și solidarității ce se cuvin întotdeauna față de aliatul și vecinul supus unei mari încercări. Dl. **Mugur Isărescu** a făcut trimitere și la soarta tezaurului românesc depozitat în Rusia în timpul Primului Război Mondial care, după 96 de ani, a rămas în cea mai mare parte în posesia Marelui Vecin de la Răsărit.

Moderatorul dezbaterilor, dl. **Cristian Păunescu**, consilier al guvernatorului BNR, a dat citire unui **mesaj** adresat Simpozionului de către acad. **Dinu C. Giurescu**, “prieten al BNR, membru al unei dinastii de istorici”, aflat atunci în SUA, care a prezentat o frescă cuprinzătoare a relațiilor româno-poloneze proiectate pe fundalul european din perioada premergătoare cel de-al Doilea Război Mondial.

Rând pe rând, cercetători din România (prof. univ. dr. **Ion Calafeteanu**, **Nicolae Mareș**) și Polonia (**Jakub Skiba**, **Wojciech Rojek**, **Robert Kudelski**) au completat cu date de arhivă și considerații interesante ceea ce a fost numită pe drept cuvânt *odiseea aurului polonez în cel de-al Doilea Război Mondial*, în desfășurarea căreia și încheierea sa într-un mod fericit pentru polonezi un rol important l-a jucat România.

Acest tablou a fost întregit de lansarea în premieră a unei valoroase lucrări istorico-documentare – *Salvarea aurului polonez* (Editura Oscar Print, București, 2012, 184 p.) avându-i ca autori pe doi erudiți în problemă, **Cristian Păunescu**, coautor al unei alte lucrări despre *tezaurul României la Moscova*, și **Dorin Matei**, redactor șef al revistei *Magazin istoric*. O carte, bogată în documente și ilustrații, care se citește ca un roman de aventuri, cu multe suspansuri și un final fericit, din care menționăm câteva titluri de capitole: Prietenul la nevoie se cunoaște; Doar cine riscă poate să câștige; Aurul își schimbă proprietarul; Procesul; Aurul se întoarce acasă.

P. Ioan

Foileton de actualitate TEVEGRIPA PUILOR

Fals tratat de teveologie

Sunt un telespectator model . Am învățat asta de pe când eram redactor la singura instituție de transmis imagini în undă din secolul trecut . Mă uit astăzi la emisiunile altora precum mă uitam pe vremuri la ale mele , înainte de a le preda la viză , la capetele limpezi , la alți tovarăși ca Naș Floreo sau cum li se mai zicea . Adică mă uit cu atenție și interes . Și ce văd ?

"Trezirea la apel!" Cine-o striga apelul ? S-a reinventat Moș Teacă ?

"Leomania". Or fi unii îndrăgostiți excesiv de lei ca alții de teveomanie , sau poate ... **"Europa ne privește."** Și ce să vadă ? Vorbe , certuri și discuții .

"Happy hour." O fi fericită pentru el , când ia paraua , că pentru privitori nu prea . **"Neața cu Răzvan și Dani!"** Cam neși și aștia doi . S-au cruzit . **"În gura presei."** Ce s-o mai găsi pe acolo în afară de laude mușchiuloase și juvenile ? Dinți , carii? **"Acces –sau abces –direct."** Gestionat de polițist sau de dentist? **"Cireșa de pe tort ."** Poate bomboana de pe colivă .

"Agentul VIP." Adicătelea : Vărul Ionel Potlogarul .

"Schimb de mame." Uneori de dame , pe urmele taților plecați sau ... aplecați

"Pastila vouă." Greșit : pastila voastră împotriva lipsei de talent .

Mă întreb și acum ce tot caută și speră să găsească unul mai ras și mai vorbăreț **"în puii mei"**? De fapt ai lui , că eu n-am . Oare mai caută pe la țara vechea gripă aviară ? Că dacă ar investiga **"realitatea zilei"** , n-ar găsi decât ceea ce **"se întâmplă acum"** , adică **baronii , cuscrele , factorii X** , deci necunoscuți , toate aruncate pe sticlă așa , ca într-un **"show păcătos"** , pentru că românii **au – sau nu – talent** , fie ei **buni sau răi** . Și în fine , dacă tot mă plasez împotriva tuturor , voi aborda **"un stil masculin"** stând **"la șuetă cu Bahmu"** ca să înțeleg și eu la sfârșit că **"fără sânii nu există paradis"** . Chiar dacă mie mi se pare că televiziunile de astăzi de la noi , din Românică , copiază de peste tot de pe unde pot , un mod decadent , opulent , extravagant de producție , eu tot o **"să le prezint părinților"** ce mi se pare frumos , mai special , uneori arhaic , mai clasic în **"SRC"** . Nu știți ce este SRC ? Cum se poate , înseamnă că nu priviți destul la televizor : este Serviciul Român de Comedie . Oare de ce se întâmplă totul așa și se mai întâmplă să nu-mi prea placă nimic ? Poate sunt eu mizantrop , sau prea exigent , sau prea ... prea de tot . Drept pentru care mă și prezint :

Cronicarul de serviciu ,
al dumneavoastră Mihai Miron

FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU CITITORII NOȘTRI

Prestigioasa revistă *Balcării și Europa* ne onorează, în numărul 126/iulie-august 2012, cu un interesant articol despre "Periscop", pe care îl reproducem mai jos. Un articol relevant pentru modul în care suntem percepuți de alți colegi de breaslă și pentru care le mulțumim.

„PERISCOP” – o revistă despre spionaj

Aflată în al cincilea an de existență, revista „PERISCOP”, publicație trimestrială editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe, continuă să surprindă prin *materia primă* care oferă substanța conținutului său. Un material adeseori in-

candescent, care iese de sub pecetea a ceea ce a fost considerat cândva *secret*, *confidențial* sau chiar *ultrasecret*, adică de o importanță covârșitoare pentru anumite activități din domeniul relațiilor interstatale, cu implicații profunde, pe termen lung.

În paginile revistei se întâlnesc rubrici cu un caracter deosebit, cum ar fi: „Lumea în criză multidimensională”; „Cultura de securitate, cultura politică”; „Analize politico-strategice”; „Memorialistică-Consemnări”. De asemenea, unele articole trezesc interesul cititorilor, ca de pildă: „Cominternul și securitatea”; „Cum a ajuns Alaska sub stăpânire rusească?”; „Riscuri asimetrice: Extremismul în Balcani”; „Încetarea războiului rece este relativă”.

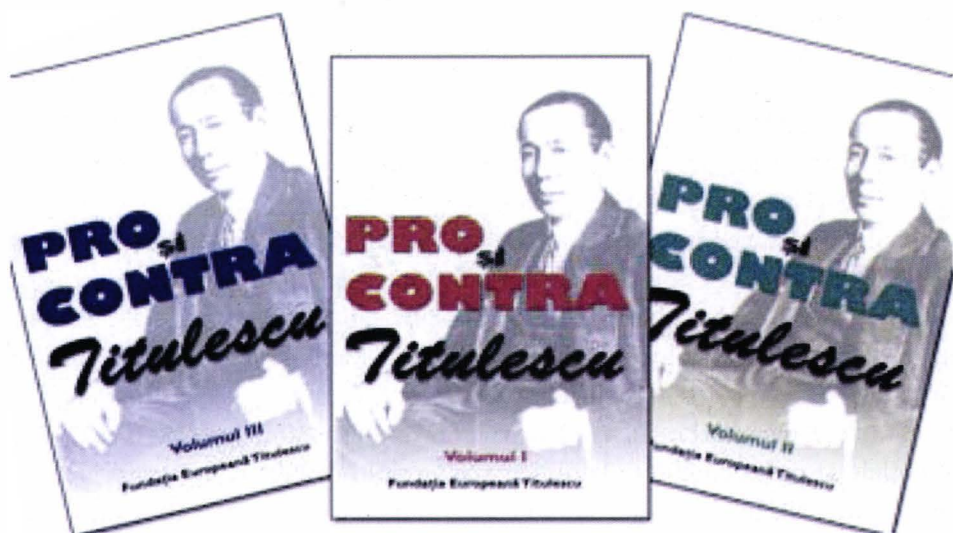
Este o publicație alertă, plină de informații adesea surprinzătoare, care se citește cu mult interes până la capăt.

VITRINA CU CĂRȚI

O BIJUTERIE BIBLIOGRAFICĂ: *PRO ȘI CONTRA TITULESCU*

Spiritul lui Titulescu era atât de lucid și atât de perspicace, judecata sa era atât de precisă, încât el era destinat să dezlege problemele”. (Albert Einstein)

La mijlocul verii anului 2012 a ieșit de sub tipar o lucrare amplă, în trei volume, care are toate calitățile pentru a fi calificată *de excepție*. Este vorba de ediția a II-a, revăzută și adăugită, a lucrării de documente cu titlul *Pro și contra Titulescu*, sub îngrijirea domnului. **George G. Potra**, unul dintre cei mai devotați autori dedicați valorificării operei și apărării spiritului celui mai mare diplomat și patriot român din perioada interbelică. Ediția impresionează prin rigoarea și excitația detaliilor privind sursa, data și locul apariției documentelor citate, care le conferă credibilitate și veridicitate.

Lucrarea a beneficiat de o lansare deosebită la Fundația Europeană Titulescu și se bucură deja de atenția mass-media și a unor cunoscuți critici și comentatori de specialitate. Într-o amplă cronică publicată în revista *Balcanii și Europa* (nr. 127/septembrie 2012), sub titlul „Adevărul despre Nicolae Titulescu”, scriitorul Eugen Uricariu menționează: „Sub titlul acestei cărți, în trei volume impresionante, fierbe de multă vreme un cazan al istoriei noastre care nici astăzi, se pare, nu și-a găsit rezolvarea, adică înțelegerea deplină. Nicolae Titulescu, așa cum îl descoperim în lectura textelor reunite de domnul Potra, devine cu prisosință una dintre marile figuri tragice ale istoriei românilor”. Într-adevăr, așa cum îmi spunea

Într-o convorbire recentă profesorul George G. Potra, coordonatorul ediției, este vorba de „352 de mărturii, pro și contra, dintr-un dosar al confruntării care a înscris în istoria politică a României o pagină tristă – eliminarea lui Titulescu de pe scena românească și internațională”.

Parcurgând textele incluse în cele trei volume despre opera și activitatea lui Nicolae Titulescu, o veritabilă enciclopedie de cultură și idei, având ca autori nume ilustre, românești și străine ale epocii, ești copleșit vrând-nevrând la un moment dat de sentimentul că acestui om i s-au făcut mari nedreptăți atât în timpul vieții, cât și după aceea. Cum se întâmplă adesea la români, Titulescu a fost prețuit mai mult de străini decât de o bună parte dintre conașionarii săi contemporani. Încă din septembrie 1938, Winston Churchill spunea despre Titulescu: „Iată o figură de mână întâi în politica internațională... Omul acesta, dacă ar fi fost ascultat, azi poate n-am fi ajuns la discreția nebunului de Hitler” (Vol. I, p. 341). La rândul său, Anthony Eden, cunoscutul diplomat și ministru de externe britanic din perioada interbelică, afirma tot în 1938: „Titulescu, bunul meu prieten, această minte sprintenă, încântătoare și atât de clarvăzătoare în politica internațională; mă întreb și azi cum a fost posibil ca țara dvs. să se dispenseze de activitatea politică a acestui om, care reprezenta o mare autoritate în toate forurile internaționale” (Vol. I, p. 536).

În mod paradoxal, la o anumită categorie de români s-a înrădăcinat o mentalitate specifică, un amestec de invidie și ură nejustificată față de geniu și omul cu inteligență și talent, greu de înțeles în cazul în care protagoniștii sunt ei înșiși personalități demne de respect. Cum am putea explica, de pildă, furia care-l cuprindea pe Mateiu Caragiale, un scriitor rafinat, dar care nu găsea adjective mai potrivite pentru Titulescu decât „oltean gălbejit” sau „parvenit găunos”? Sau, în alt caz, același Mateiu Caragiale își dă în petec: „Mi-l amintesc în toată urâtenia lui și mă întreb la ce s-o fi gândit Paul Valery când a spus că e figura cea mai extraordinară întâlnită vreodată. Tocmai românașul nostru...” (Vol. I, p. 219). Iar exemplele ar putea continua. Titulescu a avut mulți detractori în timpul vieții. Mai are și astăzi. Nu le mai pomenim numele, și nu doar din motive de spațiu. Totuși, pentru a rotunji acest tablou al umilințelor la care a fost supus Titulescu, să mai amintim atmosfera creată în Ministerul de Externe după îndepărtarea sa de la conducerea acestei instituții, văzută de un contemporan: „Titulescu a fost îndepărtat de Rege din postul de ministru de externe după metoda dictatorilor, fără preaviz. A aflat că fusese demis, el fiind bolnav... La Ministerul de Externe era mare emoție. Titulescu își avea prieteni dar și dușmani. Aceștia lucraseră la îndepărtarea lui... De unde în ajun vorbele lui Titulescu erau lege, după demiterea lui până și cei mai timizi făceau cor cu cei care denunțau trădarea lui Titulescu. Cuvântul de ordine era că Titulescu fusese îndepărtat de Rege fiindcă vindea țara rușilor. Dacă te încumetai

să fii imparțial, spunând că versiunea nu era întemeiată, erai considerat ca trecut în rândul trădătorilor” (Vol. I, p. 574) *Curat murdar*, vorba unui celebru personaj al lui nenea Iancu sau, poate mai bine, *no comment!* Cert este că societatea românească interbelică, în pofida parlamentarismului și a spiritului democratic de atunci, nu a găsit – prin aleșii ei politici și prin intelectualii de elită, de care țara nu ducea lipsă – posibilitatea de a pune până la capăt în valoare marea personalitate a lui Titulescu. Nici europenii n-au fost mai înțelepți. Au pierdut și românii, dar și Europa, după cum recunoștea Winston Churchill.

Cele trei volume îngijite de profesorul George G. Potra aduc în lumină nu doar drama lui Titulescu și a unei țări sfâșiată de discordii, ci oferă mult mai mult: tabloul complex al unei epoci care are locul său unic în istoria națională, un tablou realist, neretușat, din care fiecare are de învățat ceva. Măcar acum, când vremurile sunt poate la fel de tulburi.

Ioan Popa

România între scutul american antirachetă și Katiușa rusească

În actualul context intern și internațional, de o complexitate deosebită și imprevizibilă, gral.bg. (r) Gheorghe Dragomir a publicat cartea **“România între scutul american antirachetă și Katiușa rusească. Timp și destin”**, în care prezintă date, fapte și evenimente privind evoluția relațiilor României cu Federația Rusă de-a lungul secolelor, în strânsă legătură cu evoluția poporului român din primii ani ai contactelor cu slavii și rușii, până în zilele noastre.

Totodată, în lucrare este prezentat și modul în care marile puteri europene au reacționat în diferite epoci, iar începând din secolul al XX-lea SUA, ale căror prezență și interese în Europa, inclusiv în zona Balcanilor, au fost sacrificate din “interese de stat” și pentru a da satisfacție vecinului de la Răsărit.

Autorul lucrării apreciază că “reconsiderarea relațiilor cu Federația Rusă se realizează în mod paradoxal, nu direct, ci prin satisfacerea necondiționată a intereselor de securitate ale SUA prin instalarea pe teritoriul României a elementelor scutului american antirachetă. Acest proiect este considerat de Rusia ca o nouă amenințare la adresa propriei securități. Implicațiile de ordin politico-militar și economic pentru țara noastră, pe termen mediu și lung, nu vor întârzia să apară, aruncând din nou sămânța neîncrederii și zavistiei între cele două state.”

Autorul prezintă unele evenimente importante care fac parte din istoria zbuciumată a evoluției acestor relații, evidențiind cinismul, ipocrizia și dublul discurs ale mai marilor lumii, când interesele lor geopolitice sunt în joc, precum și

negocierile secrete din spatele ușilor închise, care au influențat destinul popoarelor mici.

În prezenta lucrare autorul încearcă să descifreze resorturile interne care stau la baza acestor decizii politice, în contradicție cu aspirațiile și interesele poporului român și cu condițiile politico-economice și militare la nivel european, regional și mondial, având convingerea că acest proiect politico-militar va avea soarta “Războiului stelelor”. Dacă, Doamne ferește, acest scut antirachetă va trebui să fie folosit, pentru România va fi o “ploaie de stele” nucleare.

În afara faptului că realizează o documentație temeinică și aprofundată a tematicii abordate, autorul lucrării efectuează o analiză realistă a relațiilor româno-ruse, în contextul poziției noastre geopolitice din zonă și de membru al UE (tratat mai mult ca pion de sacrificiu decât ca partener), dar ridică și o serie de întrebări privind viitorul statului nostru și al cetățenilor României.

Evenimentele petrecute de-a lungul istoriei României, în care am picat de cele mai multe ori pe post de victime, deși am făcut parte din echipa învingătoare, evocate și analizate în prezenta lucrare ne obligă să ne spunem părerea, cât mai ferm, asupra modului cum ne apărăm și promovăm interesele în raporturile cu aliații, pentru a nu ajunge în situația de prizonieri sau chiar de sclavi ai acestora.

Vocea și acțiunea cetățenilor României trebuie să se facă auzite, așa cum și autorul lucrării o face, iar viața a demonstrat că, în afară de Dumnezeu, nimeni nu-ți vrea binele. Situația de colonie, despre care se vorbește din ce în ce mai mult în România, este o consecință a activității celor care au fost la cârma țării, dar în mare măsură și a noastră, a celor mulți, care asistăm impasibili la acest proces rușinos și dezonorant.

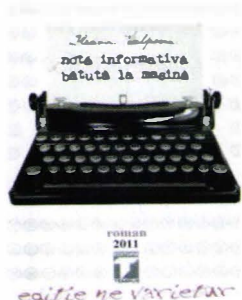
Cartea merită să fie citită, nu numai pentru că a fost scrisă de un coleg de-al nostru, care prin natura ocupației a apărut și promovat interesele Romaniei, ca și toți colegii săi, ci și pentru că este o voce care, prin ceea ce a publicat până în prezent, încearcă să trezească spiritul național de reacție la războiul modern care se desfășoară pe fronturi ascunse, bine articulate, care în final vor conduce la dominația unora și asupra noastră.

Gheorghe Bărbulescu

Notă informativă bătută la mașină

Ileana Vulpescu (n. 21 mai 1932, Bratovoști, județul Dolj), prozatoare și romancieră, a lucrat ca lexicograf la Institutul de Lingvistică al Academiei, a colaborat la redactarea lucrărilor *Dicționarul limbii române* și *Dicționarul explicativ al limbii române* și a publicat mai multe romane de succes, cel mai cunoscut fiind „Arta conversației”. Romanul “**Notă informativă bătută la mașină**”, apărut la Editura Tempus (2011) vorbește de Securitate în perioada comunistă. Personajul principal este o traducătoare, al cărei acces la documente - pe care nimeni nu le va cunoaște, poate, vreodată - este dirijat. „*N-am spus și nici nu*

voi spune cuiva ce am tradus pe hârtie, ce am tradus prin viu grai și cine mi-au fost elevii. Lecții de gramatică și de literatură franceză și engleză le-am predat unor băieți tineri, frumoși, deștepți-brici, al căror nume adevărat nu l-am știut niciodată. Eu spun așa - că există oameni de valoare, fără discuție, în toate epocile. Nu există nicio epocă fără oameni de valoare, chiar dacă nu sunt recunoscuți în mod public.”

Eroina nu este o adeptă a regimului comunist, nu-și idealizează slujba, ci rămâne, cum singură se caracterizează, o mărunță. profitoare a situației. Și-atât. Cu toată austeritatea impusă de regulamente, între cadrele instituției există sentimente profunde de prietenie și înțelegere. Ea are discuții sincere cu superiorii ei și trebuie să remarcăm afirmația unui general care îi mărturisește : „De la Siguranță, unde făceam aceeași meserie, m-a preluat Securitatea. Ce făceam înainte fac și acum. Urmărit eram pe vremea Siguranței, urmărit și pe vremea Securității. Cinstit am fost cu Siguranța, cinstit cu Securitatea. Eu n-am făcut rău nimănui. In orice regim, un Stat trebuie să aibă un serviciu de siguranță care implică profesioniștii, adică operativii și tehnicienii. De un lucru să fii sigură: Securitatea n-a inventat nimic. Numai că, spre deosebire de servicii omoloage, chiar și numele ei bagă groaza în oameni. Groaza este elementul ei la vedere, bine gândit de regimul c omunist, pentru ca nimeni să nu miște în front ”.

Recomandăm această carte care militează prentu a repune instituția Securității pe locul pe care îl merită. (D.S.)

Faust, Faustina și Diavolul ...

Opera doamnei **Eliza Roha**, nu mai puțin de douăsprezece romane în ultimul deceniu, fără a mai pune la socoteală dramaturgia, patru piese de teatru jucate, multe volume de eseuri și versuri își desemnează autoarea ca o personalitate redutabilă în lumea literară, a cărei notorietate se mai lasă încă așteptată. Semnalăm apariția volumului **Eseuri și alte povestiri** în editura Betta, din care redăm un scurt fragment din povestirea : **Faust, Faustina și Diavolul ...**

Plictisit peste măsură, Diavolul nu știa ce să mai facă, unde să se mai ducă. Reușise peste așteptări. De acum, nici nu mai era nevoie de intervenția lui.

Oamenii se încăierau pentru te miri ce, se uitau chiorâș unii la alții, se suspicionau, se criticau, se bucurau de necazul aproapelui, într-un cuvânt își făceau rău unii altora cât puteau. Peste mulțimi stăpâneau cei

mai feroci și necinstiți dintre ei, chiar de acolo porneau trădarea și dușmănia, corupția și hoșia, cruzimea și minciuna. Funcțiile de conducere deveniseră doar o sursă de îmbogățire, nu-i interesau treburile țării, strânseseră aproape toate bogățiile, le țineau în seifuri strașnic asigurate, locuiau în palate apărați de armate de angajați, într-un lux amoral, se credeau un fel de semizei, iar oamenilor de rând nu le rămăsese nici măcar cât să supraviețuiască, așa încât răfuielele pentru o îmbucătură care să le asigure o zi de viață erau la ordinea zilei. Le stopaseră toate resursele vitale. Copiii nu aveau ce mânca, tinerii nu aveau locuri de muncă, iar bolnavii și bătrânii erau lipsiți de medicamente, de parcă s-ar fi știut exact ce trebuia luat ca să le facă traiul imposibil, astfel încât să le rămână doar disperarea și dreptul la moarte. Totul era anapoda, întocmai pe voia necuratului. Și chiar societatea încre-menise într-o stare ciudată, pentru că oamenii, lipsiți de forță, nu mai puteau produce pe cât își doreau să fure așa-zișii lor conducători. Prin urmare, nemulțumirea era generalizată, treabă perfectă pentru Diavol. Chiar începuse a trândăvi, a se îngrășa, mecanismul la care lucrase amar de vreme funcționa aproape perfect. Ei, și cum sta el tolănit pe un mal gata să se prăbușească, lăsat de izbeliște de nepăsarea autorităților și neputința celor mulți, îi veni o idee. Să bage un pic de răcă și între cei avuți care, oricum, nu se adorau, ci doar își marcaseră teritoriile, țineau distanță unii de alții și se adunau în haită numai când era rost de ceva câștig. Și era lucru știut că din când în când Scaraoschi cel mare vizita lumea și dacă vedea că încă era loc de rău îl putea sancționa. Dar nu mai avea imaginație, mintea i se lenevise. La cine să apeleze? De unde să se inspire?

Își aminti că artiștii sunt cei cu imaginație. Se învârti printre oameni și constată că nu prea mai existau artiști autentici. Muriseră de foame și de inimă rea printre primii iar cei care mai trăiau îmbătrâniseră peste poate. Mai activi erau doar niște impostori ce-și ziceau artiști care-i distrau pe bogați, hlizindu-se și șopăind în ritmuri drăcești-lascive, primind cu plecăciuni umile ciozvărtele aruncate. Profanul luase locul artei. Cum prost nu era, se lămuri urgent că nu pe acolo se mai aciuiase vreun pic de bine. Oricum îi avea la degetul cel mic și-i putea învrăjbi oricând. Îi veni altă idee și își mută obiectul acțiunii: să corupă și ultimele simțiri, fioruri de artă autentică, adică de frumos adevărat, dacă, din greșeală, mai exista. Se infiltră în casa unuia, altuia, își răsă în barbă văzând decăderea morală în care se bălăceau bogătanii, nu mai avea ce corupe... Dar unde să găsească el un Faust? Ori o Faustină? Colindă mai multe case de înavuți și îi fu imposibil să dibuiască o situație, un destin, care să-l tenteze....

DIN ACTIVITATEA ACMRR-SIE

- În perioada 22-24 iunie a.c., la Sâmbăta de Sus s-au derulat lucrările Conferinței naționale de alegeri a Uniunii Ziariștilor Profesioniști (UZP) din România, care au prilejuit ample dezbateri privind situația actuală, codul deontologic și perspectivele presei românești. Din partea Colegiului de redacție al revistei „Periscop” au participat redactorul-șef și secretarul general de redacție. Menționăm că revista „Periscop” face parte din grupul de publicații editate de asociațiile de rezerviști și profesionale din structurile siguranței naționale, afiliate UZP. În cadrul conferinței, redactorul-șef al revistei „Periscop” a înmănat dlui prof. dr. **Mihai Miron**, președintele în exercițiu al UZP, o **Diplomă de excelență** din partea Consiliului Director al ACMRR-SIE, cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani, precum și pentru deschiderea manifestată în relațiile Uniunii Ziariștilor Profesioniști cu revista „Periscop” și Asociația noastră.

În calitate de nou președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România a fost ales dl. **Dinu Doru Glăvan**. Colegii noștri, I. Popa și D. Sulugiuc, au fost aleși membri în Consiliul Național al Ziariștilor.

Să mai menționăm că lucrările Conferinței naționale a UZP au fost binecuvântate de **IPS Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului**, care a reamintit în final cuvintele învățatului ardelean Andrei Șaguna: „Fiți pe pace! Aveți-vă bine! Nu vă sfâdiți!” O deviză mereu actuală și nu doar pentru ziariști.

- Secretarul general al Asociației a participat activ în zilele de 5 și 19 iulie 2012 la dezbaterile organizate de Comisia centrală condusă de consilierul ministrului apărării naționale, doamna **Luminița-Simona SÂRBU**, pentru finalizarea proiectului unei *noi legi a pensiilor militare de stat*.

Au fost prezenți reprezentanți ai principalelor structuri militare și ai unor organizații ale militarilor în rezervă și în retragere.

Pentru pensionarii militari aflați în plată la data aprobării legii, importantă este prevederea care se referă la *actualizarea cuantumului pensiilor militare în raport cu evoluția soldelor de funcție și de grad ale cadrelor active*.

- La 23 august 2012, în aceeași formulă și în prezența secretarului de stat la MAPN, Sebastian Huluban, a fost discutat și un *proiect de ordonanță de urgență* prin care se prevede în esență:

- pensiile militare rezultate prin recalculare și revizuire în temeiul OUG nr.1/2011 care au cunoscut o anumită creștere *să rămână definitive așa cum au rezultat după această operațiune;*

- pentru pensionarii militari *căroră li s-au diminuat pensiile în urma recalculării și revizuirii să se revină la cuantumul pensiilor aflate în plată în*

decembrie 2010, fie cu 01.01.2012 (în funcție de posibilitățile financiare) fie cu 01.01.2013. Ambele proiecte vor fi supuse discutării și aprobării forurilor competente.

- La 30 august 2012, într-o frumoasă locație din stațiunea Predeal au avut loc mai multe manifestări cultural-distractive prilejuite de revederea absolvenților ofițerilor Școlii de la Băneasa, Promoția 1968. Printre invitați s-au aflat generalul Iulian Vlad, fost șef al Departamentului Securității Statului, **col.(r) Filip Teodorescu**, președinte al ACMRR-SRI, precum și doi reprezentanți ai ACMRR-SIE (redactorul-șef și secretarul general de redacție ai revistei "Periscop"), care au transmis mesajul de salut și solidaritate al Consiliului Director al Asociației noastre. O relatare despre manifestările de la Predeal este inclusă în actualul număr al revistei.

- La 14 septembrie 2012, la sediul și sub auspiciile BNR s-a desfășurat un interesant simpozion științific internațional dedicat odiseei aurului polonez la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. Au participat guvernatorul BNR, **acad. Mugur Isărescu**, ministrul apărării naționale, **Corneliu Dobrițoiu**, ambasadorul și membri ai misiunii diplomatice poloneze în România, academicieni, profesori, istorici și cercetători, reprezentanți ai mass-media.

A participat, ca invitat, și redactorul-șef al revistei "Periscop". Detalii despre acest simpozion puteți citi în prezentul număr al revistei.

Costică Nițu

Materialele publicate în PERISCOP nu reflectă neapărat opiniile și poziția Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine autorilor acestora.

PERISCOP

Publicație a Asociației
Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe.
Telefon/Fax: 021.210.9936; www.acxie.ro; e-mail: office@acxie.ro
Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului.
ISSN 1843 – 8962

Tipografia Semne '94 SRL. www.semneartemis.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>

